

BUTLLETÍ
DE
DIALECTOLOGIA CATALANA

GENER-DESEMBRE 1926

PUBLICAT A DESPESES DE LA INSTITUCIÓ PATXOT

BARCELONA

1926

SUMARI

	<u>Pàgs.</u>
E. ROIG i J. AMADES, <i>Vocabulari de la pesca</i> (Il·lustracions d'E. Roig)	I

BUTLLETÍ
DE
DIALECTOLOGIA CATALANA

XIV

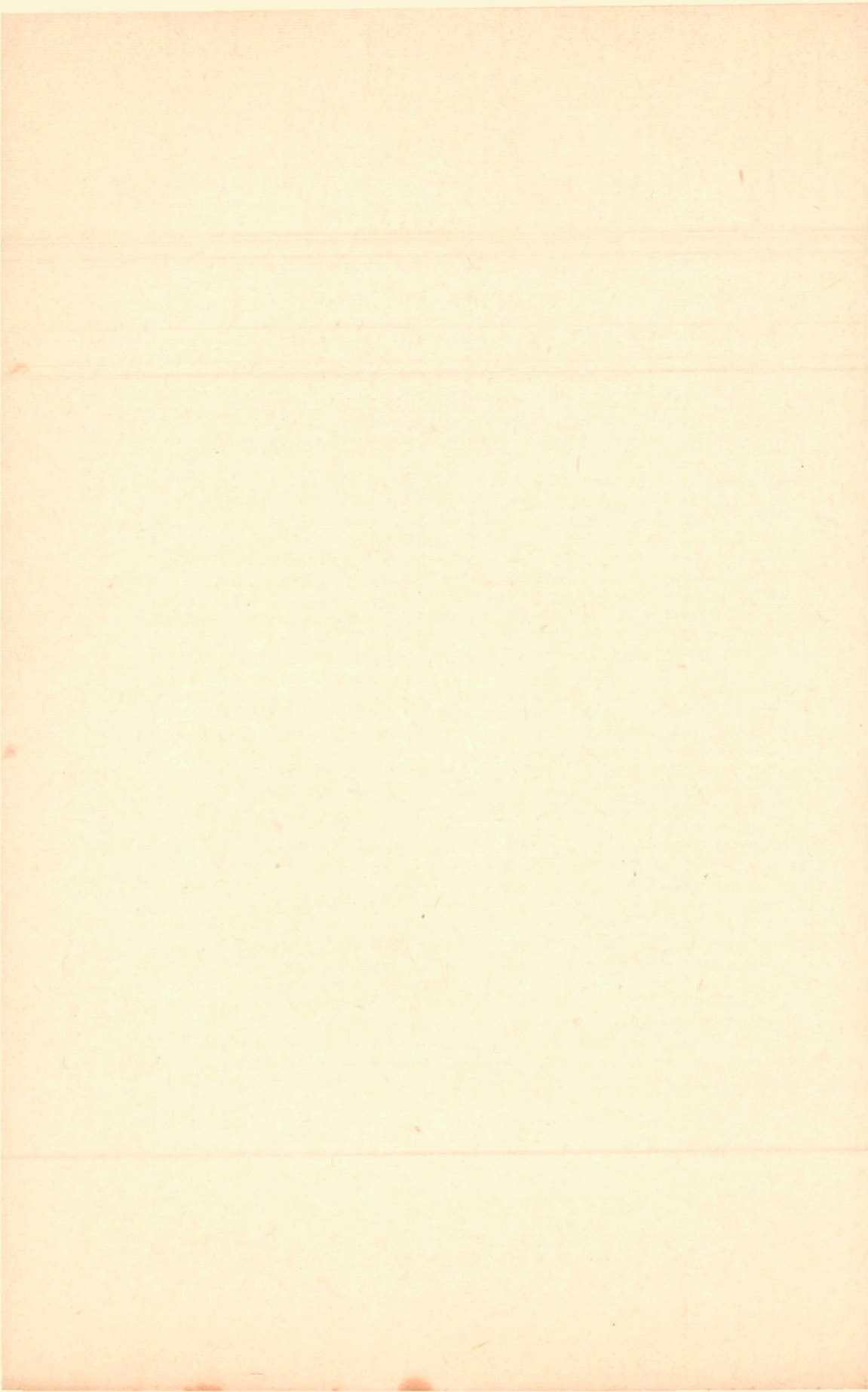
PUBLICAT A DESPESES DE LA INSTITUCIÓ PATXOT

BARCELONA

1926

INDEX

	<u>Pàgs.</u>
E. ROIG i J. AMADES, <i>Vocabulari de la pesca</i> . (Il·lustracions d'E. Roig)	I

Vocabulari de la pesca, per E. ROIG i J. AMADES. (Il·lustracions d'E. Roig.)

A

- ABOJAR**, v. : Fer que els suros d'un ormeig es mantinguin bé en surada, perquè quan es vagi a llevar sigui fàcil de trobar-los. (Barceloneta.)
- ABRIGAR**, v. : 1. Pescar amb rall. (Cadaqués.) 2. Es diu dels peixos, com pops i calamars, que en comptes d'engolir l'ham l'abriguen primer amb llurs potes. 3. Embolicar amb les xarxes un peix que fuig.
- ACANTONAR**, v. : Canviar la direcció del vent amb molta freqüència. (Mataró.)
- ACLARIR PALANGRES** : Enllestir palangres en l'afer de preparar-los en terra perquè estiguin en disposició d'ésser calats novament. (Blanes.)
- AFÀS**, -sos, m. : 1. Entrada de forma cònica, o trampa, de les nanses, garbitanes i morranells, per on entra el peix i, un cop dintre, no pot sortir. (Catalunya.) 2. Nansa de pescar llagosta.
- AFONERA**, f. : La màxima profunditat del mar, on es pesca lluç. És a 500 metres. També s'usa per significar molta fondària. (Blanes.)
- AFRAU** : Accident topogràfic que determina l'escolament del ventet de *terral*. «Cada *afrau* dóna es seu», dita marinera empordanesa, que significa que la intensitat i la direcció del terra és determinada per la forma i l'orientació de l'*afrau* d'on prové.
- AGULLA D'ADOBAR PECES DE SARDINALS**, f. : Agulla de faig, de 10 centímetres de llargada, que serveix per a adobar peces de sardinals.
- AGULLA D'ADOBAR PECES DE TRESMALLS**, f. : Agulla de faig, de 12 centímetres de llargada.
- AIGUA DEL CEL**, f. : Nom que la gent de mar sol donar a la pluja i a l'aigua de pluja, per diferenciar-les de l'aigua de mar. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- AIGUATGE**, m. : 1. Xàfec, pluja forta i de poca durada. (Sant Carles de la Ràpita.) 2. Mulla provenint de la condensació per refredament nocturn. (Empordà.)
- AIXECAR**, v. : Alçar la xarxa que va damunt l'encanyissat en la pesca de la pantasana. Quan el peix es decanta massa cap a un cantó, hi hauria

- perill que, per un excés de pes, es trenquessin les canyes. En aixecar la xarxa, el peix fuig, saltant una altra vegada dintre la cinta. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ALATXERA, f. : Xarxa, de mallot especial, per a pescar alatxa. (Blanes.)
- ALBA DELS GITANOS, f. : La primera claror del crepuscle matinal. (Mataró.)
- ALGA DE BRUT, f. : L'alga que forma camp en el fons de mar, en el qual es cria molt peix i, a més a més, guisots. L'*alga de brut* perd la fulla cada any, i rebrota de nou. L'*alga de brut* caiguda i, per tant, arrencada del fons de mar, és escupida a la platja pel corrent i força del mar. Forma serrells de color bru. Es diu *alga de brut*, perquè prové d'una clapa de *brut*.
- ALGA DE NET, f. : L'alga que fa una mata o *sapa* en el fons, voltada de net.
- ALGA MORTA, f. : Alga de color de fulla seca. Les xarxes l'arpleguen; és fullam caigut.
- ALGA VIVA, f. : Alga que té la forma de cintes verdes. Se'n troba a les costes de Sitges.
- ALGUERS, m. pl. : Catifes d'algues, de molta extensió, que hi ha al fons de mar. Els alguers són molt a propòsit per a calar els ormeigs de pescar.
- ALMADRAVA, f. : Construcció especial per a la pesca. Consisteix en una mena de laberint fet amb xarxa. Forma un llarg camí que dóna diferents voltes i giravoltes. El peix entra per la boca i va seguint camí endins, fins a arribar a un lloc on hi ha un espai ample, anomenat *grandi*. El peix entra per la boca de l'almadrava, que sol ésser molt ampla, i va seguint camí endins, que va estrenyent-se com més va més, fins a arribar al *grandi*, d'on el peix ja no pot sortir. A banda i banda del *grandi* hi ha dues embarcacions : una de gran, anomenada *la fragata*, que està fondejada i és la que porta la direcció de totes les maniobres, i una altra de petita, anomenada *el bateu*. Ambdues tenen a llur bord les cordes que fermen la grandiosa xarxa que compon el *grandi*. Dues o tres vegades al dia fan llevada, que consisteix en cobrar el *grandi* per extreure'n el peix que hi hagi pogut entrar. Per cobrar, la fragata i el bateu van estirant la xarxa cap a bord, la fragata resta fixa, i el bateu va acostant-se cap a ell tot cobrant, fins a arribar a pujar tota la xarxa i extreure'n tot el peix. Un cop feta aquesta operació, el bateu va reculant, i torna al seu lloc ordinari, tot calant novament la xarxa. Una tercera embarcació, anomenada *la muixarra*, forma part de l'almadrava, i té per missió el rondar pels seus volts, vigilant-li la boca, i, amb diferents moviments i maniobres, fer que el peix entri per la boca. La part del camí més propera al *grandi* és anomenada *cua*. L'almadrava és calada per un gran nombre d'àncores de ferro de molt pes, i es manté en surada,

- valent-se de feixos de suro, lligats amb filferro, anomenats *cornets*. En els revolts del camí hi ha uns cornets, molt més grossos que els altres, que reben el nom de *cornets de creu*. Quan hi ha molt peix dintre el grandi, i hom es tem que podria escapar-se, se'l tapa interposant entre el camí i el grandi una xarxa, que rep el nom de *porta*. Per al funcionament d'una almadrava es necessiten de quinze a vint persones. Solen estar situades en cales i llocs molt arrecerats, per evitar que el corrent no se les emporti en dies de maror. La pesca de l'almadrava no és permesa tot l'any, sinó sols uns mesos de l'època estival, perquè no arribi a perjudicar les cries ni la pesca petita. A Catalunya n'hi ha sols dues: una a Roses i una altra a Sant Carles de la Ràpita. N'hi havia una altra a Vilassar, que ha estat transportada al Marroc. (Roses.)
- ALMENGE, m. : Petxina petita i blanquinosa, ratllada transversalment amb línies de color bru clar, entravessades sovint per ratlles grisenques. Es troba abundantment a les platges quan hi ha temporals.
- ALÒS, m. : Nansa coberta de fullam i sense esquer, on els peixos entren per mor de l'ombra. Es cala en net. (Sant Feliu de Guíxols.)
- ALTA MAR, f. : Mar endins, lluny de la costa. (Cat., Bal., Val.)
- ALLARGA I TIRA : Expressió usada pels pescadors per significar un vogar reposat i descansat.
- AMORRAR, v. : Enclavar-se una embarcació en la sorra, per la roda de proa o de popa.
- ANAR A L'ALÇA, v. : Acció d'alçar l'ormeig de l'art en l'aire, quan se'l va a llençar i se sap que es passa per un fons rocós, on l'ormeig es podria malmetre, si la xarxa s'hi enganxava. (Barceloneta.)
- ANAR A FER LA TOMBADA DEL SOL : Expressió usada pels pescadors per significar l'acció d'anar a calar els ormeigs des de les onze del matí fins a les dues de la tarda. Es practica en la pesca de sardinals.
- ANAR A LA VALENCIANA, v. : Navegar una embarcació en popa amb la vela enfilada al cap del pal. L'antena pren una posició horitzontal, com la dels braços d'una balança.
- ANAR AL CART : És quan, en navegar amb barca, el cart de l'antena va un poc separat de la roda de proa.
- ANAR D'ALBES, v. : Anar a pescar de matinada. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ANAR DE FOSCA, v. : Sortir a pescar en nit sense lluna. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ANAR DE MATINADA, v. : Expressió usada pels pescadors per significar l'acció d'anar a llevar les xarxes a la sortida del sol. Es practica amb les peces de sardinals, letxeres i boleros.
- ANAR DE PRIMA, v. : Expressió usada pels pescadors per sortir cap al tard per anar a pescar sardinals. També es diu : «Anar a la prima», «Fer la prima».
- ANAR DE RECALADA, v. : Expressió usada pels pescadors per significar l'acció d'anar a calar

- els arreus de pesca quan el sol ha sortit. Es practica en la pesca de sardinals.
- ANAR EN POPA, v. : Navegar una embarcació, seguint la direcció del vent, amb la vela hissada fins al capdamunt del pal i travessada respecte a l'eslora de l'embarcació. El cart de l'antena queda apartat de la roda de proa de la barca i s'aguanta per mitjà de l'aparell anomenat *orsapop* i l'escota resta quelcom amollada, i es diu : *en popa rodó*.
- ANAR EN SURADA, v. : Trobar-se el peix nedant a flor d'aigua. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ANAR PLA, v. : Expressió usada pels mariners per significar l'acció d'anar en barca al rem, ço és, sense fer ús de la vela. És *va pla* quan es vol llevar l'artet i els palangres.
- ANAR SOBRE EL PAL, v. : Navegar una embarcació amb la vela hissada i de manera que porti sobre el pal i no pas en l'antena. És pràctica perillosa amb vent fort.
- ANDANA, f. : Nom de l'onada.
- ANELL, m. : Anella feta de corda que s'usa per a quan s'ha de cobrar l'ormeig de l'art o del bou i no es té prou confiança amb l'aguant de les cordes. Es fan passar les dues cordes per dintre l'anell, fent-lo baixar aigua avall, fins que arribi a tocar l'ormeig. D'aquesta manera queden ajuntades les dues cordes, i es pot estirar amb les dues com si fos una només, i fer molta més força, car es reuneix la resistència de les dues cordes, i així es té molta més seguretat que no es trenquin. També serveix per a desenrocar. (Costa de Llevant.)
- ANGUILERA, f. : Nansa especial per a la pesca de les anguilles. (Costa de Llevant i de Ponent.)
- ANTENA, f. : Pal llarg i prim que s'aplica al pal de mitjana d'una barca de bou. Serveix per a aferrar la mitjana, usada d'aquestes embarcacions quan pesquen al bou i no fa vent.
- ANTOLLADURA, f. : 1. Lligadura feta pels pescadors amb una corda. 2. Nus de lligar palangres.
- ANTOLLAR, v. : Lligar alguna cosa amb una corda.
- ANXOVERA, f. : Nansa especial per a la pesca de l'anxova. (Costes de Llevant.)
- APILAR-SE, v. : Decantar-se el gall cap al damunt de les peces, tot embolicant i desbaratant el calat de sardinas. (Costa de Llevant.)
- APUJA (fer) : Anar de bolina i aprofitar tot el que dona proa a vent.
- ARBRE DEL CABRESTANT, m. : Una peça d'alzina, cilíndrica, clavada verticalment a terra. Serveix, alhora, de sostentacle i d'eix al cabrestant, emprat per a treure a la platja les embarcacions de pescar, com barques del bou i de palangre.
- ARBRET, m. : Desperdicis d'origen vegetal escupits de la mar. (Vilanova.)
- ARC DEL DIMONI, m. : Arc petit de sant Martí, quan aquest apareix doble. El poble rodeja l'arc de sant Martí d'una llegenda fantasiosa, i a ella es

- deu el nom d'*arc del dimoni*. Diu que, en una ocasió, sant Martí i el dimoni varen fer una juguesca per veure qui de tots dos faria un arc més brillant i més ben fet. El sant va fer l'arc gros, emprant, com a material per fer-lo, el vidre; i el dimoni, va fer el petit, emprant, com a ingredient, el gel, i li passà que al cap de pocs moments d'haver-lo fet ja es va fondre, i els colors es varen tornar pàl·lids. D'això vénen els noms dels dos arcs, i així explica el poble la pal·lidesa de colors de l'arc petit i el fet que desaparegui més aviat que l'altre, perquè el vidre és més brillant que el gel, el qual es fon amb molta facilitat. També diuen, de l'Arc de sant Martí, que, quan es desfà, va a caure damunt una herba semblant a una perruca, que sol criar-se entre les argelagues, la qual pren aleshores els colors de l'arc, per la qual cosa el poble l'anomena *herba de sant Martí*. També es diu que, en el lloc de terra on toca la punta de l'arc, s'amaga un tresor, i que, el mortal que passa per sota l'arc de Sant Martí, si és home es torna dona, i viceversa. (Sant Carles de la Ràpita.)
- ARC DEL SUÍ, m. : L'arc del dimoni. (Mataró.)
- ARGOLLA, f. : Anelles que, en gran nombre, van a la part inferior de l'ormeig de la tranyina, per dintre les quals passa la sàgula amb la qual se cenyeix aquesta mena d'ormeig. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ARGUENELL, m. : Arreu de pesca que serveix d'element auxiliar per a llevar caps de palangre. És col·locat junt a la roda de proa d'una embarcació de pesca.
- ARGUENELLS, m. pl. : Politja de fusta muntada amb unes galteres, també de fusta, que s'aplica damunt l'orla de la barca i que té per objecte de facilitar l'operació de cobrar els ormeigs a bord. Es passa la corda per la politja, que fa l'ofici d'una corriola. Hi ha arguenells que s'apliquen damunt la regala de l'orla; altres tenen una punxa llarga en llur base, i van aplicats al forat d'un escàlam, on posen la punxa; i altres, que solen ser els que més abunden, van aplicats al pinyó de la roda de proa o de popa. (Costa de Llevant.)
- ARMAR, v. : Guarnir i arranjar un ormeig de pesca o dels remos. (Costa de Llevant.)
- ARMELLADA, f. : Xarxa de ratera. (Roses.)
- ARMELLADERS, m. : Els que es dediquen a pescar amb armellades. (Empordà.)
- ARO, m. : Bec de gas en forma de cèrcol, de ferro, amb unes ramificacions curtes i iguals, col·locades a la part interior de la circumferència. L'aro va proveït d'un mànec, que serveix per a fermar-lo a l'embarcació i, al mateix temps, de conducció del gas acetilèn. És de dimensions més reduïdes que la bateria que, a la Costa de Llevant, s'empra en la pesca de la teranyina. En la pesca amb llum, encès, s'uti-

- litza l'aro d'esquer per a atraure el peix.
- ARPETA, f. : Arreu de pescar, format per una perxa llarga, de fusta, que té en un extrem quatre hams grossos, lligats amb una corda i en la mateixa disposició que les arpes d'un ferro o d'un ruixó. L'arpeta serveix per a pescar congres.
- ARPIÓ, m. : Espai de la peça de sardinals que va de bornoi a bornoi. (Mataró.)
- ARPIS, m. pl. : Ganxos en forma de ruixonet, muntats al capdavall d'un bastó llarg, destinats a cercar algun ormeig perdut pel fons. (Costa de Llevant.)
- ARRAIX, m. : Patró d'una almadrava. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ARRASTRADERA, f. : Corda que lliga la mare de dos palangres quan es calen de dos en dos, i, que té per objecte l'evitar que s'esbarriïn i separin. (Sant Pol.)
- ARREU, m. : Sin. d'ormeig de pescar. (Mataró.)
- ARREUS DE PESCAR, m. pl. : Els utensilis que serveixen per a pescar.
- ARRIAR, v. : Abaixar les veles d'una embarcació. La vela arriada es plega a l'antena amb l'ajuda dels botafions.
- ARRONSA, f. : Es diu *anar a l'arronsa* quan, proejant a la vela, el vent fa caure molt l'embarcació. (Empordà.)
- ARRULLAR-SE, v. : No quedar els sardinals ben tivants. (Roses.)
- ART, m. : Xarxa de pescar, que consta d'una bossa en forma de sac i dues extremitats nomenades «cues» o «comes», proveïdes de surada i plom, i dos caps de corda per a llevar-lo. Es cala amb una embarcació apropiada, anomenada *caru*, i es lleva de la platja estant. S'hi pesca peix menut. L'art és molt estès a tota la costa catalana. (Blanes.)
- ART DE DIA, m. : Art que es tira des de terra, després d'haver-lo anat a calar durant la nit a regular distància de la costa i d'haver portat les dues cordes cap a terra, des d'on es van estirant fins a fer-lo eixugar en terra. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ART DE NIT, m. : Art emprat per a la pesca amb llum, molt més petit que el de dia. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ARTAIRE, m. : 1. Tirador d'art, el que s'ocupa a estirar la corda de l'art de dia. 2. Patró d'art, propietari d'ormeigs d'art. (Barceloneta, Mataró.)
- ARTET, m. : Art petit que es cala i es lleva de mar estant. (Costes de Llevant i de Ponent.) S'hi pesca el mateix peix que amb l'art de vaca.
- ARTÓ, m. : L'artet. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ASTA, f. : Pal de fusta on va enganxat el berri de pescar les tonyines. (Mataró.)
- ATERRAR-SE, v. : 1. Decantar-se el peix cap al fons. 2. Acostar-se cap a la platja.

B

BABALOTXA, f. : Nuvolada negra i molt grossa que avança com si fos una muntanya que caminés. (Badalona.)

- BADIA**, f. : Sin. de *Golf*, i pot tenir tota mena de dimensions.
- BAGA FORTA**, f. : La part d'un palangre formada per una corda proveïda de plom i brassolada amb els hams corresponents. Per un extrem va unida a la sirga, i per l'altre al cuot. La baga forta fondeja part del palangre en el fons de mar mentre es pesca.
- BAGA RODONA**, f. : Calada d'ormeig fent corba closa. La filera de suros flotants damunt el mar té la forma de ferradura. En ambdós extrems figuren un parell de galls amb bandereta blanca. (Blanes.)
- BAGA VOLANT**, f. : És la part d'un palangre formada per una corda proveïda de brassolades i hams. Per un extrem va unida a la sirga i per l'altre al *cuot*. Es diu *volant* perquè queda a la mercè del corrent del mar.
- BAGARELLA**, f. : Nansa petita per a la pesca fluvial. (Conca del Noia.)
- BAGUEJAR**, v. : Calar palangres o armallades fent bagues.
- BAIARD**, m. : Espècie de xevira per a portar les xarxes plegades a terra.
- BAIX**, m. : Roca sotaiguada en el mar, quasi a flor d'aigua, on fàcilment poden topar les embarcacions que li passen per damunt. (Costa de Llevant.)
- BAIXAR**, v. : Tornar la barca cap a terra. (Blanes.) S'entén «baixar d'en fora».
- BALA**, f. : Plom que sola el gall en la pesca de palangre. (Costa de Llevant.)
- BALANÇA**, f. : Ormeig senzill de pesca, propi per a aficionats, consistent en un cel penjat al cap d'una canya llarga. (Barceloneta.)
- BALDAR**, v. : És el *carregar en banda* en la pesca a la llum. (Cadaqués.)
- BALELLA**, m. : Residus de color rogenç i molt llepissosos que escup la mar. (Sant Pol.)
- BALORDA**, f. : Suro gros que va fix en la part inferior del maià, en l'ormeig de l'art. (Costa de Llevant.)
- BANC**, m. : Extensió de sorra, quasi a flor d'aigua, on poden fàcilment encallar les embarcacions que passin per damunt. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- BANDERA FLAMENCA**, f. : Efecte de llum, irisació produïda pels raigs del sol en un núvol, el qual pren una coloració intensíssima. Es més visible a la sortida i a la posta de sol. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- BARBADA**, f. : Cèrcol o rodell d'una branca prima de mata que es col·loca a l'afàs d'una nansa. La línia de separació entre el *net* i el *brut*.
- BARBADA DE FORA**, f. : Fons de sorra que hi ha part de fora d'un alguer.
- BARBADA DE TERRA**, f. : Fons de sorra que hi ha part de terra d'un alguer.
- BARBAROL**, m. (verderol) : 1. Nuvolada que sol formar-se ràpidament i inesperadament, i que acostuma de portar males conseqüències perquè sorprèn els pescadors i mariners en plena mar. (Sant Pol.) 2. Vent fort que s'en-

- duu l'aigua de mar en forma d'esquitxos i ruixims. (Blanes.)
- BARBOL**, m. : Nansa en forma d'àmfora. La part superior, de forma cònica té, al capdamunt, una obertura, que es tapa amb una tapadora per l'estil de les que s'usen en les nanses. La part inferior, de forma convexa, va proveïda d'un afàs. (Blanes.)
- BARCA EMPOPADA**, f. : Barca que, per raó de la càrrega, navega molt enfonsada de popa i molt alçada de proa.
- BARCADA**, f. : 1. Conjunt de pescadors que governen i pesquen amb un ormeig de bou. (Mallorca.) 2. El peix que porta la barca en tornar de pescar. (Blanes.) 3. La barca amb els ormeigs. (Empordà.)
- BARET**, m. : Núvol petit que cobreix el cim de les muntanyes. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- BARRA**, f. : Barra de ferro o de fusta que va fermada a la barca i que sosté el fester de la teia. (Costa de Ponent.)
- BARRA DE PEIX**, f. : Gran quantitat de peix que avança a flor d'aigua.
- BARRACA** : La concavitat que es forma sota el rompent d'una onada alta, pròpia dels vents d'equinocci i ciclons del mar gran o oceà Atlàntic. (Blanes.)
- BARRETINA**, f. : Cop o sac en l'ormeig del bou. (Barceloneta.)
- BARRIL**, m. : Suro gros que va lligat al cap de la bada de l'ormeig de l'art, i que té per objecte d'anunciar la seva arribada a terra. (Mallorca.)
- BARRINES**, f. pl. : Caragols petits, de forma cònica allargada, amb un filet en espiral. Tenen una obertura, en la part eixamplada inferior, per on surt el mollusc. Si les xarxes de bou omplen el sac de *barrines* (cargolillo), es fan pesants i difícilment poden ésser arrossegades.
- BARROQUINA** (Anar a la) : Portar l'antena pujada amb la vela doblegada degudament. Es va a la *barroquina* quan no cal fer ús dels botafions.
- BARRUNTAR**, v. : Assenyalar un canvi de temperatura. (Mataró, Badalona.)
- BARSOLADA**, f. : 1. Conjunt de barsolins d'una mare de palangre. (Costa de Ponent.) 2. Cordill de 15 a 20 pams, amb un ham que forma part del palangre. Cada palangre té trenta barsolades. (Blanes.)
- BARSOLÍ**, m. : Cordill prim de canem, que va lligat a la mare del palangre, i que porta un ham enferit a l'altra punta, que és per on s'agafa el peix. Cada mare porta lligat un gros nombre de barsolins.
- BARSOLINS**, m. pl. : Les ramificacions d'un pioc. Són de cordill i tenen els corresponents hams a l'extrem.
- BASCORDELLA**, f. : Unió dels bojeros de dalt i de baix de les xarxes, feta amb una cosida de cordill a cada xarxa.
- BASSETES**, f. pl. : Tolls d'aigua que es formen a la platja quan hi arriben els cops de mar.
- BATERIA** : Bec de gas acetilèn, de forma circular. Té per complement el pàmpol o ventalló (*pantalla*), que serveix per a concentrar els raigs de llum damunt la mar. (Blanes.)

- BATEU**, m. : Una de les tres embarcacions que intervenen en la formació de l'almadrava. És paral·lela a la fragata, i conté en el seu bord les cordes que sostenen una part del grandi o cap de l'almadrava. Quan s'ha de fer llevada, tot cobrant la xarxa del grandi, va acostant-se cap al cantó de la fragata fins a arribar, entre totes dues, a cobrar la xarxa totalment. (Roses.)
- BATRE** : Pescar amb xarxa. Consisteix en cenyir un tros de mar amb una peça, els extrems de la qual es lliguen a la platja. En un gussi o bot que resta empresonat dins la xarxa calada, es fa soroll amb els remes damunt la mar. El peix que es troba al voltant de la barca, espantat, fuig, i en topar amb la xarxa, resta clavat entre les malles. S'usa una xarxa corrent amb surada i plom.
- BATRE CALENT** : Anar, per ignorància, a batre en un lloc on ja ha anat primer altre pescador, i, en conseqüència, a fer la feina i no pescar res. (Cadaqués, Roses.)
- BATUDA**, f. : Sin. de *armellada*. (Costa de Llevant.)
- BELDA** o **BELGA**, f. : Teixit de xarxa que forma la xarxa de ratera i cabra i boc. Hi ha la belda mascle, que és la prima, i la femella, que és la grui-xuda. (Cadaqués, Roses.)
- BAU**, m. : Cavitat feta per una roca o un altre accident de la costa, on s'encauen els peixos, aprofitant-ho com a amagatall. (Cadaqués, Roses, L'Escala, Palamós.)
- BAVADÍS**, m. : Llepissositat que agafen els cossos submergits per espai de bastant temps en l'aigua de mar. (Cadaqués.)
- BELUGUET**, m. : Moviment suau, però molt continuat, de l'aigua de mar. (Cadaqués, Roses, Blanes.)
- BERA**, f. : Elevació del fons del mar a molt poca distància de la costa i amb un gruix molt prim d'aigua. (Roses.)
- BERRI**, m. : Ham molt gros i resistent, d'uns 5 pams de llargada, muntat al cap d'un llarg pal anomenat *hasta*. S'usa per a la pesca de les tonyines. (Mataró.)
- BERTROL**, m. : Nansa feta amb xarxa i muntura de ferro o vímet. Sol ésser emprada per a la pesca en riu o estany on les aigües no tinguin fort embat. Se'l deixa moltes hores calat i es va, de tant en tant, a treure'n el peix que hi hagi pogut entrar. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- BESÒS**, m. : Vent de tramuntana molt fluix, un bon xic fresc, que sol presentar-se quasi tots els matins a Barcelona, i que els nostres pescadors anomenen així per venir de l'indret del riu Besòs. (Barceloneta.)
- BLANCALLS**, m. pl. : 1. Rompents que fan les onades en desfer-se damunt la mar, quan bufa el vent. 2. Cabres. (Blanes.)
- BOCA**, f. : Entrada de l'almadrava. (Roses.)
- BOCA DE L'ART**, f. : Boca que hi ha a l'extrem de les cames de la xarxa de pescar el bou.
- BOCA DE NANSA**, f. : Obertura: circular de la part superior

- d'una nansa. Va tapada amb el capell. Serveix per a treure el peix que s'ha pescat.
- BOCANA**, f. : Sin. d'*afàs de la nansa*. (Barceloneta.)
- BOGANYÓ**, m. : Boga petita.
- BOGUERA**, f. : Nansa de pescar boga.
- BOIA**, f. : Trosset de suro que, en l'ormeig per a pescar amb canya, va lligat a la nyinya. La boia es manté surant en l'aigua, i en pengen el pèl de cuca i l'ham. Quan el peix pica, amb la seva força fa seguir la boia, la qual s'enfonsa, i llavors revela al pescador la presència de la presa.
- BOLA DE PASTA**, f. : Esquer de les nanses bogueres, barreja de sardina confita i farina fent boles lligades amb un cordill.
- BOLDA**, f. : Peça de corda de quaranta canes. (Barceloneta.) Codol gros. (Tossa.)
- BOLERO**, m. : Una mena d'*armellada*. (Costa de Llevant.)
- BOLERO DE BAIX**, m. : La peça longitudinal d'una braça d'amplada que forma part d'un bolero. És el vertader tresmall. Per damunt va unida al bolero de dalt, i per dessota dua la plomada.
- BOLERO DE DALT**, m. : La peça longitudinal i del mig d'un bolero. Per damunt va unida a la cadeneta, i per dessota al bolero de baix. Té 6 braces d'amplada, i la seva malla és del n.º 7.
- BOLEROS**, m. pl. : Tresmalls de 50 canes de llargada i de 7 braces d'amplada. Són formats per tres tires de malla diferent : boleros de dalt, boleros de baix i boleros de cadeneta. Aquests tenen plom i petitoies a les vores, i cabestre, canya i cap als extrems.
- BOLES**, f. pl. : Peces de fusta, enfilades com grans de rosari a la part inferior de les comes de l'art del bou. Faciliten el pas de la xarxa per damunt dels alguers, i priven que els ploms s'emboliquin per les algues i rocam del fons de mar.
- BOLITX**, m. : 1. Ormeig del bou petit. (Costes de Llevant i de Ponent.) 2. Fil de cotó molt resistent que duu penjat un ham. Forma part del palangre de pescar congres.
- BOLLA**, f. : Sin. de *truc o botxa*. (Mallorca.)
- BOLLAR**, v. : Fer bombolles les mates de peix.
- BOMBAR**, v. : Acció de fer pujar i baixar la potera en la pesca del pop. (Cadaqués.)
- BOMBO**, m. : El cilindre d'un cabrestant. És de fusta i serveix per a enrotllar la corda quan es treuen les embarcacions a la platja.
- BONEIA**, s. : Bonança. (Costa de Llevant.)
- BOQUEJAR**, v. : Fer el peix extremituds, tot obrint i tancant la boca.
- BORDONS**, m. pl. : Les tres esteles del *Cinturó d'Orió*. (Costa de Llevant.)
- BORNAR**, v. : 1. Acció d'investir el peix la xarxa. (Cadaqués.) També es diu de les embarcacions quan van a la vela. 2. Bufar el vent d'una manera irregular, com fent embestides. (Cadaqués.)
- BORNOI**, m. : Rosari de suros petits i de forma arrodonida, que van enfilats en una corda.

- El bornoï va fixe a la part alta de les peces de sardinals amb una corda anomenada *caramell*, i té per objecte el mantenir els sardinals en suçada. (Cat., Bal., Val.)
- BORNOIERA**, f. : Corda que enfila els suros que formen el bornoï. (Mataró, Badalona.)
- BORONAR**, v. : Embolicar-se o nusar-se fortament les xarxes, les mares de palangre o els brassolins.
- BOSCURNELLA**, f. : Obertura, semblant a la butxaca d'un gec, que hi ha al sac d'una xarxa de bou. Serveix per a treure el peix després de la pesca.
- BOSSA**, f. : 1. Sin. de *cop* en l'ormeig del bou. (Costes de Llevant i de Ponent.) És la part de l'art que té la forma i disposició d'un sac. S'hi recull el peix que es pesca mentre es cala. (Blanes.) 2. Corda que va lligada a popa de la barca i que té per objecte l'ajustar la corda o malleta que tira el bou, per evitar que es decanti i posi en desequilibri el pes de la barca.
- BOTALÓ**, m. : El pal col·locat en un forat que hi ha sota l'escullat de la barca de bou. Serveix per a hissar-hi el floc a fi que l'embarcació faci més camí, quan bufa poc vent.
- BOTALÓ DE POPA**, m. : Pal que s'arma en direcció horitzontal, tocant a la roda de popa d'una barca de bou. Serveix de pal auxiliar a la mitjana, per a fer més camí els dies de poc vent, i s'ha d'arrossegar la peça del bou.
- BOTALONS**, m. pl. : Dues perxes de la barca de bou, iguals, perpendiculars a l'eslora, amb un bussell a l'extrem per on passen les malletes de la *bouvaca*.
- BOTAFIÓ**, m. : 1. Corda emprada per a lligar les peces de sardinals l'una amb l'altra, quan ón calades. (Costa de Llevant.) 2. Cordetes que pengen dels bessos de la vela de banda i banda i serveixen per a rissar-la quan el vent bufa massa fort.
- BOTIRÓ**, m. : Combinació de quatre hams lligats junts per la canya. Se sol emprar per a la pesca del calamars. (Cadaqués.) V. **POTERA**.
- BOTXA**, f. : Bola de fusta partida pel mig, amb la qual es tapen els ploms que van a la vora dels ormeigs del bou. S'usen les botxes en les platges de fons molt fangós, on el plom, amb el seu aplomament, es clavaria i faria poc menys que impossible el calament dels ormeigs. (Costa de Llevant.)
- BOU**, m. : Xarxa de pescar de dues ramificacions, proveïdes de petitoies i plom, anomenades *comes*. Les comes s'uneixen a la meitat de la peça per formar la part més estreta, anomenada *ustia*, a la part més eixamplada, anomenada *sac*. Per a pescar al bou es fa ús de dues barques, anomenades *parella de bou*. Cada una porta un cap de la peça; avançant a la vela, i, ensempls que avancen, pesquen el peix que troben al pas, i que es recull en el sac. Amb aquest art es pesca peix petit, anomenat *del bou*.

- BOU-VACA** : Un art de pescar, igual que el del bou, però més petit. Té el cordill de les malles petit i prim. Per a pescar amb aquest art es fa ús d'una sola embarcació. S'armen dues perxes laterals, una a cada banda de l'embarcació; en llurs extrems es lliguen els caps del *bou-vaca*. En avançar la barca a la vela, arrossega la xarxa, i pesca el peix que troba al seu davant.
- BOUER** o **BOVER**, m. : Pescador que es dedica a la pesca del bou. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- BOUET**, m. : Bolitx, ormeig del bou petit. (Barceloneta.)
- BRAÇOS**, m. pl. : Parell de pescants ajaguts, fermats a la proa d'un caru. Serveixen d'elements auxiliars en la pesca de l'art. (Blanes.)
- BRANQUETA**, f. : Tros de filferro que, en el xarambecu i en els volatins, va des de la mare a l'ham. (Cadaqués.)
- BRASSOL**, m. : Sin. de *barsolí*.
- BRASSOLADA**, f. : Sin. *brassolada*. (Barceloneta.)
- BRINCAR**, v. : Fer un lleuger moviment la cima de la canya de pescar, quan algun peix ha mossegat l'ham. (Costa de Llevant, Barceloneta.)
- BRIOL**, m. : Sin. de *sàgula*. (Blanes, Lloret, Mataró.)
- BRIVAR**, v. : Investir el peix contra la xarxa. Sin. de *bornar*. (Cadaqués, Roses, L'Escala.)
- BROMA**, f. : 1. Bossa que fa la xarxa estesa damunt l'encaunyissat en la pesca a la pantezana. (Barceloneta, Costa de Ponent.) 2. Xarxa de cordill molt prim i de malla que hi ha dins un tresmall. La broma és més ampla que el tresmall, i, quan entra el peix, s'arruga i forma bosses
- BRÒTULA**, f. : Mòllera que es pesca amb l'art de palangre. (Blanes.)
- BRUDAU**, m. : Part de l'art on van lligats els suros. (Barceloneta.)
- BRUIXES**, f. pl. : Els barats voladors.
- BRULLAR**, v. : Obrir i tancar la boca la sardina que va per sobre el mar. V. **BOLLAR**.
- BRUEL**, m. : Crit donat per certs peixos que produeixen sons i sorolls. Un dels més coneguts és el del molà, que, segons els pescadors, té el poder d'atreure els dofins, els quals es menja. (Cadaqués, Roses.)
- BRUT**, m. : Fons submarí compost de barreja de fang, pedres i vegetació. (Vilanova.)
- BUC**, m. : Part inferior de la canya de pescar, per on el pescador la sosté. (Barceloneta.)
- BUDELL DE GAT**, m. : Corda prima, teixida amb fil fet de budell de gat, que empren els pescadors de canya com a fil per a llur ormeig en la pesca de la llissera. El fil de budell de gat té una gran resistència; no pot trencar-lo la llissera amb la força que fa per escapar-se, quan es veu agafada. (Barceloneta.)
- BUIDA** (una) : 1. L'interval que hi ha entre dues ones fortes quan la mar ve grossa. (Blanes.) 2. Barraca. (Blanes.)
- BUIXA**, f. : Calament de palangres en gran nombre. Sin. de *baga rodona*. (Mallorca.)

- BULDAU DE PLOM**, m. : Corda cosida a la vora d'un tresmall, a la qual van enfilats els ploms que serveixen per a enfonsar la xarxa calada.
- BULDAU DE SURO**, m. : Corda cosida a la vora d'un tresmall, enganxada a la xarxa per mitjà de ponts. En el buldau hi ha enfilades les petitoies i surades que serveixen per a tenir la xarxa dreta.
- BULTO DE PEIX** : Cove o caixó ple de peix que es destina a l'exportació. (Blanes.)
- BULL**, m. : Part superior de l'ormeig de l'art; en la xarxa és més fina que la part inferior, anomenada *peu de plom*, i *peu de suro*, puix com que la part inferior frega per terra, ha d'ésser molt més resistent que el bull, que va en surada. (Barceloneta.)
- BUSSELLS DE LA TROSSA**, m. pl.: Les dues peces que fermen l'antena al pal d'una barca de bou. Formen part de la trossa.
- c
- CABASSET**, m. : Petita cofa de palma on es guarda l'ormeig anomenat *palangre*. (Sant Carles de la Ràpita.) V. COFA.
- CABESTRERA**, p. : L'ansa de cordell que té la nansa de pescar fermada a les costeres. Serveix per a llevar-la i calar-la.
- CABREIG**, m. : Rompent de les onades per mor del vent de mar.
- CABELLES** o **CABRILLES**, f. pl.: Grup d'estels conegut astronòmicament amb el nom de *les Plèiades*, de la constel·lació d'Orió. (Cat., Bal., Val.)
- CABROT**, m. : Cranc emprat com a esquer per a pescar pops.
- CADENETA**, f. : Tira de xarxa que hi ha a la vora de les peces de sardinals per a servir-los de reforç. Una vora de la cadeneta va unida a la xarxa, i l'altra té una surada.
- CAIXA DEL FANAL**, f. : Caixa que guarda el fanal de la barca de pescar. És de fusta, i té una corda per a tenir-la penjada.
- CAIXA DE L'ORSA**, f. : Mena de caixa de fusta, de forma de carpeta, col·locada verticalment al centre i damunt la quilla d'una embarcació de pescar. Serveix per a guardar l'orsa quan és llevada. S'aguanta per mitjà de la clavilla.
- CALA**, f. : Braç de mar encaixonat entre rocam, amb platgeta, codolam o sense.
- CALADA**, f. : 1. Fil o cordill emprat per a la pesca amb canya. (Barceloneta.) 2. L'acció de calar un ormeig qualsevol. 3. El peix agafat.
- CALAFATS**, m. pl. : 1. Peces de ferro amb cabota, emprades per calafatejar embarcacions. 2. Els que practiquen l'ofici de calafatejar.
- CALAMENT DE NANSES** : Sèrie de quatre nanses calades. Un cap uneix el de cada una. En el seu extrem resta un suro que serveix de senyal. (Blanes.)
- CALAMOSOS**, f. pl. : Els calamarosos. (Blanes.)
- CALAR**, v. : Submergir en el mar tota mena d'ormeigs o arreus de pesca.

- CALAR A MITJA AIGUA, v.** : Calar els ormeigs a la meitat de profunditat del mar.
- CALAR SOBRE NET, v.** : Calar en un indret on el fons és d'arena.
- CALCES D'AIGUA, f. pl.** : Calces de lona, impermeables, pintades amb oli de llinosa. Serveixen per a treballar a l'aigua.
- CALCUTA, f.** : Corda molt prima, feta amb pell o budell de gat, emprada per a pescar amb canya. (Barceloneta.)
- CALINA, f.** : 1. Boira prima que es posa al cim de les muntanyes. (Sant Pol.) 2. Fil o cordill de cànem, molt prim, emprat per a guarnir diferents ormeigs de pescar. Sin. de *tralla* i *calada*. (Costa de Llevant.) 3. Sin. de *balarda*. Cadaqués.)
- CALMA, f.** : Estat de tranquil·litat en l'atmosfera. «Haver-hi calma», no bufar ni un alè d'aire. (Cat., Bal., Val.)
- CALMA XITXA, f.** : Estat de la calma en el seu grau més agut. Sol, molt sovint, emprar-se sols la segona de les paraules, o sigui *xitxa*, que té la mateixa valor. (Cat., Bal., Val.)
- CALÓ, m.** : Bastó de la punta de la cama del bou. (Costa de Llevant, Barceloneta.)
- CAMA, f.** : Braç de l'ormeig de l'art. (Cat. Val.)
- CAMES DE L'ART, f. pl.** : Són les dues branques que té una peça del bou. Van proveïdes de surades, rodons i plom. En els extrems lliures tenen un barrot travesser, a les puntes del qual van lligades les ramificacions de les maïetes. (Blanes.)
- CAMETA, f.** : Part del guarniment de la canya de pescar. Es compon de la boia o suro, del pèl de cuca i de l'ham. (Barceloneta.)
- CAMÍ, m.** : Trajecte que formen les xarxes que constitueixen l'almadrava. (Roses.)
- CAMÍ DE SANT JAUME, m.** : La Via làctea, anomenada generalment, pel poble, *Carretera de Sant Jaume de Galícia*. Deu aquest nom a la llegenda que els antics peregrins, quan anaven a la ciutat gallega de Santiago, seguïen sempre el rastre de la Via làctea i els portava a la ciutat. (Costa de Llevant.)
- CANAL, m.** : 1. Braç de mar de regular llargada que es troba barrat per terra a banda i banda. (Cat., Bal., Val.) 2. Espai entre la gola i cop de la xarxa de bou.
- CANÓ, m.** : Ormeig que s'utilitza per a desenrocar les cordes de pescar neros quan s'emboquen o s'enganxen amb alguna pedra i no volen seguir. Consisteix en un canó de canya lligat a la punta d'una corda, el qual es passa per dintre la corda embolicada, fent-lo pujar i baixar fins a assolir que aquella es desenroqui i segueixi. (Cadaqués.)
- CANALÍS, m.** : Fons de fang i sorra, no molt ample, que es troba entre dos fons rocosos. (Costa de Llevant.)
- CANTÓ, m.** : Roca submarina molt cantelluda on s'enganxen els ormeigs de pesca amb facilitat. (Mataró, Barceloneta.)
- I. CANYA, f.** : 1. Ormeig de pescar, el més primitiu i rudimentari. Consisteix en una canya llarga, a la punta de la qual va lligada

- una nyinya, que porta a la seva punta contrària un ham amb esquer. N'hi ha que a la nyinya duen un petit suro, anomenat *boia*, que es manté en surada. De la boia en penja un bri molt prim i quasi invisible, que rep el nom de *pèl de cuca* i porta l'ham enferit. Els pescadors de canya, que pesquen per afició, sovint es passen hores i hores amb llur ormeig calat, sense arribar a obtenir cap fruit de tanta paciència, puix que cap peix va a picar llur esquer. Proverbis : «El pescador de canya, perd més del que guanya», «Al pescador de canya la fam l'enganya». 2. Cabestrera d'una peça de boleros. Els seus extrems, per una banda, estan units a la cabestrera i per l'altra a la peça.
2. CANYA AMB PALADAR D'ÀNGEL, f. : Consta d'una canya de 3 braces de llargada, 3 braces de cordill, 1 de pèl de seda i un paladar d'àngel amb un ham enganxat. Es pesca des de les roques o d'una embarcació estant. S'hi pesquen llobarros i oblades. El paladar fa d'esquer, car els peixos el prenen per un peix petit. (Blanes.)
3. CANYA AMB PLOMA, f. : Consta d'una canya curta, 6 braces de cordill, 3 braces de pèl de seda i una ploma blanca que fa d'esquer, amb un ham lligat. No té plom. Es pesca d'un gussi estant o des de les roques. S'hi pesquen llobarros, barats, sorells, etc. (Blanes.)
4. CANYA CURTA : Canya de 3 metres de llargada, amb cordill, pèl de seda i dos hams de mig mosquit. S'hi pesquen llisses, mabres i peix menut que corre vora de la platja. Es pesca de terra estant, generalment a peu descalç, en mig dels romponents de les onades. S'esca amb sardina i xufanc. (Blanes.)
5. CANYA DEL TIMÓ, m. : Mànc del timó d'una embarcació de pesca. (Blanes.)
6. CANYA FLUIXA, f. : Canya que té la cima o part superior flexible, i que, amb el pes del guarniment, s'inclina una mica. (Costes de Llevant i de Ponent.)
7. CANYA FORTA, f. : Canya que té la cima resistent i que no es doblega amb el pes del guarniment. (Barceloneta.)
8. CANYA LLARGA, f. : Consta de dues peces : una d'inferior, gruixuda, la grossa; i una altra de superior, més prima, el cimero. El cordill té 10 metres. El pèl de seda 2. En un extrem hi ha un ham anglès del nombre 6. Amb la canya llarga es pesca des de la platja.
- CANYARADA, f. : Petit ormeig de pescar amb nyinya, pèl de cuca i ham, que la mainada arma al cap d'una canya petita, per a pescar de les roques estant. (Sant Feliu de Guíxols.)
- CANYISSAT, m. : Ormeig que consta de dues xarxes : una de malla ampla, guarnida de canyes disposades transversalment a distàncies iguals, i una altra d'estreta, proveïda de surada i plom. Per a pescar amb el canyissat cal, primer,

- cercar una mola de peix, i quan es té al costat de l'embarcació, es volta amb la xarxa de malla prima fins que es fa una mena de tancat circular, amb el peix cenyit dintre. Després es cala la de malla ampla damunt la de malla estreta, de manera que restin unides, per una de llurs vores. Amb el canyissat calat el peix no pot fugir, i, si salta per fer-ho, resta empresonat a la xarxa de malla ampla. Amb aquest ormeig es pesquen llísseres en mar de poc fons. (Blanes.)
- CAP, m.** : Corda d'espert, fermada al cap d'una nansa, garbitana o morenell. (Blanes.)
- CAP I MOCA, m.** : Pasta feta amb cap i moca de peix, emprada com a esquer. (Mataró, Badalona, Barceloneta.)
- CAP DE MORT, m.** : Núvol petit, de color molt fosc, que per qualche esclatxa deixa veure la llum del sol, o bé que té al seu damunt algun clap de color més clara. (Sant Pol, Mataró, Badalona.)
- CAP FORT, m.** : Corda lligada a un ruixó o ferro per la part inferior i a una botxa o suro per la part superior. Sol tenir lligat un calament de nanses.
- CAP MARSELLÈS, m.** : Bocí de corda que va de la peça de mà dels sardinals a l'orsera. (Barceloneta.)
- CAP MOLL, m.** : Corda lligada a una pedra per la part inferior i a una botxa per la part superior. Al cap moll se sol lligar un to o calament de nanses.
- CAP MORT, m.** : Part de la corda que va lligada per un extrem a l'estaca de l'aparell de treure embarcacions a terra.
- CAPELL, m.** : Tapa de la boca d'una nansa, feta d'un rodell teixit de molla de cordill, a tall de xarxa.
- CAPS DE LES PECES, m. pl.** : Les deu cordes que uneixen les cuetes de les peces de sardinals quan són calades.
- CAPSER, s.** : Suro enganxat a l'ormeig de pesca per fer-lo surar. (Mallorca.)
- CARA, m.** : L'ansa de corda de part davantera i inferior de la vela llatina d'una barca de pescar. Serveix per a enfilear la vela a l'extrem anterior de l'antena.
- CARALL DE JAN, m.** : Substància d'origen vegetal que la mar escup. (Vilanova.)
- CARAMELL, m.** : Fil prim de cànem emprat per a diferents usos de pesca. (Vilanova.)
- CARNADA, f.** : Esquer fet de carn de peix. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- CARREGADES FORTES, f. pl.** : Barreja de cargolillo, sorreta i algues, que, mentre es pesca al bou, es fica dins la xarxa, ompla el sac i el fa pesat i dificulta l'afer de la pesca. Es descarrega del sac amb auxili de la pollacra.
- CARRER DE SANT JAUME, m.:** La Via làctea. (Mataró.)
- CARRETERA DE SANTIAGO, f.:** La Via làctea. (Cadaqués.)
- CARRETELL, m.** : Fusta d'uns 3 pams de llargada per 1 d'amplada, on es cabdella el caramell o tralla que es porta a bord per si cal fer qualche adob o remunta en algun ormeig. (Sant Pol.)

- CARROSSES, f. pl. : Arrels de canya arrossegades a mar per les aigües dels rius, i ben sovint escupidies als arenys o platges. Quan les *carrosses* queden al fons de mar són bons viviers d'ostres.
- CART, m. : 1. La part inferior de l'antena. 2. L'indret d'on prové el vent. (Empordà.)
- CART DE FORA, m. : Vent que bufa del dret del mar cap a la terra. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- CASERET, m. : Surocs petits i rodons que, en gran nombre, van a la part superior del maià de l'art perquè aquest es mantingui en surada. (Barceloneta.)
- CATRE, m. : És l'ormeig emprat per a pescar dintre el port. S'hi pesquen els peixos que es crien i van arran de moll. Consisteix en un marc de ferro, d'uns 80 centímetres de llargada per uns 30 d'amplada. El buit del marc va cobert amb una xarxa que fa una mica de bossa. A cada cap porta una corda. Els pescadors han d'ésser dos, cada un dels quals porta un cap. Tiren l'ormeig a l'aigua i el tornen a estirar, fent-lo fregar per la paret del moll. La força del ferro fa seguir els peixos que hi ha arrapats a la pedra.
- CAURE, v. : Es diu de les embarcacions que van de bolina i perden cenyida. V. ARRONSA.
- CAVALLAR, v. : Moviment de l'aigua de mar, quan sembla que les ones rodolin i que les unes pugin damunt les altres.
- CAVALLET, m. : 1. Muntant de fusta amb un cilindre, també de fusta, en la part superior, que serveix per a enrotllar la corda que va a plegar-se en el cilindre del cabrestant. 2. Cilindre de fusta damunt el qual s'enrotlla el cable de treure les embarcacions a la platja.
- CAVALLET DE LA XIGRA, m.: Muntant de fusta, de forma cúbica aplanada, reforçat amb llistons encreuats, situat prop del pal de la barca de bou. Serveix per a sostenir la màquina de llevar l'art del bou.
- CAVALLS, m. pl. : Els tres estels afilerats de la constel·lació anomenada *Ossa major*, coneguda pel poble amb el nom de *carro*. Segons els mariners, el carro el formen els quatre estels que componen el quadrilàter, i els altres tres són els cavalls que estiren el carro. (Vilanova.)
- CEC, CEGA, adj. : Indica l'espessor de les malles de la xarxa. Es diu que una xarxa és més o menys cega segons siguin més o menys petites les seves malles i prim el fil.
- CEÇ DE VEA : Una mena d'anèmona de mar, de color vermella, que hi ha a les roques, a flor d'aigua. (Sant Feliu de Guíxols.)
- CEL, m. : Ormeig que consta d'un cercol, del qual penja una bossa cònica feta de malla de cordill. A l'extrem inferior de la bossa hi ha una bala de plom perquè l'ormeig s'enfonsi en calar-lo. Del cercol surten dues ramificacions que s'uneixen, i d'aquest punt arrenca un cap llarg que serveix per a calar-lo. Es pesca d'una embarcació estant, i es tira del cap.

- S'hi pesca peix petit i d'escàs valor. 2. Ormeig de pescar gambes.
- CEL CIGRONAT, m. : Cel molt ple de núvols petits, de forma arrodonida. (Sant Pol.)
- CEL DE MÀNEGUES, m. : Es diu quan el cel es presenta cobert per negra nuvolada en la seva part superior i l'horitzó és serè. (Sant Pol, Mataró.)
- CEL DE RUFA, m. : Cel esblanqueït i plujós, amenaçador de mal temps. (Cadaqués, Roses.)
- CELÍSTIA, f. : Claror dels estels les nits que no fa lluna.
- CENTRE DE GROU o de TEMPESTA: El lloc on la tempesta és més forta i intensa. (Blanes.)
- CENYIR, f. : 1. Anar proa a vent. 2. Envoltar peix o un obstacle, en fer calades.
- CIMA, f. : Part inferior de la canya de pescar, molt més prima que el buc o part inferior. (Barceloneta.)
- CIMEROL, m. : La part superior i més prima d'una canya llarga de pescar. De l'extrem superior penja el cordill amb els corresponents pèl de seda i hams, i l'extrem inferior encaixa, a tall de telescopi, en la peça inferior, més gruixuda, anomenada *crossa* (Blanes.)
- CINGLA, f. : Espècie de faixa d'esparg amb una corda curta, de cànem, que té una surada a l'extrem. Serveix per a tirar l'art. (Blanes.)
- CINTA, f. : Xarxa que en la pesca a la pantasana es manté perpendicular, com fent paret. S'aplica també a tota xarxa quan és calada completament recta i perpendicular. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- CINTA D'AMARRAR LA TENDA, f. : Corda disposada com si estigués cosida a la boguera. Va del centre de l'embarcació a popa. Serveix per a lligar els caps de la tenda que els pescadors paren damunt l'embarcació per poder treballar a aixopluc.
- CLAPS, m. pl. : 1. Les clapes de sorra que hi ha al mig dels alguers on es crien els guisots. 2. Mates de vegetals submarins aïllades.
- CLARIANA, f. : Forat en la nuvolada, a través del qual es veu el cel blau.
- CLARÓ, m. : Nansa petita feta amb xarxa i armadura de ferro o vímet, emprada per a pescar en riu. (Conca de l'Ebre.)
- CLAVAR EN BANDA, v. : En la pesca amb llum, quan per una mala maniobra del foc o de l'embarcació que porta el llum, el peix es decanta tot cap a un cantó de l'art i fa difícil de poder cobrar l'art per un desequilibri del pes. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- CLIVILLA, f. : Peça de ferro, semblant a un clau o punta de París, que travessa la caixa de l'orsa.
- CLOSCA DE CEBA, f. : Horitzó ple de núvols clars i grisos, que es reflecteixen damunt l'aigua de mar i donen a l'atmosfera un conjunt de to grisenc i trist.
- CLOURE, v. : Sin. de *junyir*. (Mataró.)
- CLOURE LA NIT o EL DIA : Entrar en la plena fosca de la nit, o en la claror del dia. (Costa de Llevant.)
- COBRAR, v. : Acció d'estirar la xarxa o tot altre ormeig amb

- pausa i compte per posar-lo dintre la barca traient-lo de l'aigua. A Cadaqués i Roses és molt emprat aquest verb com a sinònim de pegar.
- COBRAR EN BRUT, v. : Cobrar un ormeig sense netejar-lo i plegar-lo, bo i disposant-lo per poder-lo tornar a tirar a l'aigua. (Costa de Llevant.)
- CÒDOL DE TERANYINA, m. : Pedra de riu lligada a una corda llarga d'esparg o cànem. Serveix per a enfonsar la peça de la teranyina mentre es cala. (Blanes.)
- COFA, f. : Cabàs de palma on es guarda la mare i la brassolada del palangre. (Costes de Llevant i de Ponent.) Té la forma de senalla rodona, plana i sense nanses. (Blanes.)
- COLL, m. : Sin. de *canal* en el cop de l'ormeig del bou. (Costa de Llevant.)
- COLL, m. : Banc de sorra. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- COLL DE MAR, m. : Onada amb molta força. (Costa de Llevant i Barceloneta.)
- COLLA, f. : Corda llarga on van lligades les nanses en els calaments d'aquestes en gran nombre. (Vilanova.)
- COMANDAR, v. : Dirigir les operacions de la pesca. (Costa de Llevant.)
- COMPANYIA, f. : Conjunt de pescadors que tripulen una parella de bou. (Cadaqués.)
- COMPÀS, m. : Conjunt de tres cordes petites que arrenquen una de cada punta i una del mig de l'escaló de la banda de l'art, i totes tres vénen a coincidir en una baga on es lliguen els llivants o malletes que han de servir per a tirar l'art. (Costa de Llevant.)
- CONGRERA, f. : Nansa especialment destinada a la pesca de congres. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- CONILL, m. : Suro que va a la part superior de l'ormeig de la teranyina, més petit que la petitoia. És anomenat també *gorja*. (Vilanova.)
- CONQUILLA, f. : Petxina. (Blanes.)
- CONTRAST, m. : Tempestat de formació ràpida i inesperada, generalment de males conseqüències. (Cat., Bal., Val.)
- COP, m. : Posició de xarxa de malla cega que hi ha al mig de la cinta. Té 29 metres de llargada. És el lloc on s'aplega el peix, quan la xarxa s'ha convertit en bossa.
- COPEJAR, v. : Donar cullerades a l'aigua amb el salabrell per agafar alguna cosa que hagi caigut de la barca, o algun ormeig que s'hagi escapat. (Costes de Llevant i de Ponent.) 2. Obrir la bascordella per treure el peix del sac d'una peça de bou.
- COPS DE MAR, m. : Sin. de *coll de mar*. (Costes de Llevant i de Ponent.) Onades que reboten a la platja.
- CORALLERA, f. : Ganxos muntats a la punta d'un pal molt llarg. Sota mateix d'aquests va una bossa feta de xarxa. Serveix per a la pesca del coral. Amb els ganxos es grata la roca fortament i es fa saltar el coral que hi ha arrapat, el qual cau dintre la bossa.
- CORALLERS, m. : Pescadors de coral.
- CORALLETJAR, v. : Pescar coral

amb la corallera. Avui ja no es practica aquesta mena de pesca, per restar quasi extingit aquest producte.

CORCOBAT, adj. : Mar fosca per efecte de la reflexió de núvols negres. (Cadaqués.)

CORDA DE NERO O DE DÉNTOL, f.: Ormeig consistent en una corda, un bon xic resistent, que porta un suro al capdamunt perquè sigui fàcilment visible i trobable quan es va a llevar, i una grossa pedra al capdavant perquè soli al fons. En una part de la corda, generalment bastant avall, va lligada una branqueta o un pèl de cuca amb un ham, de mida grossa, d'un escat. Solen pescar-s'hi déntols, neros i murenas. (Cadaqués.) V. LLENSA.

CORN, m. : Caragol gran, de forma cònica, la closca del qual es forada en la punta i, aplicat a la boca i bufant, serveix de botzina en alta mar. L'usen els pescadors per a senyals especials en substitució de les botzines usades pels navegants. (Blanes.)

CORNAL, m. : Corda, d'uns 2 metres de llargada, que va lligada al costat del cop en l'ormeig del bou i que serveix per a millor poder agafar i estirar aquest, quan va molt ple i és molt pesant. N'hi ha dos, un per banda del cop. (Costa de Llevant.)

CORNALERES : Samals més baixes que les usades en la verema. Tenen les mateixes característiques, i són construïdes amb els mateixos materials. S'usen per transportar peix. (Blanes.)

CORNALONS, m. pl. : Anelles de corda que hi ha a cada extrem final del sac d'una peça del bou, vaca o artet. Serveixen per a lligar-hi un cap i, així, poder hissar l'art i enlairar-lo dalt del pal per secar-lo, un cop ha estat calat en el mar.

CORNET, m. : Peça de suro que sosté les xarxes que formen el camí de l'almadrava. (Roses.)

CORNET DE CREU, m. : Cornet de mesura molt grossa i de gran resistència surant, que serveix per a mantenir en surada els revolts del camí de l'almadrava. (Roses.)

CORONA, f. : 1. Lluïssor entorn del sol, produïda per haver-se-li posat un nuvolet a davant. Sol ésser indicatiu de ventades fortes. (Costes de Llevant i de Ponent.). 2. Fons de la malla de l'art.

CORRENTIA, f. : El corrent del mar.

CORRETJOLA, f. : És una alga formada per un tronc articulat, de color groc vermell. De les articulacions surten ramificacions de color bru clar. La corretjola és alga de net i el menjar predilecte de les cabres de mar.

COS, m. : Sin. de *cop* o *grandi* en les almadraves. (Roses.)

COSTA, f. : Lloc on la terra i el mar s'ajunten i es toquen. (Cat. Bal., Val.)

COSTA DEL MORO, f. : La costa del Marroc. (Blanes.)

COSTERA, f. : Vímets gruixuts i forts que formen l'armatosta de la nansa. (Costes de Llevant i de Ponent.)

COSTERES, f. pl. : Peces reforça-

- dores de la nansa, fetes de troncs de murtra. Van des del resabagai fins a la boca de la nansa.
- COTELLADA, f. : Pesca amb la cotera o fitora. Es fa de nit, i es porta un llum per atraure els peixos, als quals es tira la cotera per veure si es clava en algun. (Roses, Cadaqués.)
- COTERA, f. : Sin. de *fitora*. (Roses, Cadaqués.)
- COTONADA, f. : Núvols blancs i com agrumollats. (Sant Pol.)
- COVE, m. : Atuell de vímets i canyes, amb dues nanses, que serveix per a transportar el peix. (Blanes.)
- CREMADELL, m. : Vent de gregal o nord-est. És molt fort, però mentre bufa hi ha bonança al mar. A posta de sol para.
- CREIXA, f. : Creixement de l'aigua de mar que n'augmenta el seu nivell ordinari. (Cadaqués, Roses, L'Escala.)
- CRESPALLA, f. : Residu que llença el mar. (Sant Pol.)
- CREU DE CARAVACA, f. : Constel·lació del Cigne. (Sant Carles de la Ràpita.)
- CREU DEL MAL LLADRE, f. : Constel·lació del Cigne. (Mataró.)
- CROQUET, m. : Boleta de fusta amb un forat al mig, que va posada en el guarniment de pescar llisseres amb canya. És situada, cosa d'un pam enfora de l'aigua, i, quan el peix pica, el croquet balla, i revela, llavors, la presència de la presa. (Barceloneta.)
- CROSSA, f. : És la peça inferior i més gruixuda d'una canya de pescar. Hi encaixa telescòpicament la peça superior i més prima, anomenada *cimerol*. La part inferior de la crossa va proveïda d'una estaqueta de fusta, terminada en punta, que serveix per a clavar-la a l'arena mentre es cala. (Blanes.)
- CUA, f. : 1. Part del camí de l'al·madrava que va des de la boca al grandi, donant bastants de voltes i giravoltes. (Roses.) 2. Sin. de *remolc* o *pedrer* en la pesca de sardinals. (Mataró, Badalona, Barceloneta.) És formada per dues branques de cordill que surten d'allà on el palors s'uneix a la peça de sardinals. (Blanes.) 3. Ansa de corda unida pel mig a un cap llarg de corda i pels extrems a la cabestrera i a una peça de mussoles.
- CUA DEL PEDRER, f. : Manyoc de cordes lligades per un extrem a les cuetes de la peça del pedrer i per l'altre ajuntades al mateix punt. Serveixen per a lligar el pedrer al cap del gall mentre les peces de sardinals són calades.
- CUCADA, f. : Esquer fet amb cucs de terra, emprat per pescar anguiles en els rius i recs.
- CUETA, f. : Sin. de *botafió* en la pesca de sardinals. (Barceloneta, Vilanova.)
- CUL, m. : Part extrema d'un golf o d'una badia, on aquesta comença i acaba, que dona lloc a un altre accident de la costa. (Mataró.)
- CULLERA, f. : Salabret gran, format per un mànec de fusta, amb una forqueta de ferro a l'extrem. De l'extrem de la forqueta penja un sac fet de xarxa.
- CUNYAR, v. : Encanyotar. (Mataró, Barceloneta.)

- CUOT, m. : 1. L'extrem del palangre, que per un cap va unit a les branques de les bagues forta i volant, i de l'altre, en un escàlam lligat al mig de través. 2. Tros de corda que es fa sobrar del punt on s'ajunten dues mares de palangre, quan aquestes es calen de dues en dues. (Barceloneta, Vilanova.)
- CUQUET, m. : Cuc marí emprat com a esquer en la pesca a l'ham. S'importa de França, d'on vé posat dintre bossetes plenes d'alga marina i amb aigua salada perquè arribi viu. (Barceloneta.)
- CUQUETA, f. : Cuc marí que viu dintre un tub calcari, a flor d'aigua, per les roques. Serveix d'esquer.
- CURCULLA, f. : Sin. de *petxina*. (Palafrugell.)
- CURCULLADA, f. : Nom d'una platgeta entre Tossa i Sant Feliu de Guíxols.
- D
- DALENC, m. : Home de mar, que té facilitat per a mantenir-se estona sota de l'aigua sense respirar. (Costa de Llevant.)
- DEFENSA, f. : Cinta o bordó de fusta, paral·lela a la voguera, i a l'orla morta. Va per la part de fora, de proa a popa. És una peça reforçadora de l'orla de l'embarcació.
- DEIOLS, m. pl. : Grup de tres estels afilerats, anomenats astronòmicament *el Cinturó d'Orió*. Aquest és el grup d'estels al qual el poble ha donat els noms més variats. És conegut també amb el nom de *els Bordons, els Tres Reis, i les Tres Maries*. (Cat., Bal., Val.)
- DESCOLL, m. : Roca o grup de roques en el mar, a poca distància de flor d'aigua, on molt fàcilment poden topar les embarcacions en passar-hi per damunt. (Cadaqués.)
- DESDUIR, v. : Asserenar-se, aclarir-se els núvols. (Costa de Llevant.)
- DESEMPESCAR, v. : Treure el peix dels ormeigs i desembarcar-lo, quan s'arriba en terra. (Vilanova.)
- DESEMPAQUETAR, v. : Treure les arrugues que es formen a la xarxa mullada, per tal que s'assequi millor, quan s'estén a la platja.
- DESENROCAR, v. : Desaferrar algun ormeig, corda o ham, que s'hagi agafat a les roques del fons.
- DESMALLAR, v. : L'operació de treure la sardina de les malles d'una peça de sardinals. (Blanes.)
- DOBLAR, v. : Sin. de *brincar*, referint-se a la canya de pescar. (Costa de Llevant.)
- DOBLES, m. pl. : Parell de cordes curtes, lligat per un extrem als calons de les peces de bou i vaca, i per l'altre, als caps de corda que serveixen per a llevar.
- DOFINERA, f. : Utensili format per una barra de ferro amb dues aletes movibles al capdamunt. En clavar-se al cos d'un gran peix, amb les aletes plegades i, en estirar l'ormeig per agafar el peix, les aletes s'obren dins la pell de l'animal, i el subjecten fortament-

Així el poden cobrar sense perill que s'escapi. La dofina serveix per a pescar dofins, tonyines, etc. (Blanes.)

DONAR GOS, v. : Lligar el gall de sardinas, amb una corda, a la roda de popa, perquè el corrent no el faci bellugar i no emboliqui el calament. (Costa de Llevant.)

DROPO, m. : Nom donat a la planeta Júpiter.

E

EIXAUC, m. : Peix que dóna el pescador de peix com a senyal de la primera subhasta. El peix se subhasta de dues diferents maneres : en subhasta plana i en subhasta a l'*eixauc*. En la subhasta plana, el pescador exposa el peix i demana preu, que va rebaixant un enter cada vegada que demana. El que primer fa manifestació d'acceptar el preu darrerament demanat pel pescador, es queda amb el peix, pagant la quantitat estipulada, que és la darrera que ha demanat el pescador. La subhasta amb *eixauc* és pràctica quan el pescador arriba de mar i no sab quina és la situació del mercat quant a preus, la qual varia molt en cotització, segons l'abundor de peix. El pescador agafa un peix del cove, generalment de classe ordinària, que és l'*eixauc*, i, amb la mà on té el peix estirada damunt el cove, comença a demanar preu, i va rebaixant també com en la subhasta plana. El venedor

demana un preu relativament baix, i ben aviat es presenta comprador. Aleshores el pescador dóna el peix *eixauc* al que ha acceptat el preu demanat, i seguidament comença una segona subhasta a preu ja més enlairat. Si en la segona subhasta es dóna el cas d'empat pel preu entre el primer postor i un altre, és sempre preferit el que té l'*eixauc*, el qual li dóna dret de preferència. Si el preu demanat en la segona subhasta pel venedor no és convenient al primer postor, aquest no fa la compra i es queda amb el peix *eixauc*. L'*eixauc*, doncs, és emprat per fer un tanteig de l'estat del mercat i no sofrir equivocació en la venda del peix, donant-lo a un menor preu del que se'n podria treure. (Costes de Llevant i de Ponent.)

EIXUGAR, v. : Arribar l'art en terra.

ELEFANT, m. : Ormeig de pescar, semblant al palangró. Té bolitxes i ham. S'esca amb pop i xucla, i serveix per a pescar neros i mussoles.

ELEFANT, m. : Ham d'acer, gran, que té 12 centímetres de la paleta a la volta i 6 de l'ham a la llengüeta.

EMBARCACIÓ DE LA CINTA, f. : La barca que, en la pesca de la llum, porta la cinta.

EMBOSSAR, v. : Entrar el peix dintre el cop, en la pesca del bou. (Costa de Llevant.)

EMBRANCAR, v. : Embolicar-se o enganxar-se alguna corda o ormeig amb algun obstacle submarí. (Costa de Llevant.)

- EMBROCAR**, v. : Rodejar les nanses d'algues per tal de produir una ombra, on es van a amagar els rescassos, que són molt amics de l'ombra, i que acaben, tot voltejant, per ficar-se dintre la nansa, on queden agafats. (Cadaqués.)
- EMPATAR**, v. : Lligar un ham al cap d'una corda. Lligar dues xarxes l'una al costat de l'altra. (Cadaqués.)
- ENCANTAR**, v. : Subhastar a la platja el peix tot just sortit de l'aigua. (Costa de Ponent.)
- ENCANYISSAT**, m. : Ormeig per a pescar la llissera. Consisteix en una xarxa, anomenada *cinta*, que és cala verticalment formant un cercle. Al seu volt, i per la seva part exterior, es posa un teixit de canyes cobert amb xarxa. Dintre la circumferència que forma la cinta es posa la barca. El pescador, amb el rem, pica l'aigua o el fons de la barca. La llissera, en sentir el soroll, s'espanta i tracta de fugir, salta per damunt la cinta, i cau dintre la bossa que forma la xarxa de l'encanyissat, on queda presonera. (Cat., Bal., Val.)
- ENCANYOTAR**, v. : Sin. de *cunyar*. (Sant Pol.)
- ENCENAIRE**, m. : Pescador que es dedica a la pesca a l'encesa. (Mataró, Badalona.)
- ENCESA**, : Pesca que consisteix a atraure el peix, durant la nit, per mitjà d'una fogata produïda per teia encesa en el fester de la barca. Les flames fan d'esquer. En l'afer de la pesca, un cop es té el peix aplegat a l'entorn del foc, es pesca amb auxili d'una peça de l'art quan hi ha molt de peix petit, i amb la fitora quan el peix és gran. Al present l'encesa no es practica amb teia, sinó amb un bec de gas d'acetilèn, com en la pesca de la teranyina, tan estesa, en l'actualitat, a la Costa Brava.
- ENCÍS**, m. : Canya prima que es porta dintre la barca.
- ENCLAVAR**, v. : 1. Decantar-se el peix cap a un cantó de l'ormeig, ço que fa difícil de maniobrar per estar el pes desequilibrat. (Costa de Llevant.) 2. Fixar un ormeig al fons amb pedres o plom perquè el corrent no se l'emporti.
- ENCUNYAT DEL MIG**, m. : Cosida de cordill que uneix dues peces llargues que formen una peça de sardinals.
- ENFAIXAMENT DEL PAL**, m. : Faixa formada per un cordill entortolligat diverses vegades al pal d'una embarcació de pesca. Abraça la porció de pal que reposa a l'encaix del banc d'arborà. Serveix perquè el pal no se sigui amb el fregadís del banc.
- ENFAIXAT**, m. : Mena de faixa feta de cordill entortolligat al voltant d'un rem, al lloc on va l'estrop de vogar. Serveix perquè el rem no se sigui amb el fregadís que es fa quan es voga damunt de l'escalamera.
- ENFALCADA**, f. : L'orla d'una embarcació constituïda per falques i macarrons.
- ENFERIDURA**, f. : Nus que es fa per a lligar els hams a les brassolades o al pèl de cuca.
- ENFILACIÓ**, f. : Punt de vista

- del relleu de la costa, que serveix al pescador com a guia per a orientar-se en la situació de la barca en mar.
- ENGOLAR, v. : Fer que el peix, que en la pesca a la llum segueix la claror del foc, entri dintre el maià de l'art. (Costa de Llevant.)
- ENLLESTIR PALANGRES, v. : Aclarir palangres. (Blanes.)
- ENNARTAR, v. : Exerciment d'un poder d'atracció i fascinació que té el molà sobre els altres peixos, segons creença dels pescadors. Aquesta facultat és especialment exercida sobre dels dofins, als quals sols mirant-los ja fa seguir cap on ell vol, i acaba per menjar-se'ls. (Roses.)
- ENRIGAR, v. : Començar la temporada d'una pesquera.
- ENROCAR, v. : Embolicar-se una xarxa o algun altre ormeig amb les roques del fons.
- ENSIMOLSAR, v. : Fer vores a la xarxa.
- ENTRANTS, m. pl. : Sin. *intres* en l'ormeig del bou.
- ENVESTIR LA PLATJA, v. : Atracar a la platja, amorrar.
- ESCA, f. : L'esquer que es posa a l'ham o a les nanses.
- ESCADA, f. : L'acció o feinada d'escar.
- ESCABELLAT, m. : Núvol gros i de forma esfilagarsada que fa com a diferents branques. Generalment no porta mala intenció. (Mataró, Badalona.)
- ESCALADA, f. : Reunió de dues o tres onades, de qualsevol magnitud que siguin. (Blanes.)
- ESCALAM, s. : I. Palet de fusta, lligat pel mig a l'extrem del cuot d'un palangre de pescar lluç. 2. Piu llarg de fusta arrodonida, que serveix per armar els remes en l'orla de l'embarcació.
- ESCALÓ, m. : Acabament de les bandes de l'art.
- ESCALONERA, f. : Sin. *d'orsera* en la pesca de sardinals.
- ESCAMARLAT, m. : Núvol molt gros i negre que fa com moltes cames. Sol portar xaloc i aigua del cel. (Badalona, Barceloneta.)
- ESCAMPAMOSQUES, m. : Nus per a lligar les cordes de palangrons vells.
- ESCANDALL, m. : Sonda per a amidar la fondària del mar. És un cap de 30 braces de llargada, amb un pes lligat a l'extrem. Al llarg hi ha nusos que marquen fraccions iguals de la seva llargada per tal de donar la mida del sondeig.
- ESCANDALLAR, v. : Es fa l'escandall no solament per a medir el fondal, sinó més sovint encara per conèixer la direcció del corrent abans de calar.
- ESCANYAGATS, m. : El nus per a lligar palangres.
- ESCAR, v. : Cobrir els hams d'esquer. (Costa de Llevant i de Ponent.)
- ESCARPARAR, v. : Trencar-se un seguit llarg de malles d'una xarxa. (Mataró, Badalona.)
- ESCATERETS, m. : Ocellets petits que mengen escata i que solen veure's en llevar els sardinals, tant si és de prima com de matinada. (Sant Feliu de Guíxols.)
- ESCOMBRETA, s. : Escombra petita que serveix per a netejar els fogons de la cuina i per enquitranar les embarcacions.

- ESCOTILLA DEL MIG**, f. : L'obertura que comunica la coberta amb la bodega. És al mig de la barca de bou, i va tapada amb un quartó. A l'interior hi ha un banc travesser que serveix per a lligar els caps de l'art del bou.
- ESCOTILLA DE PROA**, f. : Obertura quadrada que comunica la coberta de la barca amb la bodega. És a proa de la barca de bou, i va tapada amb un quartó.
- ESCULL**, m. : Sin. de *baix*. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ESCULLAT**, m. : Paratge ple d'esculls i roques submarines. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ESCUPIR**, v. : L'acció de la mar, quan llença coses a la platja.
- ESCU DE SEPIA**, s. : L'esquelet de la sepia. Té certa retirada a un bastiment.
- ESGUERRO**, m. : Estrip o altre malmenament d'una xarxa. (Costa de Llevant.)
- ESPAI**, m. : La distància a què se situen els llaguts, l'un de l'altre, a fi de poder calar els sardinals sense embolicar-se. (Empordà.)
- ESPARDENYA**, f. : Residu que llença la mar, d'una forma semblant a la sola d'una espardenyia. (Sant Pol.)
- ESPARTÓ**, m. : Embocadura d'espert de l'afàs de la nansa. (Mataró, Badalona, Barceloneta.)
- ESPERLLONGAR**, v. : Deixar anar corda per anar perllongant un ormeig. (Mataró.)
- ESPIÀ**, m. : Fons compost de barreja de fang i vegetació (Pineda.)
- ESQUER**, m. : La vianda que s'enfila en un ham perquè, en picar, el peix quedi clavat. També s'aplica aquest nom a les viandes que es posen dins les nanses per atraure peix. L'esquer més corrent és, per als hams, cuca, sardina i joell; i, per als ormeigs de malla de jonc o murtra, urissos, boga, pop bullit i una pasta feta amb anxova i farina, molt usual entre els nansaires de Pineda, Calella i Sitges. També s'usen, com a esquer, el pa i les plomes de gall.
- ESQUILLOTS**, m. pl. : Grans onades que es formen al mig de mar i es fonen sense deixar rastre. Són perilloses per a les embarcacions de pesca properes.
- ESTAMANERA**, f. : Barrot travesser clavat, per un extrem a la taula-bocal i que sosté els corredors d'una embarcació de pesca.
- ESTATZA**, m. : Sin. de *caló*.
- ESTEL DE SANT MATEU**, m. : Estel Sirius, de la constel·lació del Ca major. (Mataró.)
- ESTEL DELS BOTERS**, m. : La planeta Venus quan surt al capvespre. Deu el seu nom a la circumstància que antigament els treballadors, en l'ofici de boters, tenien fixada l'aparició d'aquest estel per plegar de llurs tasques.
- ESTEL DELS BOVERS**, m. : La planeta Venus quan surt al capvespre. Deu també el seu nom a la circumstància que, els pastors no retiraven de la pastura dels bous fins que apareixia aquest estel. (Bal.)

- ESTEL DEL DIA**, m. : Planeta Venus quan surt de matinada (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ESTEL DEL MORO**, m. : Estel molt brillant que apareix tan sols dues vegades l'any. Sempre surt a mitja nit quasi a ran d'aigua, al dret del fit de la costa, lleugerament inclinat cap al sur. La seva aparició és indicatiu de fort temporal i és considerada pels pescadors com una malastrugança. És l'estel de la paüra entre la gent de mar. Sembla que no es tracta de cap estel determinat, i sí de qualsevol que surti en circumstàncies semblants, car si surt, sols cada mig any, no és possible que el que surti a l'estiu surti també a l'hivern a la mateixa hora i al mateix lloc. Molt possiblement es tracta d'un estel fantàstic del qual els pescadors parlen amb certa basarda. (Mataró, Badalona, Vilanova.)
- ESTEL DE TRAMUNTANA**, m. : Estel del nord. (Roses, Blanes, Sant Pol.)
- ESTELA**, f. : 1. Rebulliment en l'aigua de mar, que deixa una embarcació darrera seu després de passar per un lloc. 2. Rastre i moviment d'ones que produeix una embarcació.
- ESTELA**, f. : La planeta Venus quan surt de matinada. (Sant Pol, Mataró, Badalona, Barceloneta.)
- ESTELA DEL NORD**, f. : Estel del nord. (Vilanova.)
- ESTELOT**, m. : La planeta Venus quan surt al capvespre. (Sant Carles de la Ràpita.)
- ESTENDRE LA XARXA PER CURT**, v. : Estendre la xarxa a la platja perquè s'assequi.
- ESTENDRE LA XARXA PER LLARG**, v. : Estendre la xarxa a la platja perquè s'assequi. Els sardinals i els boleros s'estenen per llarg.
- ESTIVADOR**, m. : El pescador que aplega el palangre a la cofa.
- ESTIVAR LA XARXA**, v. : Posar la xarxa a la barca per anar a pescar.
- ESTORRELLAR**, v. : Estendre les xarxes perquè s'assequin.
- ESTRET**, m. : Braç de mar situat entre dues vores de terra.
- ESTROP**, m. : 1. Ena per ia agafar la corda de l'art, emprada pels que tiren l'art. Consisteix en una banda o faixa de roba que va des de l'espatlla al costat. A la seva part inferior penja un tros de cadena d'uns 2 pams, a la punta de la qual va un bocí de suro o fusta. Amb la cadena es dona una volta a la corda, i en estirar l'estrop resta aquesta agafada pel suro. (Costa de Llevant i de Ponent.) 2. Lligament de corda que uneix el pal al banc d'arborà d'una embarcació. Els extrems de l'estrop estan enfilats als escàlams i travessen l'arborà de banda a banda. 3. Lligada del rem amb l'escàlam.
- ESTROP DE LES TRISSES**, m. : Anella de corda enfilada, per sota, a la peramola de la barca i per sobre al bussell de l'aparell d'hissar l'antena d'una barca de pescar.
- ESTROPADA**, f. : L'arrencada que l'estrop comunica a la barca, en remar.

- ESTROPER** o **ESTROPAIRE**, m.: El que tira l'art.
- ESVORAR**, v. : Es diu de la mar o el tràngul quan es redreça i enlaira.
- EXTREM** (Fer) : Donar el peix les darreres boquejades en morir asfixiat en terra. (Blanes.)
- F
- FAITÓ**, m. : Mena de graella en forma de teula capgirada, i proveïda d'un barrot per a fermar-la a la popa d'una embarcació. Servia per a posar-hi teies enceses, i atraure el peix amb la claror de les flames, en l'afer de pescar a l'encesa. Actualment no s'usa, ja que la teia ha estat substituïda per un bec de gas d'acetilèn. Aquesta pesca amb teia es practicava antigament a Cadaqués. (Blanes.)
- FALDÀ**, s. : La peça de xarxa de forma allargada, que hi ha a cada banda de la part més prima del sac d'una peça de bou.
- FANAL**, m. : Llanterna de llauna amb un gresol d'oli a dins, del qual els pescadors se serveixen per a fer llum a bord i per assenyalar els galls dels palangres de pescar congres.
- FANALET**, m. : Petit fanal col·locat damunt un gall que serveix per a assenyalar, a la nit, el lloc on s'ha calat un palangre de pescar congres.
- FANGAL**, m. : Fons fangós. (Costa de Llevant.)
- FARALLONS**, m. pl. : Roques petites escampades al fons de mar. Són perilloses per a les barques i per a les xarxes de la pesca del bou.
- FAROLA**, f. : Torre en el cim de la qual hi ha un llum de molta potència, que brilla durant la nit, per a servir de guia als navegants. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- FAVERA**, f. : La planeta Mercuri. (Sant Carles de la Ràpita.)
- FEMELLA**, f. : 1. L'anella de ferro de la part baixa del timó, al començament del pastell. 2. Xarxa de malles amples de les peces de tresmall.
- FER BANYES**, v. : S'aplica al sol, quan en sortir i fins durant el dia, es veu que un núvol llarg i estret el travessa. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- FER BIGOTIS**, v. : Sin. de *fer banyes*. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- FER CAPELL**, v. : Es diu del núvol que cobreix la part alta d'una muntanya, dient-se que tal muntanya fa capell. És auguri de mal temps. Els pescadors barcelonins tenen un proverbi que diu: «Quan Montjuich fa capell, no et fiïs d'ell». Aquest mateix proverbi es troba en molts indrets de Catalunya aplicat a altres cims. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- FER FORT A LA VELA**, v. : Hissar la vela.
- FER MOLA** : 1. Acció de caragolar la corda tot fent cercles, anant-los col·locant l'un damunt l'altre. (Cat., Bal., Val.) 2. Estivar palangres. (Blanes.)
- FER SOCAIRE**, v. : Acció d'arreglar la corda que caragola el xigre perquè no s'encavalli i es plègui bé.

- FER SOGALL**, v. : Acció de fer giravoltar un bocí dolent de corda encesa amb el qual es fan diverses evolucions, prèviament convingudes, i que serveix per a fer senyals, durant la fosca, entre els pescadors de terra i els de mar, per entendre's en les maniobres que cal fer. És un sistema rudimentari de senyals. També es fa *sogall* amb una teia encesa quan es va a la xàvega.
- FERROSA**, adj. : La mar que agafa un color cendrós i esblanqueït per efecte de la reflexió de núvols de colors clars. (Sant Pol.)
- FESTER**, m. : Teiera o engrallat que porten a popa les embarcacions que es dediquen a la pesca a l'encesa. Hi crema la teia que empren per produir la claror que necessiten per atreure el peix. V. **FAITÓ**.
- FIDEUS**, m. : Els tentacles d'una mena d'anèmona de mar, molt semblants a fideus gruixuts i abundosos en les roques, a flor d'aigua. Si es toquen produeixen una coïssor irritant.
- FISCA**, f. : Boca o gola de l'ormeig del bou. (Barceloneta, Costa de Ponent.)
- FITORA**, f. : Petita forca de ferro, que es porta lligada al canell amb una corda, i que es tira als peixos.
- FLAC**, m. : Quart minvant de la lluna. (Costa de Llevant.)
- FLORETA**, f. : Planta submarina que fa com unes flors.
- FLUIXA**, f. : Ormeig de pescar constituït per un cordill prim, de seda i un ham petit. Quan no se'n fa ús, va cabdellat en un tros de suro. Es pesca des d'una riba, des de bord, anant a la vela, o de les roques estant. S'esca amb cuca i cargolins. S'hi pesquen burros, guiules, barats, senyores, patars i altres peixos. (Blanes.)
- FLUIXEJAR**, v. : Pescar amb canya fluixa els pescadors d'ofici. (Costa de Llevant.)
- FOC**, m. : Embarcació que porta el llum en les pesques a la llum. (Cadaqués, Roses.)
- FONDAL**, m. : Sin. de *fondo*.
- FONDO**, m. : Fons de mar. (Mataró, Barceloneta, Vilanova.)
- FONERA**, f. : Depressió del fons de mar. Les foneres són al costat de les planasses.
- FONT**, s. : Obertura de la corba que ferma l'ham. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- FORANELL**, m. : Vent que bufa de mar cap a terra. Sin. de *cart de fora*. (Empordà.)
- FORÀRIA**, f. : Indret de mar lluny de la costa, ben endins.
- FORAT DE POPA**, m. : L'escotilla de popa d'una barca de bou. Es tapa amb el quarteret de popa. En el forat de popa hi va el patró que mana la barca.
- FORAT DE L'ARGUENELL**, m. : El forat de la proa que hi ha en una embarcació ran de la roda. Serveix per a posar l'arguenell de llevar palangres.
- FORATS**, m. pl. : Els orificis encreuats de la part superior del bombo d'un cabrestant en els quals s'enfilen les barres de fer-lo voltar.
- FORELLÓ**, m. : Fons fangós i pedregós, encara que no de roques grosses. (Mataró, Barceloneta, Vilanova.)

- FORT, m. : Sin. de *forelló*. (Bal.)
- FOSSAR, : Prendre aigua la barca quan entra en mar.
- FRAGATA, f. : L'embarcació més gran de les tres que intervenen en la formació d'una almadrava. És fondejada i sosté un cantó de la xarxa que compon el grandí de l'almadrava. Hi ha la direcció de les manobres de la pesca. (Roses.)
- FRANQUERES, f. pl. : Boca de l'art per on entra el peix. (Costa de Llevant, Barceloneta.)
- FRARES, m. pl. : Nom donat als tres estels que es coneixen en astronomia per *Cinturó d'Orió*. En termes populars són anomenats també els *Tres Reis*, *les Tres Maries*, *els Deiols* i *els Bordons*. (Bal.)
- FREGALL, m. : Senyal que es fa amb espart damunt les sirgues, a cada 8 o 10 pams. Per saber la llargada sense haver de mesurar-les, solament s'han de comptar els fregalls. (Mataró, Barceloneta.)
- FREGIR, v. : Fer remor l'aigua de mar, en batre o passar entre roques en determinada època de l'any; remor semblant a la que produeix la carn o el peix en ésser fregits, i que els pescadors han aplicat al de mar per la seva semblança onomatopeica. (Mataró, Barceloneta.)
- FRESCUMADA, f. : La sentor que deixa anar el peix blau quan avança pel mar; la frascumada denota sempre la presència d'aquest peix.
- FREU, m. : Espai de mar que queda entre la costa i una roca o illa molt propera. (Mataró, Barceloneta.)
- FUSSAR, v. : Acció de prendre aigua la barca en el moment d'ésser tirada en mar.

G

GABIETA, f. : Sin. d'*arguenells*. (Val.)

GALOTXA, f. : Peça de fusta, de forma de ferradura, amb la vora acanalada per posar-hi una corda. Forma part de la trossa que ferma l'antena de la barca de bou al pal.

GALL, m. : Suro gros, d'uns 40 centímetres de diàmetre, que forma tres planxes, lligades, l'una damunt l'altra, amb filferro. Serveix per a mantenir en surada els palangres o altres ormeigs de pesca. Al mig hi ha un forat, on es clava una banderola de coloraina, ben viva, perquè descolli de la blavor de l'aigua i pugui ésser vista fàcilment des de certa distància, i sigui fàcilment trobable, quan es va a llevar l'ormeig que sosté. Si l'ormeig ha d'ésser llevat de nit, en lloc de banderola es posa un fanal encès, o una campaneta, perquè la claror o el soroll revelin el lloc on es troba. (Cat., Bal., Val.) V. TORRA.

GALL D'ALGUER, m. : Branca petita, coberta de pèl de color terrós, que creix al tronc de les algues.

GALLARANS, m. pl. : Herba que es posa dintre les nanses perquè els peixos s'hi vagin a amagar. (Vilanova.)

GAMBER, m. : Mena de mànega de xarxa forta, que s'arrossega per l'alguer, a fi d'aga-

- far-hi les *gambes* que sempre hi pasturen.
- GAMBERÍ, m.** : Viver emprat per a mantenir vives les gambes que serveixen d'esquer per a la pesca. Consisteix en una mena de bossa, feta amb xarxa molt cega o xarpellera, sostinguda en la seva alçada per dos o tres cercols de filferro o canya, que acaben amb una punta cònica per la seva part inferior, i amb una boca molt estreta per la superior, perquè no puguin sortir les gambes empresonades en l'interior. Es manté fondejat amb una pedra perquè el corrent no se l'emporti. (Costa de Llevant, Barceloneta.)
- GAMBINA, f.** : Nansa molt grossa, de jonc, en forma de morranell. S'esca amb tota mena de peix.
- GAMBIJAR, v.** : Pescar amb cordes, el déntol, nero, etc. (Cadaqués, Roses.)
- GAMBOT, m.** : Pasta feta amb gamba picada al morter, emprada com a esquer. (Costa de Llevant.)
- GÀNGUIL, m.** : Ormeig de pesca que té la forma d'un cercol molt gros. El cercol té una forma semicircular per la part superior, i la inferior completament recta. Es tira a l'aigua lligat amb una corda i s'arrossega una estona, fent anar la barca a tot rem i cobrant-lo després per mitjà de la corda. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- GANSALLA, f.** : Corda que lliga la nansa al to. (Vilanova.)
- GANXO, m.** : Pal de fusta amb un ganxo de ferro en forma d'ham lligat a l'extrem.
- GARBELL, m.** : Mata d'algues o altre vegetal submari que està poc arrapada al fons i que fàcilment pot arrencar-se amb ajuda del rampugoll. (Mataró, Badalona, Barceloneta.)
- GARBÍ, m.** : 1. Vent del sudoest. (Cat., Bal., Val.) 2. Entre pescadors es donen els mateixos noms als punts cardinals i als vents que vénen de cada una de les quatre direccions cardinals; així, es diu garbí al sudoest, llevant a l'est, migjorn al sud i ponent a l'oest. De les dues comes de l'art de terra, es dona el nom de llevant a la de l'est, i la de garbí a la de l'oest. Així, quan l'art ja s'acosta en terra i és precís que es vagi cloent, a l'objecte de tancar el peix, el patró va cridant : «— Els de llevant!», i els estropaires que estiren la corda del cantó est es van acostant cap a l'altra corda. Després crida : «— Els de garbí!», i aleshores són els estropaires de l'altra corda de ponent els que s'acosten cap a la corda de llevant. I així van cloent la gola de l'art. (Cat., Bal., Val.)
- GARBINADA, f.** : Bornada de vent garbí (Cat., Bal., Val.)
- GARBITANA, s.** : Nansa petita, proveïda de pedres per anar a fons, un llarg cap i un suro. S'esca amb urissos. S'hi pesquen jurioles i serrans. (Blanes.)
- GARBÓ, m.** : Sin. de *parbostre*. (Mataró, Badalona.)
- GARBONADA, f.** : Conjunt de parbostres. (Mataró, Badalona.)

- GARLOPA, f. : Anella de ferro amb els extrems doblegats per lligar-hi els capscurts de la corda, enfilats a l'escullat i a cada banda de la roda de proa. Passen per la garlopa el davant i l'orsapop necessaris per a la maniobra del cart de la vela d'una barca de pescar.
- GARNUCA, f. : Sin. de *cofa* de *palangre*. (Vilanova.)
- GAROINA, f. : Urís de mar.
- GAROTA DE FORA, f. : És una espècie d'eriçó, semblant a la garota de roca.
- GAROTA DE ROCA, f. : L'eriçó de mar. És punxegut, negre i de grandària corrent. És cria per les roques.
- GASSA DE MÀ, f. : El nus fet a una corda per lligar-la a una estaca.
- GASSETES, f. pl. : Els lligaments de cordill que uneixen la xarxa als baldans de suro corresponents.
- GASSÓ, m. : Sacsó fet a una corda, quan és massa llarga, per a aplicar-la a l'ús que es desitja i hom no la vol tallar. (Mataró, Badalona, Barceloneta.)
- GAT, m. : Grossa anella de ferro que pesa 3 o 4 arroves i que té la mateixa aplicació que l'anell. (Vilanova.)
- GAT CUT, m. : El budell de gat.
- GAVITANA, f. : V. GARBITANA.
- GEPERUT, m. : Roca submarina, de forma molt cantelluda i punxeguda. (Mataró.)
- GLEVA, f. : Pa de terra esponjós i ple de forats on nien uns cucs llargs i estrets que són emprats pels pescadors com a esquer per a la pesca. (Sant Pol, Barceloneta.)
- GOINA, f. : Calma. (Sant Pol, Mataró.)
- GOLA, f. : Entrada del maïà de l'art. (Cat., Bal., Val.)
- GOLA DE LLOP, f. : Corda amb un plom al capdavant que es tira a l'aigua formant coca, per agafar-hi el cop del bou o el maïà de l'art, quan aquests són molt pesants i hi ha perill que rebentin. Amb la gola de llop se'ls agafa pel centre i es facilita la maniobra de pujar l'ormeig a la barca sense por que es malmeti. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- GOLA PLOM, f. : Filera de ploms que pengen de la vora de les extremitats de l'art. Serveixen perquè la xarxa s'enfonsi mentre es cala.
- GOLERÓ, m. : Sin. de *gola* en l'ormeig de l'art. (Mataró.)
- GORGUES, f. pl. : Enfilada de suros, grans com els bornois del sardinals, en forma de disc. Les gorgues es colloquen a la boca de l'art del bou i d'una vaca per fer-la surar.
- GORJA, f. : Suro més petit que la petitoia, que, el mateix que aquesta, va posat a l'ormeig de la teranyina perquè es mantingui en surada. El nombre de gorges d'una teranyina és molt inferior al de petitoies. (Vilanova.)
- GORMAND, adj. : Peix al qual agrada la carn; que s'agafa fàcilment a l'esquer escat amb carn de peix. (Vilanova.)
- GRANDI, m. : Cop de l'almadrava. Lloc on fa cap el peix i on queda presoner. (Roses.)
- GRAPISSÀ, f. : Petites eflorescències calcàries del fons de mar.

- GRASPALLÀ, m. : Coral petit, prim i ramificat, de color bru rosat, que es troba a una fondària de 9 a 16 brases. És com si fos plantat a la sorra. Aquest coral, generalment, va aferrat a una pedra que s'aguanta dins la sorra.
- GRASPALLÀ FORT, m. : Coral de ramificacions principals molt gruixudes i curtes i de ramificacions secundàries primes i, també, curtes. És de color blanc, brut i verdós. Es troba entre 16 i 40 brases de fondària.
- GREGAL, m. : Vent que bufa del cantó de Grècia (nord-est). (Cat., Bal., Val.)
- GREGALADA, f. : Brunada de vent gregal. (Cat., Bal., Val.)
- GROP, m. : Cap de núvol negre i amenaçador de forta pluja. Costes de Llevant i de Ponent.)
- GROPADA, f. : Nuvolada negra i de mal temps. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- GRUMAR, v. : Tirar pa o algun altre esquer a l'aigua per atreure el peix, per poder pescar-lo millor. (Cadaqués.)
- GRUMEIG, m. : Ço que es tira al peix grumejant. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- GRUMEJAR, v. : Operació que consisteix a atreure el peix per mitjà d'esquer llençat al mar. Es llencen grapades de sardina barrejada amb sorra a l'entorn de les canyes de pescar. (Blanes.)
- GUANYAR EL TEMPS, v. : Arribar en terra o a bon abric abans que es descartegi una tempesta o temporal que amenaçaven.
- GUÀRDIA, m. : Estel molt brillant que surt al punt de mitjanit de la diada de Tots Sants. (Sant Carles de la Ràpita.)
- GUARNIMENT, m. : Conjunt de la calada, la boia, el pèl de cuca i l'ham en l'ormeig de la canya de pescar. (Barceloneta.)
- GUIA DEL PAL, f. : Peça de ferro en forma de cinta curta que serveix per a fermar el pal al banc arborà de l'embarcació.
- GUINTAR L'ANTENA DE POPA, v. : Posar l'antena d'una barca de manera que l'extrem de la pena estigui junt a la roda de popa, i l'extrem del cart enlairat damunt la roda de proa.
- GUINYADA, f. : Sin. d'*orsada*. Cenyida exagerada i sobtada de l'embarcació anant a la vela proa vent. Prové d'un cop de mar o de falsa maniobra del timó.
- GUISOT, m. : Mena de caragol de mar de proporcions petites. És grisenc, i té, a dins, una mena de llagosta petita. Serveix d'esquer de palangró.
- GUISOTERA, f. : Nansa molt petita, de jonc, com la nansa gran. S'empra per pescar els guisots que serveixen d'esquer de palangres per a pescar pagell.

H

HAM, m. : Instrument de ferro, en forma de ganxo i acabat amb una punta de llança, destinat a pescar. La punta és dissimulada amb una mica d'esquer, que va a menjar el

- peix, i es clava la punta a la boca i queda agafat. L'ham es compon de la canya o part recta, de la font o part corba, i de la llengüeta o punta. L'ham es tira a l'aigua lligat a la punta d'un fil. Hi ha diferents denominacions especials dels hams, segons llur grandària, Generalment se'ls aplica el nom del peix tipus que s'hi agafa. Els comerciants els anomenen per nombres, que van ascendint segons la grandària d'amplada de la font. (Cat., Bal., Val.)
- HAM ANGLÈS, Ham de material fort i molt resistent, difícilment torçable pel peix, per força que faci. (Barceloneta.)
- HAM DE CADENA, m. : Ham molt gros, grillat amb una cadena, destinat a la pesca de la tonyina. Avui ha caigut en desús.
- HAM DE DÉNTOL, m. : Ham de grossa grandària, emprat per a la pesca del déntol. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- HAM DE LLEÓ, m. : Ham la font del qual, en lloc de tenir una forma completament corba, tendeix a formar un angle, la qual cosa el fa molt resistent i difícilment torçable pels peixos. (Barceloneta.)
- HAM DE LLÍSSERA, m. : Ham de regular grandària, emprat per a la pesca de les llísseres. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- HAM DE LLOBARRO, m. : Ham emprat per a la pesca dels llobarros. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- HAM DE LLUÇ : Ham emprat per a la pesca dels lluços. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- HAM DE MITJA MOSCA, m. : Ham de petita grandària. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- HAM DE MÒLLERA, m. : Ham de regular grandària, emprat per a la pesca de les mòlleres.
- HAM DE MOSCA, m. : Ham de les classes més petites. Duen aquest nom per la petitesa i insignificància d'allò que amb ells pot pescar-se, talment que més sembla que es vagi a caçar mosques que no a pescar; i també perquè l'amplada de la font correspon a la llargada d'una mosca. El perfeccionament industrial ha creat uns hams encara més petits que els vulgarment coneguts de mosca, i el poble els ha donat el nom de *mitja mosca*. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- HAM DE MOSQUIT, m. : Ham de mida inferior al de *mitja mosca*.
- HAM DE NERO, m. : Ham de grans dimensions, emprat per a la pesca d'aquest.
- HAM DEL N.º 4 : Ham granuger.
- HAM DEL N.º 5 : Ham de ferro, que té 1 centímetre i mig de llargada. És un ham molt corrent. Forma part dels palangrons. S'esca amb arengada i sépia. Serveix per a pescar orades, sards i pagell.
- HAM DEL N.º 7 : Ham de ferro, que té 2 centímetres de llargada. Forma part dels palangrons. S'esca amb arengada i sépia. Serveix per a pescar orades i grives.
- HAM DEL N.º 9 : Ham de ferro, que té 3 centímetres de llargada. Forma part d'un palangró. S'esca amb arengada i pop. Serveix per a pescar orades.

HAM DEL N.º II : Ham de ferro, que té 4 centímetres de llargada. Forma part dels palangrons. S'esca amb sardina. Serveix per a pescar congres.

HAM DEL N.º 15 : Ham de ferro. Té 7 centímetres de llargada. Forma part dels palangres. S'esca amb sardina. Serveix per a pescar lluç.

HAM TONTO, m. : Ham construït amb ferro feble, que fàcilment el peix pot torçar amb la força que fa per a escapar-se. (Barceloneta.)

HERBA, f. : Alga o vegetal que s'empra com a esquer en la pesca de certs peixos. (Barceloneta.)

I

INFLAR-SE LA MAR, v. : Botir-se i produir grans onades. (Mataró, Barceloneta.)

INTRES, m. pl. : Part de les bandes del bou més immediates al caló. (Sant Pol.)

J

JOAN DE NARBONA (Don) : Nom festiu donat a la tramuntana. (Cadaqués.)

JOANET DELS VENTALLS (En) : Nom humorístic donat al vent en general. Acostuma a aplicar-se en dies de vent, dient així : « — Avui en Joanet dels Ventalls els porta bons, porta els de gregal o els de tramuntana, que bufen fort i bé. » Aquest personatge, simbolitzador del vent, és també conegut per la gent de terra. (Barceloneta.)

JOELLER, m. : Xarxa de mallat, emprada per a pescar el joell. (Roses.)

JUNTA, f. : Dos palangres calats l'un al costat de l'altre. (Sant Pol, Mataró.)

JUNYIR, v. : Acció de fer acostar les dues bandes de l'art, a l'objecte de cloure la gola del maià. (Costa de Llevant.)

LL

LLAGOSTERA, f. : Nansa de mallat, exprés per a pescar llagostes. (Costa de Llevant.)

LLAMA, f. : L'extrem del davant de la pena d'una antena d'embarcació de pesca.

LLAMBORNA, f. : Esguerro gros fet en una xarxa. (Mataró.)

LLAMBRAR, m. : Fosforescència produïda per l'aigua de mar en certes ocasions.

LLAMPAR, verb : Llampegar.

LLANADA, f. : Enseuada del pal de les barques de bou, feta amb sèu fos.

LLEBEIG, m. : Vent que bufa del sud-oest.

LLEBETJADA, f. : Brunada de vent de llebeig.

LLENÇA, f. : 1. Sin. de *mare* en l'ormeig del palangre. (Sant Pol.) 2. Ormeig de pescar consistent en un ham i un tros de mare, que es cala tot sol amb un pedral i un suro. Serveix sobretot per a la pesca del nero a cau. (Empordà.)

LLENÇA FORTA, f. : Ormeig de pesca, consistent en un fil lligat a la punta d'una canya que surt per la borda de la barca, que està fixa perquè cali. Porta un ou de gallina

- buidat i amb la closca plena de plom, i, per esquer, un peixet. (Sant Pol.)
- LLENÇA VOLANT, f. : Ormeig de pesca, semblant a la llença forta, sols que en lloc d'ou porta un plom, i en lloc de peix, com a esquer, porta un drapet blanc. La barca corre a tot vogar, per la qual cosa el fil de la llença camina molt de pressa, i el peix, en veure passar aquell drap blanc tan ràpidament, va per agafar-lo, i queda enganxat amb l'ham. (Sant Pol.) V. FLUIXA.
- LLENÇAR, v. : Acció de tirar a l'aigua l'art, el bou o qualsevol altre ormeig que resti solt. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- LENGÜETA, f. : Punxa invertida de la punta de l'ham. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- LLEÓ, m. : La planeta Venus quan surt de matinada. (Mataró, Sant Pol.)
- LLEPÓ, m. : Llepissositat que el contacte de l'aigua produeix en les nanses quan resten submergides per espai de molt temps. És plaent a certs peixos, que se n'alimenten, i acaben per ficar-se dintre la nansa. (Costa de Llevant.)
- LLEVA, f. : 1. Suro gros, que va lligat a cada sis sirgues de l'art d'en terra. (Cadaqués, Roses, L'Escala.) 2. Estat de la mar quan bufa el vent de llevant. (Cadaqués.)
- LLEVADA, f. : Extracció del peix de dintre l'almadrava. (Roses.)
- LLEVANT, m. : 1. Vent de l'est, que porta pluja. (Cat., Bal., Val.) 2. Burnada de vent de llevant. 3. Punt cardinal.
- LLEVAR, v. : Acció de retirar o recollir els ormeigs calats a l'aigua, amb la finalitat de treure'n el peix. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- LLEVATÓ, m. : Peça de suro, més petita que la lleva, que va lligada entre cada dues sirgues de l'art d'en terra. (Cadaqués, Roses, L'Escala.)
- LLIBANT, s. : Corda d'espart lligada a l'extrem d'una peça de vaca o d'artet. Serveix per a llevar-la després de la pesca.
- LLIGADA D'AMARRAR EL TIMÓ, f. : Lligament de corda que ferma el timó a la popa d'una barca. Les dues branques de corda, que pengen de la roda, serveixen per a lligar l'arjau al timó.
- LLINAR LA BROMA, v. : Treure la broma del plom per posar-la al suro.
- LLISÓ, m. : Núvol petit d'una nuvolada grossa que es desfà. (Sant Pol, Mataró.)
- LLISTÀ, m. : La bassetta d'oli que escampa un banc de sardina. Aquest oli, com el de tota mena, té la propietat de calmar la mar per moguda que estigui.
- LLUM, m. : 1. Pesca semblant a la pesca de la teranyina, feta amb un focus de gas acetilèn i amb una xarxa petita, anomenada *cinta*. 2. Embarcació dedicada a la pesca amb llum.
- LLUM DE SANT ELM, m. : Foc de sant Elm. Els pescadors creuen que mentre el foc es mantingui al cim del pal, no hi ha perill, però que quan arriba a baixar a la barca, el naufragi és imminent. (Costes de Llevant i de Ponent.)

M

- MÀ**, f. : L'esquer de les nanses bogueres, fet per unes boles de pasta de peix lligades amb cordills i semblants a grossos grans de rosaris.
- MABRERA**, f. : Nansa especial per a la pesca del mabre. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- MACARREU**, m. : Núvol blanc com acotonat. (Badalona.)
- MAIÀ**, m. : Bossa o cop de l'art. (Cat., Bal., Val.)
- MAIANET**, m. : Part davantera del cop en l'ormeig de l'art. (Balears.)
- MALLA**, f. : Espai que resta lliure entre els fils que teixeixen una xarxa. (Cat., Bal., Val.)
- MALLA CEGA**, s. : Malla de xarxes que és molt estreta. El teixit comprèn del n.º 13 al n.º 16.
- MALLAR**, v. : Acció d'enganxar-se el peix per les ganyes en les malles de la xarxa. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- MALLAT**, m. : 1. Conjunt de les malles d'una xarxa. (Costes de Llevant i de Ponent.) 2. Tela femella de la xarxa armallada.
- MALLETA**, f. : Corda de cànem per a tirar l'art. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- MALLETES**, f. pl. : Cordes de cànem lligades d'un cap a les dobles d'una peça de bou. Serveixen per a arrossegar el bou quan es pesca, i també per a llevar-lo a terra.
- MAMPARA**, f. : Espècie de pàmpol gran emprat com a reflector del llum d'acetilèn en la pesca de la teranyina.
- MANCADA**, f. : 1. Espai que va de la part inferior de la xarxa al fons en un calament de sardinals o de trasmall. (Mataró.) 2. Minva del vent.
- MÀNEGA**, f. : 1. Núvol en forma de trompa que davalla fins al mar, on fa un remolí, i que la gent creu que xucla l'aigua. Les mànegues són temudes de la gent de mar, i en fugen tant com poden, car sempre són en temps molt revolt. Hi ha la creença, entre la gent de mar que es poden tallar les mànegues bo i fent unes creus a l'aire amb uns ganivets i dient una oració (que cap dels pescadors interrogats coneixia). (Cat., Bal., Val.) 2. La part de la xarxa més estreta, immediata al sac d'una vaca. Fa d'entrada al sac on es recull el peix que es pesca.
- MANEGUETA**, f. : Sin. de *malla* en l'ormeig de l'art.
- MANETA**, f. : Mena de guant sense dits que s'empra per a preservar la mà, quan es cobren les xarxes de mar. (Costa de Llevant.)
- MANGUERA**, f. : Sin. de *mànega*. (Cadaqués.)
- MANUVELLA**, f. : Ormeig per a pescar en riu. Consisteix en una xarxa de forma cònica, muntada al vol d'un cercol de canya, d'1 metre aproximadament de diàmetre, amb un pal d'uns 3 metres, que fa l'ofici de mànec.
- MARAGASSA**, f. : Mar grossa i somorta que resta després dels temporals. (Sant Feliu de Guíxols.)
- MAR BLANCA**, f. : Quan no hi ha gens de vent ni d'onades i la superfície de la mar sembla un mirall.

- MAR BONANÇA**, f. : Estat de la mar quan està en plena tranquil·litat.
- MAR BRAVA**, f. : Mala mar, quan es produeixen grans onades i la navegació esdevé difícil i perillosa.
- MAR CRUA**, f. : Mar moguda, sense haver-hi cap lloc on resguardar-se del vent i de les ones. (Mataró, Barceloneta.)
- MAR DE CAPA**, f. : Temporal desfet, de navegació quasi impossible. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- MAR DE FONTS** : Es diu per oposició al tràngul, que és superficial.
- MAR DE FORA** : 1. Mar endins, quan ja s'és molt allunyat de la costa. (Costes de Llevant i de Ponent.) 2. Corrent fort d'en mar cap a la terra, que fa estendre les onades platja amunt.
- MAR DE LLAMP**, f. : Canvi sobtat en el moviment de l'aigua.
- MAR DE TERRA**, f. : Part de mar propera a la costa.
- MAR ESVORADA**, f. : Quan les ones s'enlairen i encavallen.
- MAR GRAN**, f. : Nom que els mariners de la Costa de Llevant donen a l'Atlàntic.
- MAR GROSSA**, f. : Onades altes, plenes i llargues.
- MAR LLARGA**, f. : Quan fa onades molt llargues.
- MAR PLANA**, f. : Estat de tranquil·litat de la mar. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- MAR PLENA**, f. : Mar pujada, quan el nivell de l'aigua puja del seu estat ordinari i hi ha més fondal.
- MAR RASA**, f. : Plena mar, sense cap lloc on arrecerar-se.
- MAR RISSADA**, f. : Quan és plena de calveig.
- MAR VELLA**, f. : Les onades que són restes d'un temps passat i dolent. (Blanes.)
- MARE**, f. : Corda llarga de l'ormeig de palangre, de la qual surten els brassolins amb els hams i l'esquer. (Cat., Bal., Val.)
- MARE DE DÉU FA COQUES** (La): Es diu de la coloració roja que pren l'horitzó a la matinalada o a la posta, però sols en els casos que siguin aquestes ben netes de núvols. També sol dir-se que *la Mare de Déu pasta*. (Costa de Llevant.)
- MARFULL**, m. : Sin. de *maror*. (Cadaqués.)
- MARGARIDA**, f. : Núvol clar de ran d'aigua. (Badalona.)
- MARIETA**, f. : Sin. de *margarida*. (Sant Pol.)
- MARINADA**, f. : Ventijol de la banda de mar, brisa de mar.
- MAROR**, f. : Moviment quelcom viu de l'aigua de mar. (Costa de Llevant.)
- MAROTXELL**, m. : Trangulet lleuger. (Cadaqués.)
- MARTA**, f. : La planeta Mars. Confós amb el nom de dona Marta. (Mataró, Badalona, Barceloneta.)
- MASCLE**, m. : Tela de mallat estret en les xarxes de tresmall. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- MATA**, f. : Gran quantitat de peix. Hi ha espècies de peixos que viuen en societat, i efectuen viatges, en grans col·lectivitats, en cerca de millor ambient i de major facilitats de vida. Els pescadors donen els noms de *mata* i *mola* a

- aquests grans aplegaments de peixos emigrants, compostes de milers d'individus. (Costa de Llevant.)
- MATA**, f. : Llentiscle que creix a les riberes del mar. El seu ramatge serveix per a fer ombra, col·locat a l'interior de les nanses.
- MATADOR**, m. : Xarxa de filat molt gruixut i resistent, situada en el fons del grandi de l'almadrava, per poder resistir l'empenta de peixos molt grossos i de molta força. (Roses.)
- MATEVA**, f. : Estel Siri, de la constel·lació d'Orió. És anomenat també *estel de Sant Mateu*. (Barceloneta, Vilanova.)
- MATINADA**, f. : Crepuscle matinal. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- MEDRRAR**, v. : Tenir una bona temporada de pesca. Arrelar un nou sistema o procediment de pesca. (Mataró, Badalona, Barceloneta.)
- MENJAVENTS**, f. : Flor o pollacra petita que porten les barques de bou quan naveguen.
- MENUDA**, f. : Sin. de *solta*. (Mataró.)
- MESTRA**, f. : Suro gros, que va ferm damunt el maïà en els ormeigs de l'art. (Costa de Llevant.)
- MESTRAL**, m. : Vent del nord-oest.
- MESTRALADA**, f. : Burnada de vent mestral. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- MIGJORN**, m. : Vent del sud. És calent i no dura gaire; sol portar maror i malalties. (Cat., Bal., Val.)
- MIGJORNADA**, f. : Quan el vent de migjorn (sud) bufa amb força.
- MIGJORNELL**, m. : Vent fluix que bufa de migjorn, es de bon temps i no perjudica la pesquera. (Barceloneta.)
- MINA**, f. : Fil que volta tota la vora de les xarxes i que fa l'ofici de vorada. És el lloc on es claven o cusen els ploms que han de servir de llast.
- MINVA**, f. : Descens del nivell ordinari de l'aigua de mar. (Cadaqués, Roses.) Les minves de gener són tradicionals. (Empordà.)
- MINVAR**, v. : Cunyar o encanyotar dues xarxes de mallat diferent; és a dir, que l'una tingui més malles que l'altra.
- MITGES MARSELESES**, f. pl. : Espècie de peüces fets de retalls de calces velles de vellut. Els pescadors se'ls calcen els dies que fa fred.
- MITJA AIGUA**, f. : Nivell mig del gruix de l'aigua, entre el tel de sobre i el fons. És més corrent dir *mitges aigües*.
- MITJANA**, f. : Vela triangular, petita, fermada a una antena, que de vegades usen les barques de bou. Els extrems inferior i posterior es lliguen al botaló. La mitjana, quan fa poc vent, ajuda a arrossegar la peça del bou.
- MOLA**, f. : Sin. de *mata*. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- MOLA**, f. : Corda plegada fent cercles. (Cat., Bal., Val.)
- MOLA DE PEIX**, f. : Banc de peix que avança saltant gairebé per sobre l'aigua. (Blanes.)
- MOLADOR**, m. : El noi, o a voltes la dona, que fa mola, o que va cargolant la corda de l'art tal com va arribant en terra o a bord, segons sigui l'art

- de dia o de nit. (Cat., Bal., Val.)
- MOLAR**, v. : Acció de fer mola. (Cat., Bal., Val.)
- MOLTONADA**, f. Sin. de *cotonada*. (Mataró.)
- MOLTONS**, m. pl. : Sin. de *cotonada* i *moltonada*. Nuvolades molt blanques i grosses. (Badalona, Barceloneta.)
- MONA**, f. : Nansa petita, feta de xarxa. (Barceloneta, Costa de Ponent.)
- MORGAR**, v. : Escupir el mar a la platja residus i substàncies marines de difícil qualificació. La mar morgia dues o tres vegades l'any, quasi sempre per les mateixes èpoques. (Cadaqués.)
- MORRENELL**, m. : Nansa de forma aplanada, que es cala dreta en lloc de fer-ho ajaguda, com les altres. El peix, per tant, ha d'entrar per dalt i no pel costat. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- MORRENELLA**, f. : Morranell gros. (Cadaqués, Roses.)
- MOSQUIT**, m. : Núvol molt petit. (Sant Pol, Mataró.)
- MOTÍ**, m. : Bandada de peix que vaga pel mar. (Blanes.)
- MOTLLO DE FER BOLEROS**, m. : Peça de fusta de cedre, de 10 centímetres i mig de llarg per 6 d'ample. Serveix per a fer tresmall.
- MOTLLO DE FER CADENETA**, m. : Peça de fusta de faig, de 10 centímetres de llarg per 4 d'ample, que serveix per a fer cadeneta de tota mena de xarxes.
- MOTLLO DE FER GASSETES DE LA PEÇA DE LLAGOSTA**, m. : Peça de fusta de cedre, de 10 centímetres i mig de llarg per 6 d'ample. Serveix per a fer gassetes de pescar llagosta.
- MOTLLO DE FER GASSETES DE LA PESCA DE SÈPIA**, m. : Peça de fusta de cedre, de 10 centímetres de llarg per 6 d'ample. Serveix per a fer gassetes de pescar sèpia.
- MOTLLO DE FER PASSADA DOBLE**, m. : Peça de fusta de faig destinada a fer passada. La passada que fa pot ésser de *peça de llagosta*, i llavors és de 10 centímetres de llarg per 4 d'ample, o de *peça de sèpia*, i llavors fa 10 centímetres de llarg per 3 d'ample.
- MOTLLO DE PEÇA DE LLAGOSTA**, m. : Peça de fusta de cedre, de 19 centímetres de llarg per 12 d'ample. Serveix per a teixir tresmall. Se'n fa quatre passades per pam.
- MOTLLO DE PEÇA DE SÈPIA**, m. : Peça de fusta de cedre, de 18 centímetres de llarg per 12 d'ample. Serveix per a teixir tresmall. Se'n fa cinc passades per pam.
- MUIXARRA**, f. : Embarcació que intervé en la pesca de l'alma-drava. Aquesta embarcació té per missió de vigilar-ne els encontorns i avisar les altres dues embarcacions, si entra peix, perquè facin la llevada. (Roses.)
- MURADA**, f. : Nuvolada que s'estén per la part de l'horitzó sense arribar a cobrir la part superior del cel. (Sant Pol.)
- MUSCLO GLEVA**, m. : Musclo de color negrenc, de 9 centímetres de llarg per 4 d'ample. Té aferrats una espècie de barrets molt petits, grisencs i

desgastats de la punta. Abunda a les costes de Garraf.

N

NACRE, m. : Petxina d'uns 25 centímetres de llargada, punxaguda d'un cap i acamusada de l'altre. És de color verd gris en la part prima i de color gris rosat en la part més ampla. Te coberta rugosa. És mengívola.

1. NANSA, f. : Ormeig de pesca, que consisteix en una mena de paner, amb una tapadora de forma cònica, en el centre de la qual hi ha l'entrada, que forma com un embut. La grandària i forma de les nanses són molt variables segons si guin els peixos que s'hi pesquen, com també l'indret de mar on són destinades per ésser calades. És, així mateix, variable la forma i espessor del mallat. Se'n fan de diferent material. El més general i comú és el jonc, vímet, i rarament la canya, xarxa o filferro. La nansa té quatre vímets gruixuts i resistents, que formen la carcanada de l'ormeig i reben el nom de *costeres*. La porta d'entrada del peix, que té la forma d'embut, rep el nom d'*afàs* o *anfàs*, i és formada per uns brins de vímet anomenats parbostres, coberts amb espart per estrènyer més la porta. El peix es treu per una porta petita que hi ha en el fons, que rep els noms de *bolet* i *portellera*. Fixa a la nansa hi va una corda que la volta i serveix per a lligar-la,

anomenada *sospesa*. Les nanses reben noms diferents, segons llurs formes i segons els peixos que s'hi pesquen. Es calen soles o en grup, segons els indrets. Quan es calen en grup, se solen lligar totes amb una mateixa corda, que rep el nom de *to* i que és de variable grandària, i que pren el nom de *gansalla* i agafa la nansa per la suspesa. Entre nansa i nansa hi ha una distància prudencial. Quan es calen soles, hom les deixa ajagudes al fons, amb una pedra dintre perquè el corrent no se les emmeni. Al fons se sol posar esquer plaent al peix que hom es proposa de pescar, el qual entra per l'afàs i després no pot sortir, perquè els parbostres el punxen. Les nanses es deixen calades tota la temporada de la pesca del peix que s'hi vol agafar. El pescador va a visitar diàriament la nansa, la cala dalt de la barca, en treu el peix que s'hi troba, obre el bolet, i la torna a deixar calada. L'aigua de mar consumeix el vímet, i la nansa resta com cremada després d'haver estat una temporada submergida. Llavors és inservible per a la temporada vinent. (Cat., Bal., Val.)

2. NANSA BOGUERA, f. : Nansa baixa i molt eixemplada de la part inferior. L'afàs arriba més amunt de la meitat de la seva alçada. És de malla atapeïda, s'esca amb la mà i s'usa per a pescar boga.
3. NANSA DE ROCA, f. : Nansa molt gran i de malla molt ampla. S'esca amb sonsos.

- S'hi pesquen mòlles blanques, llagostes, besucs i xucles.
4. NANSA PORRUSSERA, f. : Nansa alta i de malla estreta. S'esca amb arengada. Amb aquesta nansa es pesquen pagres i congres.
5. NANSA SEPIERA, f. : Nansa estreta de malla ampla i d'afàs petit. S'entravessa gallarà o mata a les malles per tal de fer ombra i atreure les sèpies.
6. NANSA XUCLERA, f. : Nansa més gran que la *boguera*. La seva malla també és més ampla, i l'afàs més baix. S'esca amb sonsos i arengades.
- NANSAIRE, m. : Pescador amb nanses. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- NANSER, m. : El constructor de nanses. (Blanes.)
- NANSES DE DOS AFASSOS, v. f. : Nansa amb dues obertures còniques i una per a treure el peix. Té la forma el·lipsoidal. (Blanes.)
- NANSET, m. : Forat de la nansa per on es treu el peix. (Costa de Llevant.)
- NATA, f. : Part dels ormeigs de pesca on va adherit el plom. (Bal.)
- NATÓ, m. : Part dels ormeigs de pesca on van adherits els suros. (Bal.)
- NET, f. : Fons de mar sense sapes, roques ni algues.
- NETEJAR, v. : Plegar i arranjar el palangre, cargolant la mare i els brassolins i clavant els hams a la cofa de manera que quan es vulgui tornar a calar estigui ja a punt. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- NIELL, m. : Roca a flor d'aigua i prop de la costa. (Blanes.) Si surt de flor d'aigua s'anomena *escuit*. (Empordà.)
- NOI D'ART, m. : Xicot que tira l'art. A les platges on es practica aquesta mena de pesca, el tirar l'art sol ésser la iniciació de l'infant en l'art de la pesca. Es comença tirant l'art i s'acaba essent pescador. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- NUS PLA, s. : Mena de nus per a ensollar els caps de les peces o xarxes, fet de manera que no té embalum.
- NÚVOLS EN CREU, m. : Núvols que es veuen a l'horitzó encreuats.

NY

- NYINYA, f. : Fil prim que serveix per a fer les canyarades. (Empordà.)
- NYINYOLERA, f. : Forat del fons del cop del bou, per on es buida. (Costa de Llevant, Barceloneta.)

O

- OBERTA, f. : Obertura en forma d'escotilla del mig de la coberta d'una embarcació. Els corredors la limiten de llarg i el senó la limita a popa. És travessada pel banc que sosté l'arborà i pel banc on s'asseuen els pescadors.
- OFICI, m. : S'aplica per determinar les diferents maneres de pesca. Així es diu «l'ofici del bou», «l'ofici de les nanses», «l'ofici de sardinals», etc. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- OLIVERASSA, f. : Nom donat pels pescadors de la Costa de Lle-

- vant a una gran cavitat submarina situada en la distància intermèdia entre Vilassar de Mar i Mataró, a unes milles de terra i a unes brances de fons. Segons el creure dels pescadors, es tracta d'un volcà submarí que fa erupció intermitentment i en períodes desiguals. Quan fa erupció, que sol coincidir amb commocions sísmiques d'altres punts de la terra, llença grans quantitats de pedra, que mai no ultrapassen del nivell de l'aigua. Algunes d'aquestes pedres són de molta grandària i de pes bastant considerable. A gran distància, al vol d'aquest volcà submarí, els pescadors troben, en llurs sondeigs, una pedra menuda i molt toscosa, que ells opinen que és lava, a la qual donen el nom de *torrons*. Aquesta versió és recollida a Mataró, de boca de diferents pescadors.
- OLLAL, m. : Lloc amb aigua de mar on es tira el peix viu per conservar-lo com en un viver. (Sant Carles de la Ràpita.)
- ONADA, f. : Ondulació de l'aigua de mar produïda pel vent o els corrents. (Barcelona.) Té apel·latius diversos : *andana* (Tossa), *plena* (Sant Feliu de Guíxols), etc.
- ORATGE, m. : Vent terral.
- OREIG, m. : Vent fort de muntanya. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ORLA MORTA, f. : Porció d'orla d'una barca de bou del damunt la defensa. L'escullat la limita en la proa, i el tàlem en la popa. Els escàlams de vogar van muntats damunt l'orla.
- ORMEIG, m. : Nom donat pels pescadors a tot enginy, atuell o eina per a pescar. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ORSERA, f. : Corda que va lligada, per un cap, a la peça de mà de sardinals, i, per l'altre, a la barca. Es emprada per llevar els sardinals. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ORSETA, f. : Corda que lliga el gall o la panna al remolc en el calament dels sardinals. (Vilanova.)
- OSTA, m. : Aparell que serveix per a posar l'antena en posició horitzontal i permet a l'embarcació d'anar a la valenciana. Consta de cap llarg. Per un cap es lliga a la pena d'una antena de la barca de bou, i per l'altre es lliga al bussell.
- OSTRA, f. : Conquilla de forma còncava, irregular i groguenca per fora i amb reflexos de nacre vermellosos per dins. Viu en trossos de fusta, troncs d'arbre, arrels de canya, etc. Quan l'ostra mor es desprèn al cap de poc de les desferres on viu aferrada, i aleshores els corrents de mar arrossegueu la closca a la platja.
- OU, m. : La petxina de les dimensions d'un ou. Té línies d'un bru clar encreuades damunt un fons blanc. També té línies transversals virolades. Els dies de mala mar es troba a la platja.
- OU DE PLOM, m. : Closca d'ou de gallina, sencera i plena de plom en el seu interior, que s'utilitza com a plomada en l'ormeig anomenat *llença forta*. (Sant Pol.)

P

- PA DE BOIRA, s. : Boira espessa que s'acosta.
- PA DE CERA, m. : Sin. de *pa de sant Pau*. (Vilanova)
- PA DE SANT PAU, m. : Substància esponjosa i molt llepissosa, que la mar escup. (Sant Pol.)
- PABA, f. : Bocí de xarxa que fa com de porta al maià de l'art. (Badalona, Barceloneta.)
- PADA, f. : Mena de cargol, més gros i fort que els *xufancs*. Serveix per a escar.
- PAGELLERA, f. : Nansa especialment emprada per a pescar el pagell. (Costa de Llevant.)
- PAL DE LA MITJANA, m. : Pal petit i vertical col·locat a la popa d'una barca de bou. Serveix per aguantar l'antena de la mitjana.
- PALADAR D'ÀNGEL, m. : Paladar d'un peix anomenat *àngel*. S'usa com a esquer. S'extreu de l'animal, s'estira i s'asseca al sol. Un cop això aconseguit, es posa un ham a la part superior, que es lliga al pèl de seda, i aquest a un tros de nyinya o brassolada, que es lliga a una canya. És un ormeig molt conegut entre els nostres pescadors. (Blanes.)
- PALANGRE, m. : Ormeig de pescar, que consisteix en una llarga corda de cànem de poc gruix, la qual rep el nom de *mare*. A cada 4 o 5 pams de la mare va lligat un tros de fil d'uns 2 o 3 pams, que rep el nom de *brassolí*, el qual porta un ham lligat a la punta. L'ormeig, convenientment plegat i enrotllat, és guardat dintre una mena de cabàs d'espart,

quasi pla del tot, que rep els noms de *cabasset*, *cofa* o *garnuca*. Es calen sols o en coll, segons les circumstàncies. En calar-los se'ls fondeja amb una pedra a la part inferior, perquè solin, i a la superior, mitjançant un nombre de sirgues, variable segons el fons del lloc on són calats; es posa un gall perquè es mantinguin en surada i perquè siguin fàcilment trobables en anar a llevar-los. La grandària dels hams varia segons el peix que es vol pescar. Solen ésser calats molt freqüentment de dos en dos. Se'ls lliga l'un amb l'altre, perquè no se separin, amb una corda, que rep el nom de *trava*. Tot pescador té els seus palangres marcats amb nusos, que li serveixen de senyal. Així, quan, per efecte del corrent, els palangres s'entortol·liguen, cada pescador sap quin és el seu, car llavors els reconeixen pels senyals dels nusos. Així mateix, cada brassolí porta també un nus propi, perquè si en ésser llevats l'embolic és tan gros que no és possible desfer-lo i s'han de tallar els brassolins, aquell en què hi ha un peix agafat se sap de seguida a qui pertany.

PALANGRE DE CONGRES, m. : Art de palangre amb brassolades de cotó, perquè les mossegades dels congress no les tallin.

PALANGRE DE MENUDA, m. : Palangre amb hams de mòllera.

PALANGRER, m. : Pescador de palangre. (Costes de Llevant i de Ponent.)

PALANGRETS, m. pl. : Els palangres de pescar congress.

PALANGRÓ, m. : Palangre petit.

Consta d'un cordill, anomenat *sirgueta*, d'on pengen ramificacions de cordill més prim, anomenades *brassolades*, amb els corresponents hams. Es cala i lliga la sirgueta a un gall, i es fondeja l'ormeig per mitjà d'una bala o pedral. Amb el palangró es pesquen serrans, pagells i altres peixos. (Blanes.)

PALANQUI, m. : Corriola que va penjada en un muntant de ferro. El muntant té un estrop per a penjar-hi el palanqui quan es vol treure l'embarcació.

PALER, m. : El mariner que posa els pals de varar les embarcacions.

PALETA, f. : L'extrem superior d'un ham eixamplat en forma d'espàtula. Serveix perquè el cordill lligat a l'ham no s'escorri.

PALIFUSSA, f. : L'acte de varar una embarcació.

PALMESAR, v. : Prendre o anar a l'alça en la pesca de l'art.

PALORS, m. : 1. Sin. d'*orsera*. (Tossa, Lloret, Blanes). 2. Cap lligat a la cua d'una peça de sardinals. És la corda posada al cap del remolc. (Blanes.)

PÀMPOL, m. : Grossa pantalla de llauna, pintada de color fosc per damunt, i de blanc per dessota, portada per les embarcacions que tenen el llum en les pesques a l'encesa. Sota aquesta pantalla va la bateria de becs de gas acetilèn, produït per una caldera que la barca porta a bord.

PAMPURRI, m. : Barreja de peixos petits de diferents espècies,

d'escàs valor comercial, que solen repartir-se els pescadors o emprar-los per fer la minestra de bord. (Mataró, Badalona, Barceloneta.)

PANNA, f. : 1. Gall emprat en els calaments de sardinals. Va lligat amb una corda, anomenada *orseta*, al darrera de les quatre peces del calament, que rep el nom de *pedrer*, *remolc* o *cua*, i té per objecte de saber la llargada del calament i el lloc on aquest acaba. També; com en el gall, s'hi posa una banderola, un fanal o una campana. (Vilanova.) 2. Suro que va al cap de cada llibant de l'art. (Costa de Llevant.)

PANTALLA, f. : Sin. de *pàmpol* o *ventalló*. (Barceloneta.)

PANXA, f. : Part central d'un golf o badia; la part que fa corba i s'interna cap a terra. (Costa de Llevant.)

PAPATERRES, f. : Cuc de terra emprat com a esquer per pescar les anguiles en el riu. (Conca de l'Ebre.)

PARASSOL, m. : Nuvolada que tapa tot just el sol en el moment de néixer o de pondre's. Pren una forma més o menys arrodonida. (Costa de Llevant.)

PARBOSTRE, m. : Vímets o joncs afuats que formen l'afàs de la nansa i que priven que pugui sortir el peix que s'hi ha posat, perquè, en provar de sortir, s'hi punxa. (Costes de Llevant i de Ponent.)

PARELLA, f. : Dues barques que, conjuntament, es dediquen a la pesca del bou. (Cat., Bal., Val.)

- PARELLA DE BOU**, f. : Dues barques bessones, d'igual arboradura, pintades del mateix color, proveïdes dels ormeigs necessaris per a la pesca del bou.
- PARRUSSAR**, v. : Calar nanses en gran nombre, lligades totes en una corda, que rep el nom de *colla*. (Vilanova.)
- PART**, f. : Quantitat que percep el pescador com a pagament per la seva feina. Aquesta quantitat és variable, car depèn de la quantitat que s'hagi obtingut com a producte de la venda del peix. La liquidació es fa cada setmana, i es parteix l'import del que s'ha obtingut, un cop descomptada la quantitat gastada per a menjar, per parts iguals entre tots els tripulants de la barca ja siguin grans o xics, joves o vells. El patró es reserva una quantitat major, que varia segons les pesqueres. Sol ésser dues parts, part i mitja o part i quartó. S'adjudica al patró una major part que als remitgers perquè arrisca la barca i els ormeigs. (Cat., Bal., Val.)
- PASSABARQUES**, m. : Ormeig de pesca emprat per a la pesca de la llissera. Consisteix en un art petit que té la part inferior uns 3 o 4 metres més llarga que la superior. És pesca petita, practicada per un home sol. (Barceloneta.)
- PASSADÍS**, m. : Llenca estreta de fons sorral que es troba entre dos altres fons, diferents, un d'alguer i un de roques, per exemple. (Costa de Llevant.)
- PASSAR EL CARRO D'EN DALMAU**, v. : Nom festiu donat a l'acció de tronar. (Costas de Llevant, Barcelona.)
- PASTA**, f. : Pasta feta amb arenada, emprada com a esquer en la pesca d'ham. (Barceloneta.)
- PASTELL**, s. : Peça inferior del timó d'una barca de pescar.
- PASTOR**, m. : Estel Ríquel de la constel·lació d'Orió. (Costa de Llevant.)
- PASTURAR EL PEIX**, v. : Rondar el peix per l'alguer o entorn de l'esquer llançat. (Blanes.)
- PATATERA**, f. : Estel que surt cap a la tardor per la banda del nord. (Costa de Llevant.)
- PATATÓ**, m. : Substància que la mar escup semblant a una patata. (Vilanova.)
- PATILLO**, m. : Part superior de la xarxa que compon l'ormeig del bou. (Mataró, Badalona, Barceloneta.)
- PATRÓ**, m. : L'home que mana una parella de bou i tota classe d'embarcacions de pesca.
1. **PEÇA ALATXERA**, f. : Xarxa igual que els sardinals, però de malla més ampla. Té cuetes i orseres als extrems, i va proveïda de burnois, burnieres i surades. Serveix per a pescar barats i alatxa.
 2. **PEÇA D'AGULLA**, f. : Ormeig semblant a la peça solta, però de malla cega. Serveix per a pescar agulles.
 3. **PEÇA DE BATRE**, f. : Tresmall amb les malles de les tres xarxes d'un teixit molt espès.
 4. **PEÇA DE CINTA**, f. : Xarxa semblant als sardinals, però sense cadeneta i sense burnieres, i té les surades grosses.
 5. **PEÇA DE LLAGOSTES**, f. : El

- tresmall de malles i de pont gran. Serveix per a pescar llagostes.
6. PEÇA DE MÀ, f. : La primera de les quatre peces que formen una colada de sardinals. Per un cap és unida a l'orsera, i per l'altre cap a la peça segona.
7. PEÇA DE MELVES, f. : Peça semblant a la de pescar mussoles, de malla més petita. Es cala a nivell, i s'hi pesquen melves i bonitos.
8. PEÇA DE SARDINALS, m. : Xarxa emprada per a la pesca de sardinals. (Costes de Llevant i de Ponent.)
9. PEÇA SEGONA, f. : La segona de les quatre peces o xarxes que formen una calada de sardinals.
10. PEÇA TERÇA, f. : La tercera de les quatre peces que formen la calada de sardinals.
11. PEÇA TIRET, f. : Tresmall de malla i pont petits. Serveix per a pescar moll i pagell.
- PECES SOLTES, f. pl. : Peça semblant a la de pescar mussoles, de malla més fina i xarxa més ampla. Serveix per a pescar bogues, surells, barats i bisos.
- PEDRA DE CAPS, f. : Pedra lligada a l'extrem d'un cap llarg d'espart o de cànem. Serveix per a fondejar els ormeigs calats.
- PEDRAL, m. : Pedres o còdols de diferent grandària que serveixen per a fondejar ormeigs. (Empordà.)
- PEDRALLÓ, m. : Pedres emprades per assolat els ormeigs. (Sant Pol, Mataró.)
- PEDRER, m. : La darrera de les quatre peces de sardinals.
- PEDRETA, f. : Massa de plom, hemisfèrica, de la grandària de mitja taronja, lligada a l'extrem d'un cap anomenat *sirgueta*. Penja d'un gall. Serveix per a enfonsar palangrons. (Blanes.)
- PEIX BLAU, m. : El peix de color blau, com és ara sardina, alatxa, verat, anxova, covalla, etc.
- PEIX DE PASSA, m. : Peix emigrant, no sedentari, que sols es pesca en determinada època de l'any. (Cadaqués, Roses, L'Escala.)
- PEIX DE ROCA, m. : Així s'anomena el peix que viu prop de les roques, com són els déntols, cànteres, congres, molls.
- PEIXATER -A, m. : El que es dedica al comerç del peix. (Barceloneta.)
- PEIXATERA, adj. : 1. Roca on els peixos nien, i que reuneix favorables condicions per a calar-hi ormeigs de pesca, car el peix hi abunda. (Mataró, Badalona, Barceloneta.) 2. La dona que es dedica a vendre peix.
- PEIXET, m. : Ham i esquer per a agafar les tonyines.
- PÈL DE CAVALL, : Bri de pèl de cua de cavall, emprat per a la pesca amb ham. Aquest bri es lliga per una punta al cap del fil d'un guarniment de canya de pescar o de corda de nero, i a l'altre punta es lliga l'ham ben escat. El bri, per la seva primor, esdevé invisible per al peix, que veu l'esquer aïllat en mig de l'aigua, sense cap altra cosa al voltant que li pugui fer sospitar la trampa. Així, es tira a menjar l'esquer,

- i queda clavat amb molta més facilitat que si l'ham fos directament lligat al fil del guariment. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- PÈL DE CUCA, m. : Brins d'origen animal. Sin. de *pèl de cavall*. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- PÈL DE ROCA, m. : Algues que en forma de matolls creixen per les roques de la costa on es troben musclos petits.
- PÈL DE SEDA, m. : Mena de cordill transparent que es fa invisible dins de mar, i, així, l'esquer aferrat als hams, que van lligats al pèl de seda, a la vista dels peixos, sembla perdut i desproveït de tot lligament. El pèl de seda forma part d'alguns ormeigs, com canya de pescar, fluixa d'hams, canya amb ploma. (Cadaqués.)
- PENDOLEIAR, v. : Tirar una pedra al fons per fer assolir l'ormeig. (Sant Pol.)
- PENJAR, v. : Manera antiquada de calar els palangres. Es feia un llarg enfilall de palangres lligats en una sirga llarguísima. A cada cinc palangres, alternativament es lligava una grossa pedra i un suro, també de bona grandària. Un cop calat, les pedres es mantenien en el fons, i els suros suraven formant com unes arcades, de les quals penjaven cinc palangres per banda. (Sant Pol.)
- PENJANT, m. : El vessant pronunciat d'un roquissar submarí. (Blanes.)
- PERDITLLA, f. : Petxina de forma cònica, aplanada, molt abundosa a les roques de la nostra costa, a les quals són fortament aferrades. No tenen cap valor nutritiu. (Blanes.)
- PERRUCA, f. : Substància mollosa que la mar purga. (Badalona, Barceloneta.)
- PERXA, f. : Barra de fusta, llarga, amb una punxa de ferro al cap. Serveix per a fer anar la barca de dret quan es dirigeix a terra, i també per ajudar els que boguen a allunyar l'embarcació de la platja.
- PESCA, f. : Art d'agafar el peix i treure'l de l'aigua mitjançant enginys i paranys. (Cat., Bal., Val.)
- PESCA DEL POP, f. : Pesca feta amb canya, a la qual es lliga, en lloc d'un ham, una popera o potera, la qual se sol embolicar amb un drap de color blanc. La canya es fa pujar i baixar contínuament, a la qual cosa es dona el nom de *bombar*. El pop, atret per la blancor del drap, que veu bellugar amb tanta rapidesa, s'hi tira per abrigar-lo, i resta enganxat de potes amb les punxes de la potera. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- PESCADOR, m. : L'home que es dedica a practicar l'art de la pesca. (Cat., Bal., Val.)
- PESCAIRE, m. : Sin. de *Pescador*.
- PESCALL, m. : Ormeig infantil de pesca, que consisteix en un fil que porta lligat en una punta un ham de mitja mosca, i en l'altre un llistonet de fusta de 5 o 6 centímetres, el qual es manté dintre la mà, que es té tancada, i es fa sortir el fil per entre els dits. (Cadaqués Roses.) V. CANYARADA.
- PESCALLAR, v. : Pesca sense intent de guany, amb ormeigs

senzills, practicada per aficionats o per la mainada. (Cadaqués, Roses.)

PESCAR, v. : Acció d'agafar els peixos de l'aigua mitjançant paranys i trampes. (Cat., Bal., Val.)

PESCAR A COPS DE MALL, v. : Pesca que es practica en els rius. Hi ha espècies de peixos que tenen el costum d'amagar-se sota les pedres. El pescador va per dintre el riu, amb un mall a coll, pega un gros cop de mall a les pedres sota de les quals creu que hi pot haver algun peix amagat. El peix resta com atordit per efecte del ressò; aleshores el pescador alça la pedra i l'agafa amb les mans.

PESCAR A L'ART, v. : La barca surt de nit a calar l'art, a bord de la qual barca porta l'ormeig. A cada banda de l'art duu lligades un nombre de sirgues o llibants, de llargada variable, segons sigui distant el lloc escollit per a llançar l'art. Les cordes són sempre iguals, en llargada, a les de cada banda. El cap d'una de les dues cordes queda en terra, i la barca, tant com va allunyant-se de la costa, la va amollant, de manera que sempre resta estesa una corda entre terra i la barca. Al cap de cada llibant o sirga va un suro, que rep el nom de *panna* o *llevatò*. Quan ja està deixada anar tota la corda, la barca fa una cenyida, tot tirant l'art en mar, i després emprèn el retorn cap a la platja, tot deixant anar la corda que va lligada a l'altra

banda de l'art, i deixa també el seu cap en terra, quan hi arriba, de manera que els dos caps de cada una de les dues bandes de l'art resten en terra per poder-los cobrar. Si l'art és de dia, els estropers o tiradors d'art van estirant les dues cordes de l'art fins a fer arribar aquest en terra, operació que dura algunes hores, naturalment variables segons la distància on l'art ha estat tirat. Si l'art és de nit, la distància on es tira l'art en mar és molt més propera a la costa, i l'operació és molt més curta. En la maniobra prenen part dues embarcacions; la d'ormeig i el foc. Aquesta segona va seguint a la que ha de calar l'art, i de seguida que aquest és a l'aigua, es posa en mig de les goles de l'art, i encén el llum, a l'objecte d'atreure el peix amb la claror. Quan el patró del foc creu que ja ha reunit prou peix i que cal engolar-lo o fer-lo entrar en l'art, fa sogall als de en terra, que ja esperen el moment, i aquests comencen a cobrar l'art; l'embarcació del foc va reculant a poc a poc, sense perdre mai, però, la posició completament centrada a les goles de l'art, car si es decantava un xic, el peix es mouria seguint el seu moviment i es clavaria en banda; llavors quedaria clavat en un cantó de l'art i faria l'operació difícil, car l'ormeig correria el risc de rebentar-se per efecte del desequilibri del pes. El foc va reculant cap a la costa, a poc a poc, fent seguir el peix,

enlluernat per la forta claror del foc, i al seu darrera va seguint l'ormeig estirat pels tiradors d'en terra, que, de mica en mica, fan entrar el peix dintre l'ormeig. Quan el foc creu que ja tot el peix està engolat, apaga la llum i se'n va bo i deixant el peix a les fosques i embolicat entre les malles de l'art. En les platges on la pesca de l'art es practica molt, hi ha embarcacions especials per a anar a tirar l'art en mar, que reben el nom de *caro*. (Cat., Bal., Val.) Vegeu XÀVEGA.

PESCAR A L'ARTET O ARTÓ, v.: El procediment es igual que el de la pesca de l'art, sols que és fet precisament de dia, i l'ormeig és llevat i tirat des de bord mateix, sense portar els llibants en terra. L'ormeig és molt més petit que l'art, i l'operació tota en si és molt més senzilla. (Cat., Bal., Val.)

PESCAR A LA BLANCA, v.: Pescar amb un cel petit penjat a la punta d'una canya llarga.

PESCAR A LA BARCADA, v.: Sin. de *pescar sardinals*. (Badalona, Barceloneta.)

PESCAR A LA CULLERA, v.: La barca porta dos pals llargs, que surten per la borda cap a proa, i formen un angle obtús. En mig de l'espai que hi ha entre pal i pal va fixa una xarxa, que forma un xic de bossa al centre. Un dels tripulants voga a tot rem, i l'altre va introduint els pals i la xarxa dintre l'aigua, i els torna a treure de seguida, com si donés cullerades a l'aigua. (Barceloneta.)

PESCAR A LA GAITA, v.: Pescar a la teranyina, però en lloc de llum s'empra grumeig per a atreure els peixos. Aquesta pesca, molt comuna a Galícia, d'on en ve el nom, s'ha provat d'introduir a Catalunya, però no ha arribat a prosperar. (Vilanova.)

PESCAR A LA GAMBETA, v.: Pescar fent servir com a esquer una gambeta viva clavada en un ham, sostingut per un pèl de cuca. El peix, que veu bellugar la gambeta sense res que la sostingui, no pot presumir que es tracti d'un parany, i es tira a engolir-se-la, i llavors hi resta clavat. S'empra per a la pesca del llobarro. (Barceloneta.)

PESCAR A LA LLARGA, v.: Sin. de *pescar a la campana o al cascavell*. (Barceloneta.)

PESCAR A LA LLUM, v.: Es diu de tota pesca feta a base de llum artificial, a excepció de la pesca amb traire o fitora. (Costes de Llevant i de Ponent.)

PESCAR A LA PARTESANA, v.: Pescar amb encanyissat. (Costa de Llevant.)

PESCAR A LA SULTRA, v.: Pescar amb cordes de nero, déntol, etcètera. (Cadaqués.)

PESCAR A LA TRANYINA, v.: Pescar amb un ormeig de teranyina. Es cala aquest en semicercle, i al mig es posa l'embarcació amb el llum. Quan es creu que ja hi ha prou peix reunit, se serra la xarxa, s'estira la sàgola i es clou aquella, que pren la forma d'una bossa, on el peix queda tancat. (Cat., Bal., Val.)

PESCAR A LA VACA, v. : La pesca és pel mateix procediment que en el bou, sols que l'ormeig és molt més petit i la maniobra és feta per una sola barca, que va arrossegant l'ormeig. Porta una corda lligada a cada banda, i, en molts casos, perquè l'ormeig prengui més obertura, de banda i banda de l'embarcació es fa sortir un pal perpendicular, que rep el nom de *tango*. (Cat., Bal., Val.)

PESCAR AL BOU : Pescar amb l'ormeig que rep el nom de *bou*. Van dues barques, a les quals es dóna el nom de *parella*. Van mar endins i llancen l'ormeig a l'aigua, després de prendre cada una de les dues barques una de les cordes de cada una de les dues cames del bou. Aleshores les dues barques emprenen la navegació l'un bou prop de l'altre, bo i procurant de portar una mateixa velocitat, i duent al mig i submergit l'ormeig, que van arrossegant per dintre l'aigua. La calada del bou dura un temps variable segons el criteri dels pescadors; arriba, a voltes, fins a nou o deu hores. Quan els sembla que ja han junyit prou, a jutjar pel pes de l'ormeig, i el que costa d'arrossegar, i creuen que aquest ja és prou ple, passen les dues cordes a una sola barca i entre totes dues cobren el bou; i l'ormeig i pesca, tot queda a bord d'una sola barca. Segons opinió d'un pescador de Sant Pol, el nom de *bou* ha estat aplicat a aquesta mena de pesquera per la sem-

blança existent entre les dues barques navegant hores i hores, l'una al costat de l'altra, portant l'ormeig al mig, amb els bous, que pel camp caminen, també l'un al costat de l'altre. (Cat., Bal., Val.)

PESCAR AL DRAP BLANC, v. : Pescar el pop amb un drap blanc embolicat a la potera. (Barceloneta.)

PESCAR A L'ENCESA, v. : Pescar amb fitora portant un fester ple de teia encesa, i atraient els peixos amb la claror i donant-los un cop de fitora o traire. (Costes de Llevant i de Ponent.)

PESCAR AL FAROL, v. : Pescar la tranyina. (Bal.)

PESCAR AL QUADRO, v. : Pesca pròpia d'aficionats. Es valen d'un ormeig anomenat *quadro*, consistent en un marc de xarxa d'uns 4 metres per 6, cobert el buit amb xarpellera un xic baldera, que forma al mig, per tant, com una mica de bossa. A cada angle del marc va lligada una corda. Els que pesquen se situen a bord de dos vapors del port, una mica separats l'un de l'altre, tot deixant un espai entre ambdós per poder-hi fer manibrar el quadro. Des de dalt dels vapors deixen anar simultàniament l'ormeig, i el deixen una estona submergit. En un moment donat, i previ un senyal no sorollós, els que pesquen estiren les quatre cordes alhora, fent pujar l'ormeig, que sempre conté en la bossa algun peix o altre. Aquesta pesquera sol practicar-se de nit. (Barceloneta.)

PESCAR PALANGRE, v. : Pescar emprant palangres com a ormeigs. Poden ésser calats sols o en colla. Quan es calen sols, es posa una pedra a la part inferior perquè solin i el corrent no els faci córrer, i un gall en surada perquè siguin fàcilment trobables quan van a ésser llevats. Quan es calen en grup, es fa una circumferència grossa, amb sirgues, a la qual es fa donar una forma el·líptica, oberta per un costat. A cada punta de la sirga es posa un gall. De tret en tret de la sirga va posat un suro, del qual penja una mare de palangre amb les brassolades. Aquesta mena de calament rep el nom de *buixa* o *bagà rodona*. (Cat., Bal., Val.)

PESCAR AL REBASSALL, v. : Pescar el llobarro amb canya llarga. El pescador, d'en terra tira el guarniment de la canya a l'aigua, fent un giravolt com qui vol fer petar un fuet, i arrossega el fil uns moments per dintre l'aigua, i de seguida el treu. (Barceloneta.)

PESCAR AL ROBO, v. : Pescar peixos amb potera o sigui sense clavar-los per la boca.

PESCAR AL ROSSEGALL : Pesca d'aficionats. Amb una barqueta, i arran de costa, es tira a l'aigua un petit ormeig de l'artet. Els que pesquen, homes i dones, l'arrosseguen una estona arran de la platja sense dir paraula ni produir cap soroll, perquè el peix no fugi. En un moment donat, l'estiren cap en terra, i hi agafen algun peixet. (Mataró, Badalona, Vilanova.) V. BOLITX.

PESCAR SARDINALS : Pesca que es practica de nit. Se surt d'en terra amb quatre peces de sardinals a bord, lligades les unes amb les altres amb unes petites cordes anomenades *cuetes* o *botajions*. Quan la barca arriba al punt que es creu indicat, es dona fons i es calen els sardinals, sempre perpendiculars a la direcció per on ha de sortir el sol, car el peix és molt amant de la claror i així que n'albira una mica s'hi dirigeix; anant, doncs de cara al sol tot just apunta l'alba, resta enganxat en les malles de sardinals. Els sardinals es calen drets, i fan com una paret, que aturarà el pas del peix que passi. De la part inferior de les peces, fins al fons, van unes cordes que reben el nom de *tralla*, que lliguen unes pedres o ploms que solen l'ormeig al fons. De la part superior dels sardinals fins a flor d'aigua van unes altres cordes, anomenades *caramells*, les quals lliguen els bornois, que són una sèrie de rodalanyes de suro, enfilades pel mig amb una corda, que tenen per objecte de mantenir els sardinals en surada. De les quatre peces o xarxes, la més propera a la barca rep el nom de *peça de mà*; la que la segueix, *la segona*; la tercera, *l'altra*, i la darrera o quarta, o sia la més llunyana de la barca, rep el nom de *pedrer*, o *cua*, o *remolc*. De la peça de mà a la barca hi va una corda forta i resistent, que ve a ésser com la brida dels sardinals, que rep el nom d'*orsera*, per

la qual el pescador lleva els sardinals. Hi ha alguns punts de la costa on aquesta corda no arriba fins a la peça de mà, sinó que, ja molt a la vora d'aquesta, n'hi ha una altra de més ferma que lliga l'orsera amb la peça, la qual rep el nom de *cap marsellès*. A l'acabament dels sardinals, i lligat amb el pedrer o cua, va un suro molt gros, que serveix per a indicar l'acabament dels sardinals. Aquest suro rep el nom de *panna, gall o torreta*. Al seu damunt, i perquè sigui albirable des de lluny, es posa una banderola de colors virolats si és de dia, i un fanal encès, o una campana, si és de nit. La panna es lliga al pedrer amb una corda gruixuda, que rep el nom d'*orseta*. Quan per un accident es trenca l'orsera, el pescador pot llevar els sardinals valent-se de l'orseta que lliga la panna. (Cat., Bal., Val.)

PESCAR AL TRESMALL, v. : Pescar amb xarxa de ratera. Aquesta es cala per l'estil dels sardinals, amb la diferència que, així com en aquella mena de pesca el calament és completament recte, en el tresmall es cala fent bagues. (Cat., Bal., Val.)

PESCAR AL TUQUET, v. : Pescar fent servir com a esquer uns petits cucs que es crien dintre el residu marí anomenat *gleva*. (Sant Pol.)

PESCAR AMB CAMPANA O CASCAVELL, v. : Pesca que es practica valent-se d'un ormeig semblant al de canya, però sense aquesta i amb un fil molt més llarg que el que general-

ment porta l'ormeig de canya. A la punta d'aquest fil va lligada una campaneta o esquellinc, i se sosté posant el cap de la corda a terra i fent-lo aguantar amb una pedra. Quan algun peix pica, la corda tiva una mica, i l'esquellinc o campaneta sona, i llavors revela al pescador la presència de la presa. És pesca pròpia d'aficionats, i els que s'hi dediquen solen tenir calats tota una bateria d'ormeigs, i tranquil·lament esperen, a certa distància, el so d'algun cascavell o campana reveladors de la pesca. (Barceloneta.)

PESCA AMB DINAMITA : Pesca en la qual el peix és atret amb llum. Quan n'hi ha una bona quantitat de reunit, hom apaga el llum per desconcertar-lo, i tira a l'aigua un cartutx de dinamita, que en fer explosió mata tots els peixos de la rodalia d'on ha caigut, fent-los surar morts de seguida per damunt l'aigua. Aquesta pesquera avui no es practica per estar rigurosament prohibida per la llei i castigats amb punicions severes els infractors, puix que, a part del salvatgisme del procediment, desbaratava les cries i produïa seriosos perjudicis a la pesca en general. (Costa de Llevant.)

PESCAR AMB PALADAR D'ÀNGEL, v. : Pescar amb canya, i com a esquer fer servir el paladar del peix anomenat *àngel* o *gat vaire*. (Costa de Llevant.)

PESCAR AMB PLOMA DE GALL, f.: Pesca amb canya, i com a esquer utilitzar una ploma de gall, amb la qual es tapa

- l'ham, i llavors pren a primera vista la forma d'un peixet. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- PESCAR AMB SUROS**, v. : Pescar amb suros d'on pengen hams petits, escats amb pa. S'hi solen pescar les oblades. Primer es grumeja tirant pa a l'aigua. Quan ja han vingut moltes oblades, i ja estan enllaminides amb el pa grumejat, es tira el suro a l'aigua. Elles van per menjar-se el pa de l'ham, i queden clavades. (Cadaqués, Roses, L'Escala.)
- PESQUERA**, f. : La pesca. (Cat., Bal., Val.)
- PETARQUERA**, f. : Nansa especialment destinada a la pesca del petarc. (Cadaqués, Roses, L'Escala.)
- PETITOIES**, f. pl. : Els suros de forma de disc, nuats a la vora d'un tresmall, vaca, bou o boilers. Mantenen les xarxes dretes mentre són calades.
- PETXANERA**, f. : Nansa especialment destinada a la pesca del petxano. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- PETXINES DE MONTSERRAT**, f. pl. : Conquilles petites, blanques, ratllades en sentit de llur circumferència, amb espais de color bru clar limitats per línies radials blanques. Altres tenen estries radials travessades per franges de color de canyella de diferents tons.
- PEU DE GALL**, m. : Es diu de l'estel del nord i de tres d'altres que, en nits molt serenes, apareixen al seu voltant, i que junt amb ell formen grupet. És signe de bon temps durador i de bona pesquera. (Sant Pol de Mar.)
- PEU DE PLOM**, m. : Part inferior del teixit de la xarxa de l'art, de fil molt gruixut i resistent perquè, en arrossegar-se per terra, no es malmeti. (Barceloneta.)
- PEU DE PORC**, m. : Nus mal fet a la malla de la xarxa quan s'apedaça. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- PEU DE SURO**, m. : Teixit de la xarxa de l'art entre el bull de malla molt fina i teixit fi, i el peu de plom de mallat gruixut i resistent. En el peu de suro és on van clavats els suros de l'art. (Barceloneta.)
- PEUS**, m. pl. : Llistons de fusta de la part inferior del bombo del cabrestant. Serveixen per a evitar que la corda d'arrossegar la barca a terra caigui i faci nosa.
- PICAR**, v. : Acció de mossegar l'ham els peixos en les pesques d'ham, produint una estirada en la nyinya. (Cat., Bal., Val.)
- PIGANYA**, f. : El pallol que hi ha a la popa d'una barca de pesca. El patró, que va assegut a la banqueta, quan manega el timó de la barca hi recolza els peus.
- PILOTES**, f. pl. : Castanyes petites formades d'una mena de pèl de color fosc. Es troben a les costes de Garraf entre dues aigües.
- PINA**, f. : Estel del nord.
- I. PIOC**, m. : Ormeig de pescar, format per un cap amb diverses ramificacions de cordill anomenades *brassolines*, que tenen un ham a l'extrem. Al capdevall té una pedra per a

- enfonsar-lo i el capdamunt va lligat a la barca. S'esca amb sèpia, i serveix per a la pesca del congri i del lluç.
2. PIOC, m. : El volantí.
1. PIXAR, v. : Deixar escórrer i escapar el peix petit per les malles del cop del bou i el maia de l'art, quan és massa ple i quasi no es pot arribar a arrossegar. (Costa de Llevant.)
2. PIXAR VENT, v. : No fer portar tota la vela quan es va proa a vent, de manera que els darrers bessos de dalt de la pena flamegin deixant perdre (pixar) una part del vent.
- PIXOTERA, f. : Boira humida. (Vilanova i Geltrú.)
- PLANASSA, f. : Elevació del fons del mar, generalment molt extensa, planera i amb vessants de molt pendent. A les planasses es calen els palanques per abundar-hi el lluç i les mòlles.
1. PLATJA, f. : Costa baixa, formada generalment per sorra on esbandeixen les onades. (Cat., Bal., Val.)
2. PLATJA FONDAL, f. : La platja que davalla dintre mar amb força pendent. És perillosa per prendre banys, i molt favorable per a varar i treure embarcacions. De Badalona a Cadaqués hi ha platja fondal.
3. PLATJA FORTA, f. : La platja consistent, on, quan es camina, no queden les petjades.
4. PLATJA SECA, f. : La platja que davalla suaument al mar. A 50 metres mar endins, l'aigua arriba a la cintura. És molt apropiada per a prendre banys, i molt entujosa per a varar i treure embarcacions. De la Punta del Llobregat a Tarragona hi ha platja seca.
5. PLATJA TOVA, f. : La platja en la qual s'ensorren els peus quan es camina.
- PLEGAR LA XARXA, v. : Posar la xarxa al sac per portar-la de la platja a la barca.
- PLENA, f. : 1. Creixa. 2. Llom d'una ona.
- PLOM, m. : Trossets de plom que hi ha afilerats a les vores de les xarxes. Serveixen per a submergir-les en el mar.
- PLOMA DE GALL, f. : Ploma blanca de la cua d'un gall, lligada a un ham i usada com a esquer. Forma part d'un ormeig de pescar que consta de l'esmentada ploma, cordill i un cascavell, que reposa en terra o a bord d'una petita embarcació. Quan el peix pica, el cascavell sona, i l'ormeig es lleva. (Blanes.)
- PLOMADA, f. : Plom que va al capdavant de les xarxes que es calen verticalment.
- PLOMADES, f. pl. : Els ploms petits del cap d'un xarambecu o volantí. Enfonsen l'ormeig quan es cala.
- POLLAR, v. : De vegades es troben en mar grans extensions cobertes d'uns grumolls gelatinosos, consistents, i els mariners diuen que *la mar polla*. És el rastre de moles de peix que han passat deixant el fres fecundant-lo. (Empordà.)
- PONCEM, m. : Substància submarina que la mar escup, semblant, per la seva forma, a aquest fruit. (Vilanova.)

PONT, m. : Els lligaments que uneixen el buldau de suro a un tresmall, i la porció de buldau d'entre els dos lligaments.

1. PONENT, m. : Oest. (Cat., Bal., Val.)
2. PONENT, m. : Vent que bufa de la part de sol ponent, o sigui de l'oest. És molt popular un proverbi que diu així:

«Ponent té una filla casada a Llevant.
Quan ell la va a veure,
se'n torna plorant.»

Amb això es vol significar que quan el vent de ponent es muda en llevant, pluja i temporal segur i durader.

PONENTADA, f. : Vent de ponent fort i durader.

PONENTOL, m. : Ventet fluix del cart de ponent.

PONTALET, m. : Petit teixit d'espart de la boca de l'afàs de les nanses.

POPERA, f. : Ham de quatre o més punxes, emprat per a la pesca del pop. (Barceloneta.)

POPERETA, f. : Ham molt més petit que la popera, amb tres punxes en lloc de quatre, emprat per a pescar la llissera amb canya. (Barceloneta.)

PORT, m. : Lloc de refugi per a les embarcacions, format per dics i construccions que eviten les onades fortes en el seu interior.

PORT DELS QUATRE VENTS, m. : Forma humorística per a determinar la situació en plena mar rasa i en dia de perill, sense cap lloc on arrecerar-se del vent ni poder-se preservar de les onades. (Barceloneta.)

1. PORTA, f. : Fusta plana de cosa d'1 metre en quadre, que va lligada a cada un dels dos llibants que porta l'ormeig de la vaca, perquè es mantingui més obert i sigui més fàcil l'entrada del peix al cop. (Vilanova.)

2. PORTA, f. : Part de l'almadrava que dona accés al grandi i que es tapa amb xarxa un cop ha entrat en el grandi algun peix gros. (Roses.)

PORTALLERA, f. : Porta del fons de la nansa per on el pescador treu el peix que ha estat agafat dintre. (Roses.)

PORTAR, v. : Fer que la vela agafi bé el vent. *Fes portar.*

PORTUGUESA, f. : Lligada especial que es fa amb els hams que van fixats a la punta d'un filferro. (Costa de Llevant.)

POSTA, f. : Es diu «calar en posta», «deixar en posta», de les xarxes que romanen calades i es van a llevar després. (Empordà.)

POTERA, f. : Ormeig de cordill construït per un cap de 40 canes, 3 braces de pèl de seda i un peix de plom pintat de blanc amb trenta hams inserits a la cua.

POTERA D'HAMS, f. : Lligament de quatre hams, que formen un conjunt semblant a un ruixó (en miniatura) de fondejar embarcacions. Serveix per a pescar calamarsos, sèpies, pops.

PRIMA, f. : Caiet de tarda, entrada de fosc. «Anar a la prima» és fer calada de sardinals al capvespre.

PROER, m. : El pescador que cura del dinar. Seu a proa.

PUCES, f. pl. : Espècie de crustacis molt menuts, de la grandària de mosques, que abunden a la vora de mar, on se'ls veu saltar damunt l'arena humida. (Blanes.)

PUJAR, v. : Anar-se'n mar endins. (Blanes.)

PUNTA, f. : Punta de terra que s'interna en la mar. (Cat., Bal., Val.)

PUNTA DEL CART, f. : Extremitat de forma cònica del davant el cart de l'antena d'una barca de pescar. Quan la vela va posada s'enfila a la punta del cart.

PUNTALETS DE LA BARBADA, m. : Els extrems lliures dels joncs que formen l'afàs d'una nansa. Agrupats, formen una boca rodona, per on el peix entra a la nansa.

PUNXAR DE FORA, v. : Corrent forta que de mar enfora es dirigeix envers la costa. (Roses.)

PURGAR, v. : Morgar. (Sant Pol, Mataró, Badalona, Barceloneta.)

Q

QUADRO, m. : Ormeig de pesca, d'aficionat. Consisteix en una fusta d'uns 7 centímetres per 6, coberta amb xarpellera. Forma en el centre una bossa. A cada angle del quadre hi ha una llarga corda lligada, amb la qual se submergeix l'ormeig. (Barceloneta.)

QUARTÓ, m. : Quarta part de la quantitat obtinguda de la venda del peix, repartida com a pagament entre els pescadors. El quartó és la part que

es dona al noi de bord. (Costes de Llevant i de Ponent.)

QUARTERET DE POPA, m. : Tapa de fusta del forat de popa d'una embarcació de bou.

R

RAIMERA, f. : La planeta Mars.

RAIXAGA, f. : Traire de setze o divuit pues. (Sant Carles de la Ràpita.)

RALL, m. : Xarxa de forma circular, amb la circumferència guarnida de ploms i proveïda d'un cap que penja del centre de la peça. Amb aquest ormeig es pesca en aigües de poc fons. S'hi pesquen llisseres, salpes, cabres, etc. (Blanes.)

RAMAGALL, m. : Rama de bruc marí que se sol posar, a voltes, damunt el gall, en substitució de la banderola, per ésser distingit des de lluny. (Cadaqués.)

RAMAT DE BENS, m. : Sin. de *moltonada*. (Roses.)

RAMPLAR, v. : Posar estopa als cuments amb el rampló.

RAMPLÓ, m. : Eina de calafat, de ferro, cilíndrica, amb cabota a la part superior i acanalada en la part inferior. Serveix per a endinsar l'estopa en els cuments.

RAMPUGOLL, m. : Mena de cercapous construït de branques de pi, amb un plom lligat perquè s'enfonsi en el mar. Serveix per a cercar caps de nansa i cordes perdudes en el fons de mar. (Blanes.)

RAMPUGOLLAR, v. : Recercar el fons del sòl marí amb el rampugoll. (Costes de Llevant i de Ponent.)

- RASTRADERA**, f. : Cap de corda travesser, que uneix les bagues fortes i volants d'un palangre. Dels seus extrems surten dues branques divergents que s'uneixen a un extrem del cuot.
- RASTRELL**, m. : Aparell per a pescar taines. Consta d'un bastidor de fusta, proveït de dos braços, amb una corretja als extrems que els uneix. A l'extrem oposat del bastidor hi ha una espècie d'obertura com la d'una bústia de correus, limitada inferiorment per un barrot travesser que té una renglera de pues de ferro, iguals i un xic arquejades cap endavant, en la mateixa disposició que les d'una pinta. De l'obertura penja una bossa, feta de malla de cordill, en forma de sac. Per a pescar, l'home es travessa la corretja per darrera el coll; agafa els braços amb les mans, camina enrera i el rastrell es clava a l'arena igual que la rella d'una arada, i aixeca la sorra i la fa penetrar dins la bossa. Quant aquesta és plena, es buida, espolsant-la, i es treuen les taines que queden dins.
- RASTRELLEJAR**, v. : Acció de pescar o rascar amb el rastrell.
- RASTRELLERA**, f. : Aparell de bussells de les barques del bou, lligat, per sobre, a l'espigó del pal i, per sota, a l'orla de la part de popa. Aguanta la balança del pal.
- RATLLA DEL CEL**, f. : L'horitzó. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- RATLLA DE SANT MARTÍ**, f. : Arc de Sant Martí. (Vilanova.)
- RATXA**, f. : Bufada sobtada de vent.
- RATXADA**, f. : Ratxa seguida.
- REBASSAGALL**, m. : Vorada de les nanses per la part superior. (Mataró.)
- REBISA**, f. : Corda curta. (Sant Pol.)
- REBULLIR**, v. : Enterbolir-se l'aigua de mar, per corrents, mates de peix, etc.
- RECALAR**, v. : 1. Tornar a deixar una nansa calada després de tret el peix que hi havia dins. 2. Anar cap en terra. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- RECREAR-SE EL PEIX**, v. : Avançar el peix en el mar i canviar, a cada moment, de direcció.
- REDOSSAR**, v. : Posar-se en algun lloc arrecerat per evitar els efectes del vent i del corrent, tant si s'aplica a les embarcacions com als peixos, com als ormeigs. (Costa de Llevant.)
- REGADASSA**, f. : Tros de xarxa vella, lligada al cap d'una perxa. Serveix per a pescar urissos.
- REGANAR**, v. : Pescar a l'encesa. (Roses.)
- REÏLL O RELL** (rall), m. : Ormeig de pesca consistent en una xarxa de forma rodona, tota voltada de plom. En el seu centre va una corda que el pescador es lliga al canell en tirar-se a l'aigua, la qual cosa vol molta de traça. S'estén i es torna a quedar plegat en estirar la corda. Això es fa ràpidament i amb gran lleugeresa, i els peixos resten tancats dins. Es tira de terra estant, i se sol emprar per a la pesca de les salpes. (Costes de Llevant i de Ponent.)

- RELLUNA, f. : Claror de la lluna vista a través d'un núvol. (Sant Pol, Mataró.)
- REMENDADORA, f. : Dona que es dedica a adobar xarxes, a encanyotar-ne i ensimolsar-ne de noves. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- REMITGER, m. : El que es dedica a la pesca sense ésser propietari d'ormeigs ni de barca. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- REMOLAR, v. : Fer-se un gros esguerro o estrip en una xarxa o ormeig per efecte d'una enrocada o d'haver-hi passat els dofins.
- REMOLC, m. : La darrera de les quatre peces que formen el calament de sardinals. (Costa de Llevant, Barceloneta.)
- REMOLCAR, v. : Tirar bou. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- RESSABAGAI, s. : Cèrcol de joncs col·locat a la part inferior eixamplada d'una nansa. Reforça la part inferior de l'ormeig.
- RESSAGA, f. : El moviment de retrocés de l'aigua després d'haver-se desfet una ona en la platja o d'haver topat amb les roques. (Blanes.)
- RESSOL, m. : Claror del sol vista a través d'una nuvolada. Falses imatges del sol : *parheli*.
- REVELLAR, v. : Anar a visitar els calaments de nanses per veure el peix que hi ha i recollir-lo. (Costa de Llevant.)
- REVOLÇOR, f. : Canvi sobtat en la direcció del vent. (Empordà.)
- REVOLT, m. : 1. Corba i volta que fa el camí de l'almadrava. 2. Girada de vent.
- ROASSA, f. : Espècie de doffi que abunda molt a la costa i causa grans perjudicis als pescadors, car fa esvorancs a les peces per a menjar la sardina que hi ha clavada.
- ROCLE, m. : Corona que es forma al volt de la lluna en nits en què el cel és cobert per núvols prims. (Barceloneta.)
- RODADOR, m. : Corda que va del palangre al gall. (Sant Pol.)
- RODANXA, m. : Sin. de *rodell*. (Barceloneta.)
- RODELL, m. : Peces de suro rodones que volten tota la xarxa de l'art. (Sant Pol, Mataró.)
- RODONS, m. pl. : 1. Botxes d'alzina. (Blanes.) 2. Rodes de fusta que hi ha a les vores de les cames de l'art. Serveixen per a facilitar el tirar avant l'art pel fons de mar, mentre es pesca. (Blanes.)
- ROIÑA, f. : Pluja menuda. (Costa de Ponent.) Sin. *roïma*.
- ROIÑEJAR, v. : Acció de ploure poc i amb pluja menuda. (Costa de Ponent.)
- ROLDÓ, m. : Semicercle que es fa amb la xarxa en la pesca de la teranyina, o en batre.
- ROMPENT, f. : L'onada quan es cargola o desfà en escuma.
- ROQUEJAR, v. : 1. Pescar per entre les roques amb la nyinya. 2. Gust del peix que pastura el roquer.
- ROQUER, m. : Fons de roques. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- ROQUERA, f. : Llagostera. Nansa especialment destinada a la pesca de la llagosta. És anomenada així perquè es cala sempre en paratges de fons rocós. (Vilanova.)

- ROQUEROL, m. : 1. Vent petit que bufa de l'indret de Montjuïc. (Barceloneta.) 2. Mena d'ocell.
- ROSSEGALL, m. : Ormeig semblant a l'art, però de molt petita grandària, que es tira a molt poca distància de terra. És propi d'aficionats. (Costa de Ponent.)
- ROST, adj. : Rusticitat i enterament que prenen certs objectes per efecte de la mullena i salabror de l'aigua de mar. (Cadaqués.)
- ROTILLO, m. : Cercle o rodona que es forma al volt dels pescadors quan se subhasta el peix en plena platja. (Mataró.)
- ROTILLO, m. : Sin. de *rocle*. (Costa de Llevant.)
- RUFEJAR, v. : Fer mal temps. (Cadaqués, Roses.)
- RUIXIM, m. : Aigua de mar que el vent alça i que cau com si fos pluja. (Vilanova.)
- s
- SABATETA DE LA MARE DE DÉU, f. : Orella de mar, classe de petxina.
- SAC, m. : 1. Bossa de l'extrem d'una peça de bou i vaca. S'hi recull el peix que es pesca. 2. Tros de tela de sac que serveix per a ficar-hi les xarxes plegades i portar-les a les barques.
- SÀGULA, f. : Corda que passa per dintre les anelles de la part inferior de l'ormeig de la teranyina, i, estirant-la, se clou aquesta, i es converteix en una mena de bossa. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- SALABRE, m. : Bossa de xarxa de forma cònica, muntada al volt d'un cercol de filferro i posada al cap d'un pal d'uns 2 o 3 metres de llargada. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- SALANC, m. : V. SALOBRE.
- SALOBRE, m. : Sal marina continguda per l'aigua de la mar.
- SALPAR, v. : Cobrar o llevar el ruixó, l'àncora, o qualsevol mena de fondeig.
- SALTADA, f. : Espai format per l'entrellaçament de les canyes en la pesca de l'encanyissat. (Costa de Llevant.)
- SALTADA, f. : Sin. d'*armellada*. (Roses.)
- SALVAVIDES, pl. : Cordes que tenen la mateixa disposició que les cintes d'amarrar la tenda, i que estan posades a proa de l'orla morta d'una barca del bou. Serveixen perquè, en cas que un mariner caigui al mar, de la barca estant, es pugui agafar-hi amb les mans.
- SAMAL, f. : 1. Portadora (Blanes.) 2. Espècie de vas de secció ovalada, construït de dogues unides amb cercols de ferro, a tall de bótes de vi. A la part superior i lateralment té dues nanses, sota les quals es posen els samalers per tragar-la a força de braços. Serveix per a transportar peix.
- SAMALERS, m. pl. : Parella de pals que serveixen per a transportar samals. S'enfilen sota les nanses, i els extrems dels samalers van agafats pels homes encarregats de la translació. També serveixen per a transportar peces de sardinals. (Blanes.)

- SAMER, m. : Sin. de *encanyissat*. (Sant Carles de la Ràpita.)
- ŞANT CRISTO, m. : La constel·lació del Cigne, anomenada també pel poble *Creu del mal lladre* i *Creu de Caravaca*.
- SANT LLUÍS, m. : Nom donat a la tramuntana. (Mataró.)
- SAPA, f. : Mata d'alga en el fonal. (Empordà.)
- SAPES, s. pl. : Els indrets de mar en què el fons és ple de sapes, llocs molt apropiats per a calar ormeigs, ja que el peix hi és sempre molt abundós perquè hi pastura, i són plens de caus i d'algues. Són veritables prats del mar. V. SAPA.
- SARDINA CONFITA, f. : Pasta de la sardina picada al morter. Barrejada amb farina serveix per a fer la *mà*, que és l'esquer que es posa a les nanses boqueres.
- SARDINALS, m. : Conjunt de peces i cordes que componen un calament de sardinals: (Cat., Bal., Val.)
- SARDINALER, m. : Pescador que s'ocupa en la pesca de sardinals. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- SARDÓ, m. : Part de l'ormeig del bou que va de les goles al coll. (Barceloneta.)
- SÀSSIA, f. : Sin. de *xarxa*. (Sant Carles de la Ràpita.)
- SÀSSOLA, f. : Espècie de cullera llargaruda de fusta, amb el corresponent mànec en forma de nansa, que serveix per a treure l'aigua que fan les embarcacions menors i que s'estanca a les caixes. (Blanes.)
- SECA, f. : El baix format de roca que, per trobar-se a poca fondària, és perillós als navegants. (Blanes.)
- SEGUIDOR, m. : El mariner que mena la barca que va a sota-vent de l'altra barca amb la qual fa parella de bou. El seguidor està a les ordres del patró.
- SEMOLERO, m. : La planeta Mercuri. (Sant Carles de la Ràpita.)
- SENAL, m. : Bussell petit, lligat a l'espigó del pal i enfilat amb una corda llarga, els extrems de la qual arriben a coberta. Serveix per a plegar la vela quan, en alta mar, es canvia de direcció.
- SENYA, f. : Punt descollant de la terra, que els pescadors prenen com a punt d'orientació quan es troben en mar, per a saber l'indret on són. Solen ésser cims de muntanyes, massies i cases aïllades, arbres aïllats o de forma poc comuna, pedres o roques que, per llur forma o color, sobresurten de la resta del panorama. Totes aquestes senyes reben un nom que a voltes és molt interessant. Els cims de les muntanyes algunes vegades conserven, en boca dels pescadors, els noms amb què antigament les havien batejades els terrassans. (Costa de Llevant i de Ponent.)
- SENYAL, m. : 1. Suro que hi ha a la part superior de les peces de sardinals, més petit que les suradetes. (Cadaqués, Roses.) 2. Tros de suro que es fa anar a flor d'aigua per saber on es troba un ormeig. (Cadaqués, Roses, L'Escala.)
- SENYOLA, f. : Nuvolada augura-

- dora de ventada. (Sant Carles de la Ràpita.)
- SEPIERA, f. : Nansa destinada a la pesca de la sèpia. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- SERRAR, v. : Cloure la teranyina tot estirant la sàgula. (Costa de Llevant.)
- SERRAR-SE, v. : Ennuvolat-se totalment; cobrir-se tot el cel de núvols. Els pescadors badalonins diuen:
«Quant el Montseny se serra, pluja en aquesta terra.»
- Volen significar que quan l'indret del Montseny és completament tapat, la pluja és imminent. (Costa de Llevant.)
- SIRGA, f. : Corda d'espert, emprada per a diferents usos de la pesca. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- SOBRECOLL, m. : Volta de cordill donada a la paleta de l'ham després de fer el nus d'enferidura.
- SOCA, f. : Corda d'espert. (Costa de Llevant.)
- SOCAIRE, m. : L'home que està al peu del pigre, quan aquest caragola la corda; procura que aquella es posi bé i no s'en-cavalli. Com que és feina molt senzilla, sol ésser feta per persones d'edat i que ja no tenen braó per a anar en mar. (Costa de Llevant.)
- SOGALL, m. : 1. Bocí dolent de corda que s'empra per a casos de poca importància. És també anomenat així el tros de corda encesa que penja de les tavernes, cafès i altres establiments públics de la platja, perquè el pescador i gent de mar que, per efecte del cons-
- tant contacte amb la humitat no poden portar mistos al damunt, hi vagin a encendre la pipa i procurar-se tot el foc que els calgui. El costum de penjar una corda encesa, anys enrera, quan el procurar-se foc era més difícil que avui, havia estat molt general. No fa gaires anys que encara el practicaven algunes tavernes barcelonines.
2. Senyal que es fa per a cenyir, en la pesca de la xàvega. (Costa de Llevant.)
- SOLA, f. : Sòl del fons de la mar, fons submarí. (Cadaqués.)
- SOLAR, v. : Tocar el fons de l'aigua; assentar un ormeig al fons per mitjà de pedres, plom o altre objecte de pes, per evitar que el corrent se l'emporti. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- SOLTA, f. : Part de la xarxa de ratera que no té tresmall. (Costa de Llevant.)
- SONSO, m. : 1. Xarxa de mallat, pròpia per a la pesca del peix anomenat també *sonso*.
2. Mena de peix blanc, llarg i prim com fideus gruixuts. (Costa de Llevant.)
- SONSOTERA, f. : Xarxa pròpia per a la pesca del peix *sonso*. (Mataró.)
- SORRAL, m. : Fons de sorra. (Sant Pol, Mataró, Barceloneta.)
- SORRETA, s. : Sorra granada que es troba al fons del mar.
- SOT, m. : Rebaix petit i sobtat en el fons submarí. (Mataró, Barceloneta.)
- SOTERRAR, v. : Acció d'anar-se'n el peix cap a un fondal, cobrint-se de sorra fina. (Costes de Llevant i de Ponent.)

Suís, m. : Garota, eriçó de mar o castanyola, molt emprat com a esquer. (Blanes.) V. URÍS.

SURADA, f. : 1. Renglera de suros en forma de disc, enfilats en una corda inserida a la vora d'una xarxa, oposada a la que hi ha el plom per a fer-la enfonsar quan es va a calar. (Blanes). 2. Disc de suro, foradat pel mig per poder-lo enfilat amb una corda. Forma part dels bornois i xarxes. Les surades són pròpies de les peces de mussolles, cinta i sardinals.

SURADETA, f. : Suro petit que hi ha a la part superior de les peces de sardinals perquè es mantinguin en surada. (Roses.)

SURETS, m. pl. : Els suros d'una surada. (Blanes.) V. TROINA.

SURO, m. : 1. Conjunt de tres planxes de suro lligades amb cordes, i una corda llarga a l'extrem. Lligat a les xarxes, serveix per a signar el lloc on són calades en mar. 2. Les petitoies, aferrades al sac d'una peça de bou, fan de flotadors.

SURO DE NANSA, m. : Tros de suro a l'extrem d'un cap d'una nansa. Serveix per a signar a flor d'aigua el lloc on resta calat un ormeig. (Blanes.)

SURO PELAGRÍ, m. : Suro de la primera pela de les alzines sures. És el millor i més preferit per als suros de pescar. (Costa de Llevant.)

SUSPENDRE, v. : 1. Acció d'alçar el maïà de l'art en l'aire, per mitjà de la calima, per evitar que fregui amb alguna roca o alguer. 2. Tota altra mena de calamet, del ruixó, etc.

T

TABAQUERA, f. : Urís, amb les pues molt aclarides. En té unes vint-i-cinc, i es troba a 300 metres de profunditat. (Blanes.)

TAIA, f. : Bussell gran, que hi ha a la popa de les embarcacions de pescar. Serveix per a enfilat-hi la corda quan es vol treure l'embarcació.

TAINES, f. pl. : Petxines de forma angular, obtusa per un cap i ovalada per l'altre, de diverses entonacions, entre les quals abunden la groguenca, la blavosa i la bruna. Es troben soterrades a l'arena i es pesquen amb el rastell.

TALLARINGA, f. : Estrip, fet en una xarxa, d'una filera de malles seguides. (Roses, Sant Pol.)

TAMBALÓ, m. : Núvol petit que es fa i desfà amb facilitat. (Sant Pol.)

TAMBUTXET, m. : Sin. de *tambaló*. (St. Carles de la Ràpita.)

TANCA, f. : 1. Bassal petit d'aigua prop de mar, on es tira el peix, després de pescat, perquè s'hi mantingui viu. (Sant Carles de la Ràpita.) 2. Nanset o tampany de les nanses. (Mataró, Badalona, Barceloneta.) 3. Mena de gàbia, feta tota de fusta, de molta grandària, on es tira el peix tot just pescat, perquè s'hi mantingui viu. El peix que ve de Mallorca a Barcelona arriba en tanques que són remolcades per una embarcació i estan, durant tot el viatge, dintre de mar. Així arriba completament viu, encara que faci

- dies que hagi estat pescat. (Costa de Llevant.)
- TANCADA, f. : Encanyissat petit. (Sant Carles de la Ràpita.)
- TAPA, m. : Sin. de *nanset*. (Badalona.)
- TAPANY, m. : Sin. de *nanset*. (Sant Pol.)
- TARTANYA, f. : Cuc de terra emprat com a esquer per a la pesca de les anguiles en riu. (Conca de l'Ebre.)
- TASCONS, m. pl. : Trossos de fusta que es claven a dreta i esquerra de l'encaix de l'arborà, per tal d'immobilitzar el pal i facilitar la navegació amb barca de vela.
- TEL, m. : Sin. de *belda*. (Costa de Llevant.)
- TEL DE SOBRE, m. : Part de damunt l'aigua. (Sant Pol.)
- TEMPERI, m. : Borrasca. (Blanes.)
- TEMPORAL, m. : Mala mar, acompanyada de vent i pluja, que fa la navegació difícilíssima, tant per l'estat atmosfèric com per l'estat de la mar. (Cat., Bal., Val.)
- TEMPS BORD : Temps que no és bo ni dolent. (Blanes.)
- TEMPS CLUC, m. : Temps boirós, de celatge gris i trist. (Costa de Llevant.)
- TEMPS PODRIT, m. : Temps indecís amb cel cluc i mar somorta.
- TENDA, s. : Coberta de roba de les embarcacions per a guardar-se del sol i de la pluja. Va sostinguda per una antena.
- TENDA A REDOSSO, f. : Tenda improvisada damunt la barca. S'hi posa una antena de tal manera, que la part més alta estigui fermada al pal i la part més baixa a la popa de la barca. Sosté una vela de dos vessants, i es lliga per sota a la cinta d'amarrar la barca.
- TENDA GALARADA, f. : La tenda de la barca que té dos vessants. Per damunt la sosté l'antena, i per sota va fermada a la lligada d'amarrar de cada cantó de la barca.
- TENDALS : Dunes que queden en la costa prop del mar. Es produeixen apilonant-se la sorra per l'acció del vent. (Blanes.)
- TENYIDOR, m. : Tintorer especialment dedicat a tenyir xarxes de pescar. (Barceloneta.)
- TENYIR, v. : Acció de tenyir les xarxes de pescar perquè l'aigua de mar no les podreixi. Aquesta operació cal fer-la ben sovint, car l'aigua de mar podreix el fil dels ormeigs amb molta de rapidesa. Així que el tint preservador de l'acció mordent de l'aigua comença a fugir, cal novament retenir-lo. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- TERANYINA (tranyina), f. : Xarxa de 200 metres, amb surada, plom i anelles, per on s'escorre un cap que, degudament estirat, converteix la xarxa en una bossa que recull el peix pescat. En aquesta pesca es necessiten dues embarcacions; una de gran, que porta la xarxa, i una altra de petita, que porta l'aparell de produir la llum. Per mitjà d'aquesta, que fa d'esquer, s'atreu el peix i s'aplega al seu entorn. Aleshores es cala la xarxa; s'estira del cap i es converteix en una bossa, dins la qual resta el peix empresonat. Amb un salabret es recull el més petit, i amb

- una fitora el més gran. Es pesca de nits, des del mes d'abril a octubre. Amb aquest art es pesquen verats, boga, sardina, surell, etc.
- TERANYINAIRE** (tranyinaire), m.: Pescador que empra la teranyina com ormeig de pesca.
- TERBOLINA**, f. : Temps revolt i borrascós. (Cadaqués.)
- TERRABRISCA**, f. : Vent fluix, que bufa arran d'aigua i la fa aixecar en l'aire, la qual, en caure, forma com una petita pluja. (Vilanova.)
- TERRAL**, m. : Vent que bufa de terra en mar.
- TERRALADA**, f. : Intensiu de *terral*.
- TERRASSA**, f. : Classe d'ormeig de pesca.
- TIMBALET**, m. : Sin. de *tambaló*. (Mataró.)
- TINENT**, m. : 1. Obstacle submarí, de naturalesa desconeguda pels pescadors, on s'enganxen els ormeigs de pesca. 2. Clapa de rocam o de brut, que fa cos amb la costa.
- TINT**, m. : Lloc especialment destinat per a tenyir els ormeigs de pesca. Sol ésser un lloc de propietat comunal dels pescadors de la platja, que paguen, en utilitzar-lo, una quantitat estipulada, considerada com a import dels materials que consum el tint. (Calafell.)
- TINYOSA**, f. : Boira molt espessa. (Barceloneta.)
- TIRADORA**, f. : Sin. de *orsera* en el calament de sardinals. (Sant Pol.)
- TIRANDES**, f. pl. : Els dos caps que lliguen els extrems d'una embarcació a un gall fondejat o a un ruixó o ferro. Les tirandes es tiren quan es vol que una embarcació quedi ferma per poder tirar l'artet.
- TIRAR BOU**, v. : Anar la parella de barques de bou fent via, tot passejant i arrossegant l'ormeig del bou. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- TIRAR L'ART**, v. : Estirar les cordes de l'art des d'en terra per anar arrossegant l'ormeig fins que arriba a la costa. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- TIRAVIRA**, f. : Corda que s'utilitza per ajudar a fer força, quan el cop d'algun ormeig és molt pesant, i essent ja a l'orla de la barca, no es pot fer acabar de voltar per excés de pes. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- To**, m. : Corda on van lligades les nanses quan es calen en colla. (Vilanova.)
- TOMBADA**, f. : Pas de la lluna d'una de les seves fases a una altra. (Sant Pol, Mataró, Badalona.)
- TONYINERA**, f. : Xarxa especial per a pescar la tonyina. Té un mallat molt ample, i és de fil molt gruixut i resistent. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- TORBONADA**, f. : Nuvolada de pas, amb pluja i tronada, i molt sovint amb vent.
- TORN**, m. : Espècie de rodet de fil gran que hi ha a la part inferior del burador d'una canya de pescar. Serveix per a plegar-hi el fil.
- TORRETA**, f. : Sin. de *panna* o senyal en el calament d'ormeigs. És feta de tres o quatre sostres de suro.

- TORRONS, m. pl. : Massa terrosa, semblant a tosca, que a voltes es pesca, especialment pels volts de l'Oliverassa. (Mataró, Vilassar de Mar.)
- TOTXO, m. : 1. L'ham del n.º 15. 2. Ham de ferro de 7 centímetres de llargada. S'usa per a pescar lluç, i s'esca amb sardina.
- TRAGINER, m. : Bastaix que duu el peix de la platja a la plaça. (Barceloneta.)
- TRAIRAR, v. : Pescar amb traire. (Costa de Llevant.)
- TRAIRE, m. : Fitora grossa amb diverses punxes. (Costa de Llevant.)
- TRALLA, f. : Cordill prim que es fa servir per a diferents usos de pescar. (Cadaqués, Roses, L'Escala.)
- TRAMPASSAR, v. : Acció de saltar un peix per damunt l'ormeig i escapar-se. (Cadaqués, Roses, L'Escala.)
- TRAMUNTANA, f. : Vent del nord.
- TRAMUNTANADA, f. : Burnada de vent tramuntana. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- TRAMUNTANAL, m. : 1. Estel del nord. (Sant Pol.) 2. Airet fi de la banda de tramuntana.
- TRÀNGOL, m. : Moviment de l'aigua del mar; bellugament d'onades. (Cat., Bal., Val.)
- TRÀNGOL ESPÈS (o *mar espessa*): Estat del mar quan les onades vénen molt seguides l'una darrera l'altra. (Blanes.)
- TRÀNGOL VIU, m. : Agitació ràpida i continuada de la superfície del mar. (Cadaqués.)
- TRAPEIG, m. : Sin. de *tràngol*. (Cadaqués.)
- TRASQUILLAR, v. : Sin. d'*escarparar*. (Mataró.)
- TRAVA, f. : Corda que lliga els palangres de dos en dos en els calaments de baga rodona, perquè no s'emboliquin o no es decantin massa. (Costa de Llevant.)
- TREBOR, f. : Espessor que pren l'aigua de mar prop de la costa, després d'un temporal. (Cadaqués.)
- TREMA, f. : Art molt petit, emprat per a la pesca en riu.
- TREPITXOL, m. : Tràngol fluix. (Cadaqués.)
- TRESMALL, m. : Ormeig de malla de cordill, format per una xarxa de malla petita al mig i dues altres de malla molt més ampla a cada cantó. Vénen a ésser tres peces unides per llurs vores. Van proveïdes de surada i plom. Es cala en zig-zag per pescar el peix amb més de facilitat. En la xarxa de malla ampla es pesca el peix gros, i en la de malla petita el peix petit. (Blanes.)
- TRES MARIES, f. pl. : Grup de tres estels, anomenats astronòmicament *el Cinturó d'Orió*. El poble en diu també *els Bordons* i *els Deiots*. (Barceloneta.)
- TRES REIS, m. pl. : Sin. de *les Tres Marias*. (Badalona.)
- TRESSA, f. : Corda de l'ormeig de bou. (Barceloneta.)
- TRESSA DE PLOM, f. : Corda de la vora les comes d'una peça de vaca i del bou on va enfilat el plom.
- TRESSA DE SURO, f. : Corda de la vora una peça de les comes d'una peça de vaca i del bou, on van enfilades les petitoies.
- TRESSETA, f. : Plom clavat en els ormeigs perquè s'enfonsin.

- TREURE**, v. : Pujar una embarcació de mar per deixar-la a la platja. Les embarcacions petites es treuen amb el palanqui i les barques de bou es treuen amb el cabrestant. Aquesta operació es facilita fent lliscar les barques damunt de pals enseuats. Els grans bastiments es treien amb l'arga.
- TRIANGLE**, m. : Tres cordes que lliguen el gall, i totes tres coincideixen en un nus, on es lliga la sirga. (Vilanova.)
- TRINCA**, f. : Lligament de corda per a fermar el pal al banc arborà. La trinca limita l'enfaixament del pal.
- TRINERA**, f. : Sin. de *teranyina*.
- TRIPA**, f. : Rodanxes fetes amb cordill d'uns 3 centímetres de diàmetre, que van lligades a la part inferior de l'art per evitar que, quan fregui per terra, no es malmeti. (Barceloneta.)
- TROINA**, f. : Suro rodó foradat pel mig i enfilat, que serveix per a mantenir les xarxes en surada.
- TRUITA**, f. : Nom donat al sol quan surt pàl·lid i descolorit, i presenta un color groguenc. És signe de mal temps i ventades. Sol dir-se : «De bon matí ja tenim (o ja mengem) truita : que molt serà que acabem el dia.»
- U
- ULL DE BOC**, m. : Nuvolada que, bo i cobrint el sol, deixa un esquinc pel qual traspasa la llum de l'astre, que pren la forma d'un ull.
- ULLS DE GAT**, m. pl. : Nom donat a dos estels que es troben l'un prop de l'altre i que brillen, en mig de la fosca de la nit, amb reflex molt viu. La senzilla explicació que els pescadors donen de llur situació no deixa comprendre quins estels puguin ésser.
- ULLS DE LLOP**, m. pl. : Sin. d'*ulls de gat*. (Barceloneta.)
- ULL DE PERDIGOT**, m. : Nuvolada que cobreix, en part, la lluna, però deixa algun espai serè pel qual es veuen els raigs de l'astre de la nit. (Costa de Llevant i de Ponent.)
- ULLS DE POP**, m. pl. : Sin. d'*ulls de gat*. (Badalona, Vilanova.)
- URÍS**, m. : Marisc carregat de punxes, emprat com a esquer.
- USTIA**, f. : Franja estreta i llarga de malla de cordill, de 2 pams, que hi ha a la part inferior d'una peça de bou, entre el sac i la boca de la xarxa. Serveix de reforç i de filtre perquè fugi la sorreta de la xarxa.
- V
- VACA**, f. : V. PESCAR A LA VACA.
- VAQUER**, m. : Pescador que es dedica a la pesca de la vaca. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- VARADORS**, m. : Els homes que posen els pals i varen les barques. V. PALER.
- VENT SENSE PEU**, m. : Vent que no té aspecte d'ésser durador i poc fort. (Vilanova.)
- VENT SURANT**, m. : Vent fluix i de poca força. (Vilanova.)
- VENTALLÓ**, m. : Sin. de *pàmpol*. (Blanes, Lloret, Tossa.)

VENTRES DE CONÍ, m. pl. : Núvols petits, de forma rodona i molt foscos de to. (Mataró.)

VERDANC, m. : Núvol que cobreix el sol. Pren una forma allargada com una franja. (Vilanova.)

VETLLAR, v. : Observar un indret de mar, mirar i observar quines espècies de peixos s'hi crien, i veure els moments més avançats per poder pescar-los. (Costa de Llevant.)

VINT-I-NOU DE LA LLUNA, m.: Dia següent a aquell en què la lluna ha fet el seu ple, que és considerat entre els pescadors com a molt favorable per a la pesca. (Blanes, Malgrat, Sant Pol, Pineda, Mataró.)

VIVER : Espècie de morranell construït de murtra, amb la corresponent tapa i cap per a fondejar-lo, però mancat d'afasos. Degudament fondejat, serveix per a conservar el peix viu fins al moment de treure'l per dur-lo al mercat. (Blanes.)

VOGAR A LA CIA, v. : Vogar dret, tot mirant cap a proa de la barca, i movent els remos cap endavant. Aquesta mena de vogar, s'usa quan es navega entre llocs on cal estar amatent per no topiar amb obstacles que es troben al pas.

VOL, m. : Calada en el lloc habitual d'una mena de peix. (Cadaqués.)

VOLANTÍ, m. : Ormeig de pescar, que consta d'un cordill de 60 braços de llarg, proveït de dues branilles de paraigua encreuades en un extrem. De cada extrem de la branilla penja un pèl de seda amb el corresponent ham. De l'extrem in-

ferior del cordill penja una bala de plom, que serveix perquè, en calar, l'ormeig s'enfonsi. Amb aquest art de pescar es pesca d'un gussi estant. S'esca amb cuqueta, serrans o cargolins. S'hi pesquen serrans i altres peixos. (Blanes.)

VOLTA MORDIDA, f. : Lligament de corda que hi ha al cor d'una antena i al davant de l'extrem anterior de la pena.

x

XALOC, m. : Vent del sud-est. Sol ésser pesat, i és dolent per al mar i per la terra. (Cat., Bal., Val.)

XAPEU, (Pescar al), v. : Sin. de *batre*. (Barceloneta.)

XARAMBECU, m. : Ormeig de pescar que està format per un cordill, pèl de seda i un parell d'hams. Quan no se'n fa ús es cabdella en un tros de suro. Es pesca d'un gussi estant. S'hi pesquen serrans, tords i altres peixos. (Blanes.)

XERRIC, m. : Nom donat al noi que va a bord per començar a iniciar-se en les feines de la pesca. (Sant Pol.)

XARXA, f. : Teixit fet amb cordill de cànem, de tramat molt ample i destinat a la fabricació d'enginyes i paranys per a la pesca. (Cat., Bal., Val.)

XARXA DE CABRA I BOC, f. : Xarxa que forma ratera en la seva part inferior, a uns dos terços de la seva amplada, i en el terç superior es manté completament llisa. (Vilanova.)

XARXA DE RATERA, f. : Xarxa composta de dos teixits de

- mallat diferent, l'un davant l'altre. El teixit mascle és de mallat molt estret i d'amplada superior al teixit femella, que és de mallat molt més ample i fort que el mascle. Es cala perpendicular amb el teixit femella de cara on ha de venir el peix. Es cala amb l'alçada del tel femella; per la qual cosa, el mascle, que és més ample, queda fluix i balder al davant. Quan el peix envesteix, s'emboïca amb la xarxa femella i passa per una de les malles de la xarxa mascle que forma com una bossa, on queda tancat. Aquesta mena de xarxa rep també els noms de *tresmall* i *armellada* (Costes de Llevant i de Ponent.)
- XARXAIRE**, m. : Teixidor de xarxes. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- XARXES**, f. pl. : Peces o ormeigs de pescar, fets de malla de cordill, com les peces de l'art del bou, de la teranyina, tresmall, etc. (Blanes.)
- XAUGAR**, v. : Operació de tirar en terra la bossa de l'art durant l'operació de treure l'art des de la platja. (Blanes.)
- XÀVEGA**, f. : Mena de rampugoll fet amb un tros de fusta, on van clavades una colla de puntes. (Costes de Llevant.)
2. Art molt gros que es pesca a l'encesa. (Roses.)
- XAVEGADA**, f. : Sin. de *xàvega*, referint-se a l'ormeig de pescar.
- XAVEGAR**, v. : Recercar el fons per mitjà de la *xàvega*. (Costa de Llevant.)
- XAVO CASTELLÀ**, m. : Substància marina que la mar escup. (Vilanova.)
- XIGRA**, f. : Màquina instal·lada al cavallet de la coberta d'una barca de bou. La seva roda dentada gran engrana amb una altra de petita que té dues manetes per fer-la rodar. La xigra serveix per a llevar les peces de bou fent rutil·lar la corda de la xarxa entorn de la politja.
- XINYELL**, m. : Corda que lliga els bornois a la peça de sardinals. És d'e spart. (Costa de Llevant.)
- XIXINA**, f. : Pasta feta amb peix picat al morter, emprada com a esquer. (Costa de Llevant.)
- XORRAR**, v. : Llevar arreus de pescar amb tota mena d'ormeigs. (Tarragona, Goles de l'Ebre.)
- XUCLERA**, f. : Nansa especial per a la pesca de la xucla. (Costes de Llevant i de Ponent.)
- XUFANC**, m. : Espècie de cargol marí que s'usa com a esquer. Se n'agafa molt al bou.
- XÚRRIA**, f. : Corrent. (Costa de Llevant.)
- XÚRRIA LLARGUERA**, f. : Corrent llarguer, de relativa calma en la mar. (Sant Pol.)
- XÚRRIA PLENA**, f. : Corrent molt fort amb grossos moviments de l'aigua. (Sant Pol.)
- XÚRRIES**, f. pl. : Onades grans i seguides, que es formen prop de la platja, i que són molt enutjoses per a treure les embarcacions. Es formen, quan bufa el vent llarg.

Refranys

Pescador d'ham, moridor de fam.
Pescador de canya, moridor de gana.

Pescador de canya, la fam l'enganya.

Pescador de canya, lladre de raïms.
 (Cadaqués.)

A pescador de canya
i moliner de vent,
no els cal pas notari
per fer testament.

Pescador de canya, perd més que no guanya.

No tothom que pesca és pescador:
 No tota cosa serveix per allò a què s'aplica, i, també, no sempre les apariències responen a la realitat de les coses.

De mariner, no tothom n'és : Significa la gran força de voluntat que es necessita per dedicar-se a l'art de la mar.

Fer una cosa a tot rem i vela:
 Significa que una cosa és feta amb tot l'aparell i rang que li pertany.

Barca parada, no guanya nòlits:
 Significa que res no s'obté amb la inactivitat.

A barca vella, tothom hi fa estella : Significa que tothom s'aprofita del desvalgut.

Tirar aigua a mar : Fer una feina sense cap profit o contribuir a l'engruiximent d'una cosa ja de si prou gran.

Vent en popa i mar bonança, na-

vegava en Xanxo Panxa : Significa el poc mèrit que té de fer una cosa fàcil de si.

La ventura de la barca : quan és jove, a treballar, i quan és vella, a cremar : Significa que, mentre s'és jove, hom dóna tot allò que pot de si, i quan arriba la vellesa, en lloc del premi al treball fet, sol obtenir-se, per paga, el menyspreu i l'abandó dels propers.

El mariner, a la mar; el pagès, a la terra, i el soldat, a la guerra : Significa que tothom ha d'emprar-se en allò que entén, per poder obtenir un bon fruit del seu treball.

Qui barca té de passar, jornada no ha de comptar : Significa com és difícil de precisat temps quan s'ha d'intervenir en la mar, puix que les freqüents variacions d'aquesta, no permeten d'establir períodes fixes ni espais de temps exactes.

Embarcar-se en barca de canya:
 Significa que s'ha posat confiança en persona o cosa poc segura i de resistència dubtosa.

En bona mar tothom és mariner:
 Vol dir que, quan les coses són fàcils, tothom se'n pot sortir.

La mar, com més té més brama:
 Indica que, sovint, sent més

enveja el poderós que l'humil.
De la mar, el bon peixó, i de la terra, el bon moltó : Vol dir que s'ha de demanar a cada u sols allò que pot donar, i no exigir-li coses que no estiguin en els seus possibles o al seu abast.

Pescador d'un peix, pescador és: Significa que, quan hom fa alguna cosa, per insignificant

que sigui, ha provat el seu enginy en fer-ho.

Pescador de nyinya, tard és quan dina : Alludeix a la gran paciència que ha de tenir el pobre pescador de nyinya o canya curta.

Com més mar, més peix : Vol dir que sempre és més fàcil d'obtenir un profit on hi ha molt, que on hi ha poc.

APÈNDIX

La carta de navegar

(Cançó popular)

Set galeres de Marsella
van sortir dret cap Orà;
les tres prenien borrasca,
i el camí dret va fallar.

Viva Toló, viva Marsella,
mori l'Estret de Gibraltar!

En ser al cap de molts mesos
varen acabar el menjar:
perduda, l'hem ben perduda
la carta de navegar.

Navegant per dintre l'aigua,
sense la terra trobar,
ja se'n juguen a palletes
qui primer s'han de menjar.

El patró de la galera,
palla curta va estirar;
ja s'arrenquen de l'espasa
per al patró anà a matar.

El patró estira la seva
per sa vida defensar.
— Qui serà l'atrevit jove
que la vida em salvarà?

Al que me'n salvi la vida
un do jo li vull donar:
li daré una de mes filles
i els vaixells que tinc en mar. —

El més petit va respondre,

quan el patró va acabar:
— Jo seré l'atrevit jove
que la vida us salvarà.

— Puja dalt de l'arbre mestre,
dalt de tot tens de pujar. —
Quan n'és dalt de l'arbre mestre
ja se'n posava a plorar.

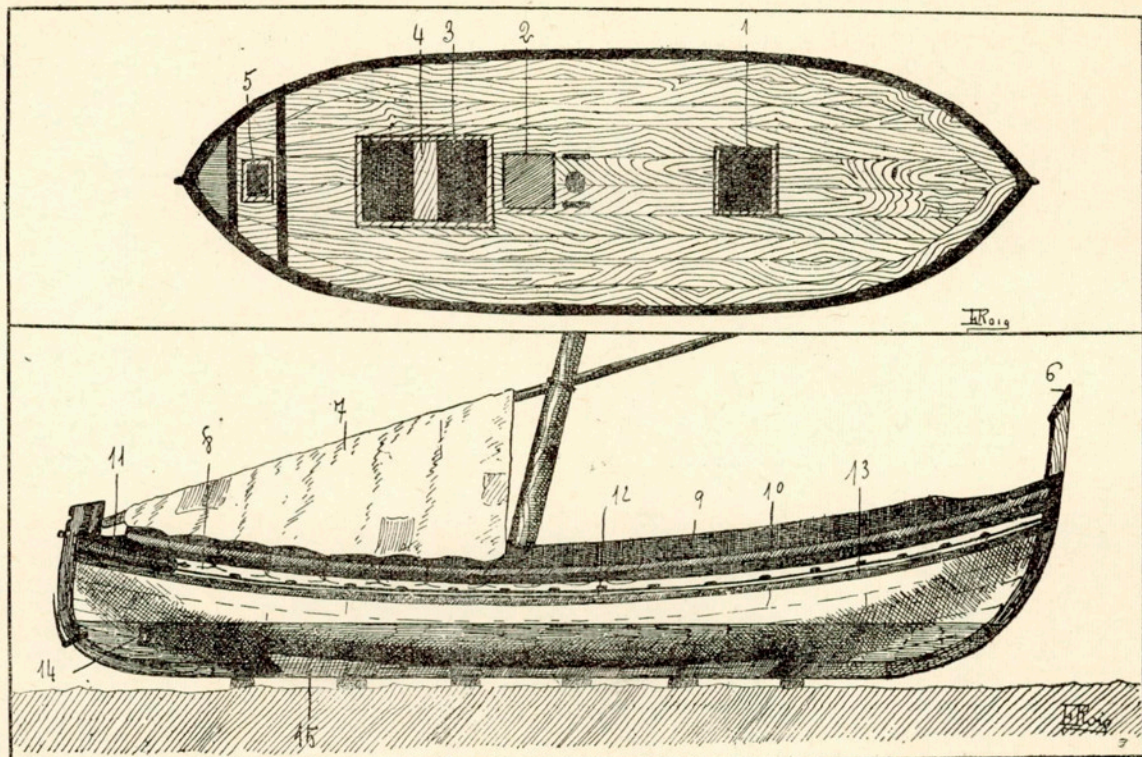
— Què plores, l'atrevit jove?
Per què tens tu de plorar? —
— No es veu més que cel i aigua
i les ones de la mar.

— Puja amunt, l'atrevit jove;
dalt de tot tens de pujar. —
Quan n'és dalt de l'arbre mestre
ja se'n posava a cantar.

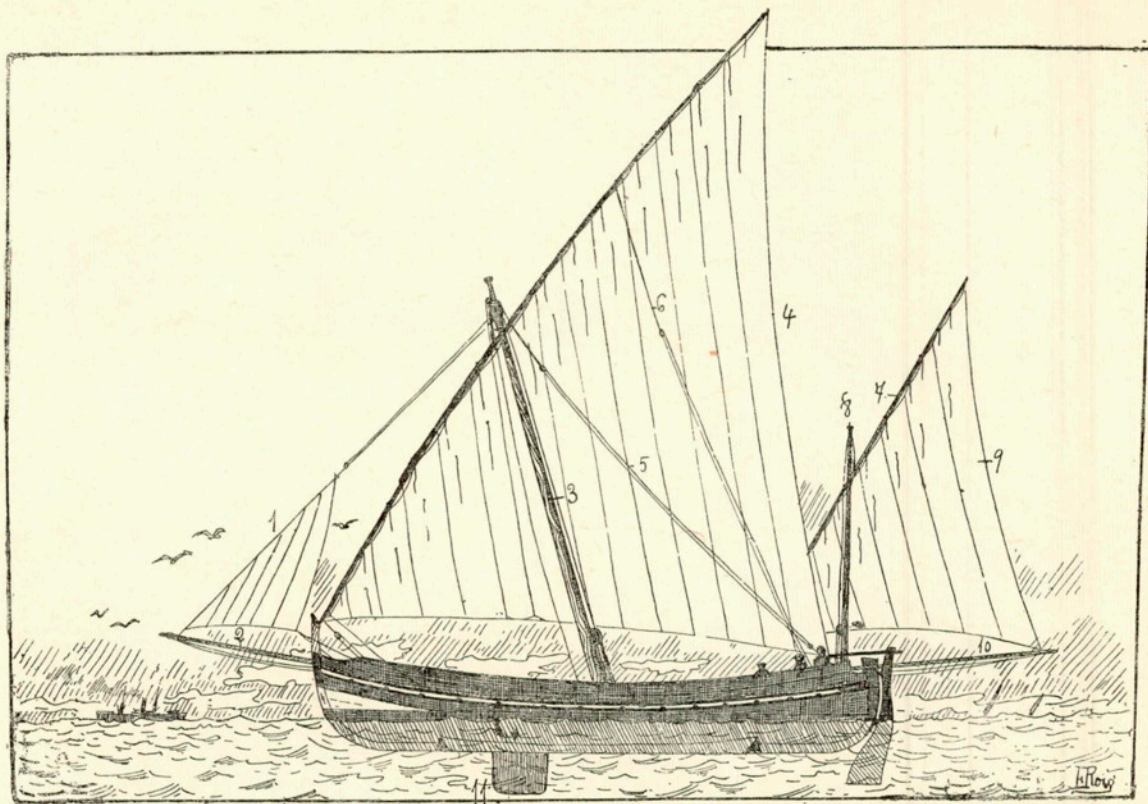
— Què cantes, l'atrevit jove?
Per què tens tu de cantar? —
— Veig els turons de Marsella,
les cases de la ciutat.

— Si Déu volgués fer la gràcia
que ens en poguéssim salvar,
faria una capelleta
tota voltada de mar;

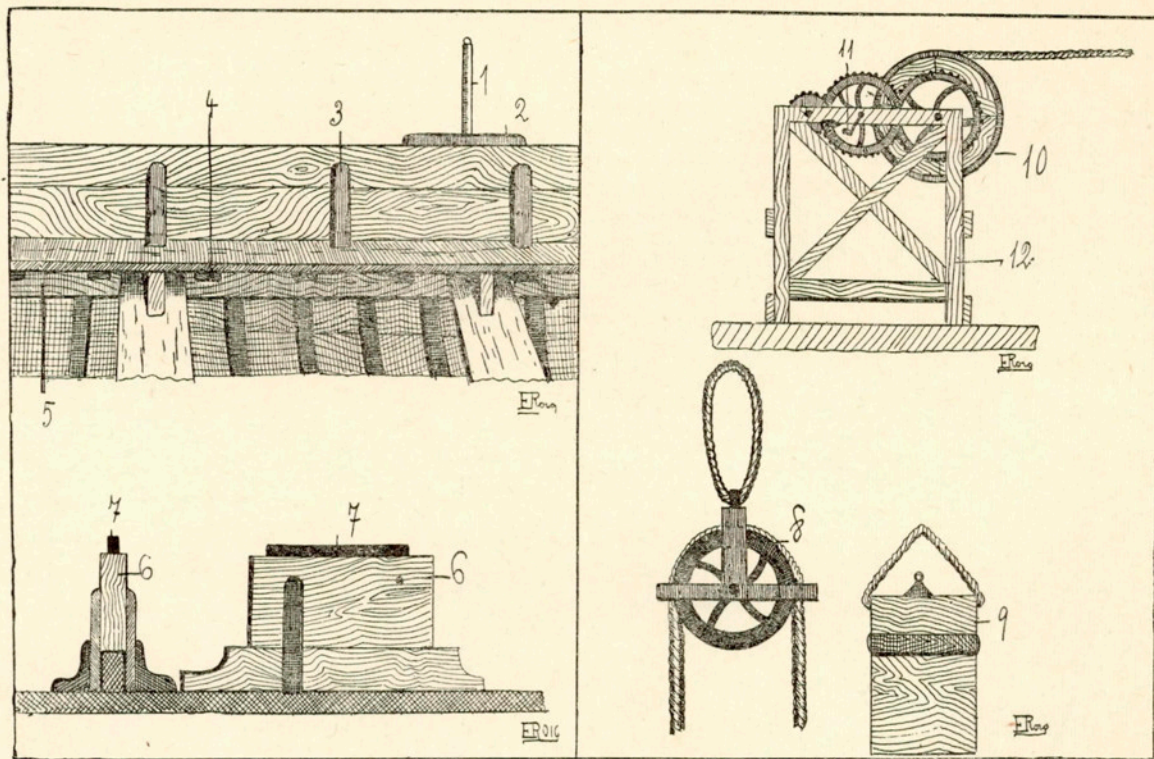
la mare de Déu del Carme
posada al mig de l'altar;
navegants que la veurien
l'anirien a adorar.

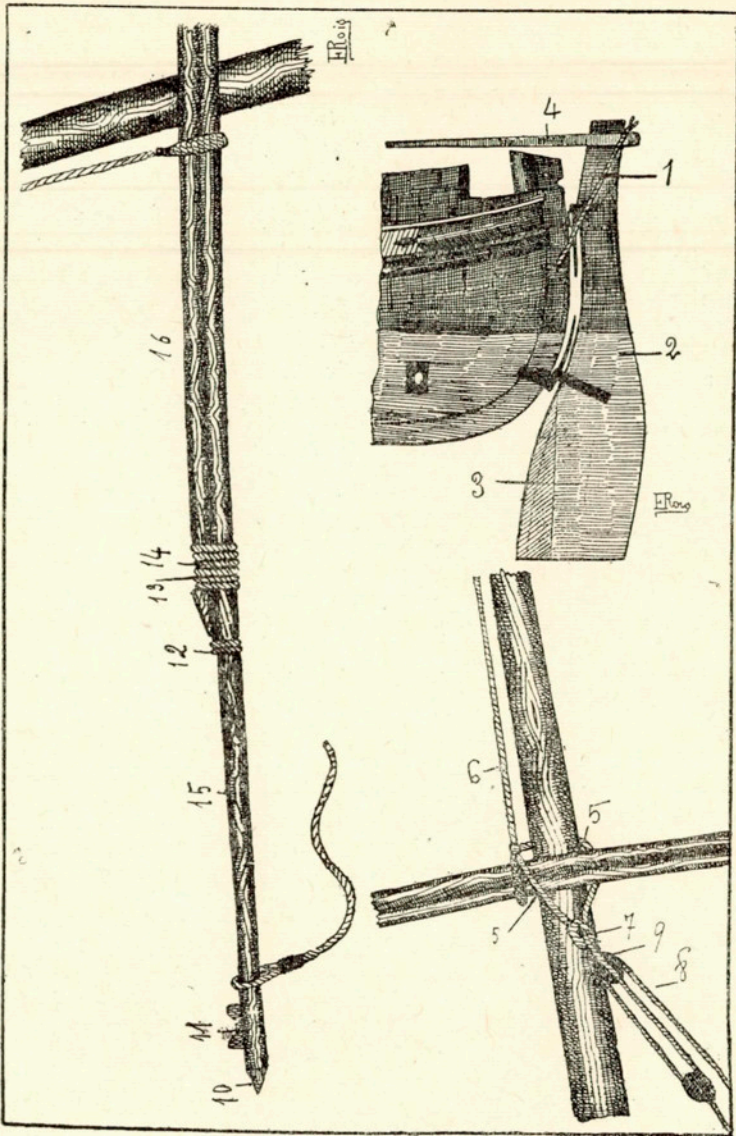
BARCA DE BOU : 1. Escotilla de proa. — 2. Lloc on va instal·lada la xigra. — 3. Escotilla del mig. — 4. Banc d'amarrar la malleta del bou. — 5. Forat de popa. — 6. Formatge. — 7. Tenda. — 8. Cinta d'amarrar la tenda. — 9. Orla morta. — 10. Defensa. — 11. Barbitó. — 12. Embornals. — 13. Cinta. — 14. El forat. — 15. Escoes.

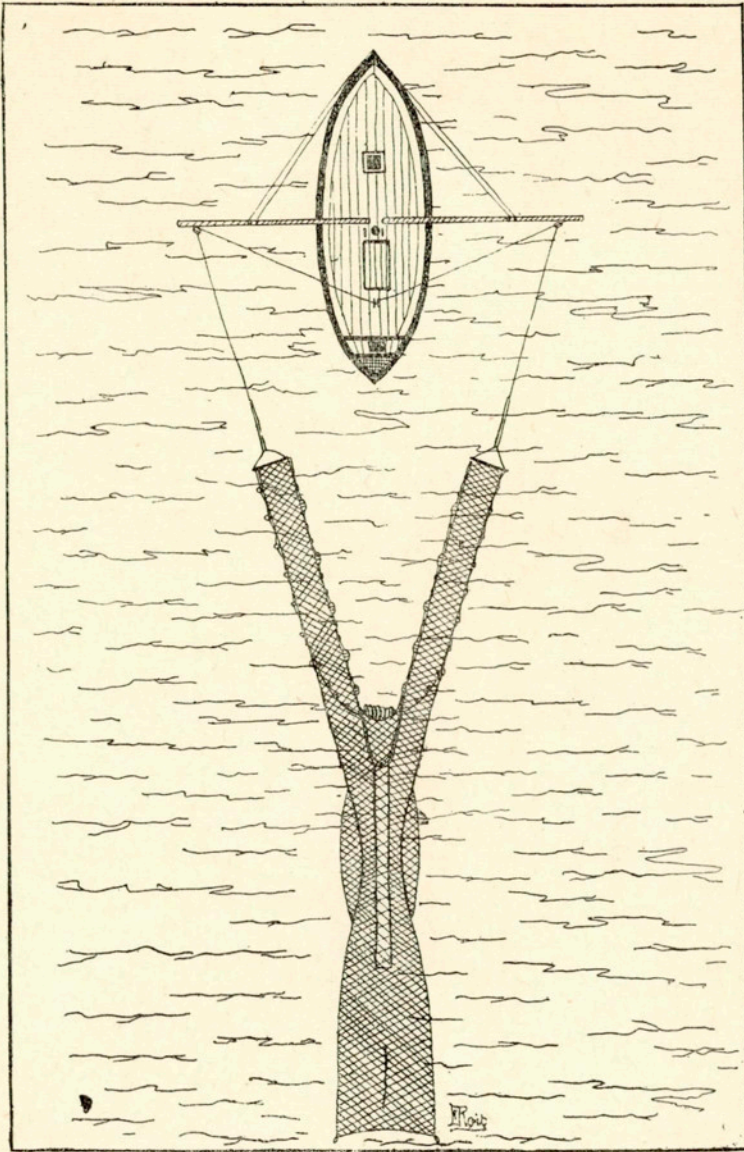
BARCA DE BOU : 1. Pollacra. — 2. Botaló. — 3. Pal. — 4. Vela. — 5. Rastrellera. — 6. Osta. — 7. Antena. —
8. Pal de mitjana. — 9. Mitjana. — 10. Botaló de popa. — 11. Orsa.

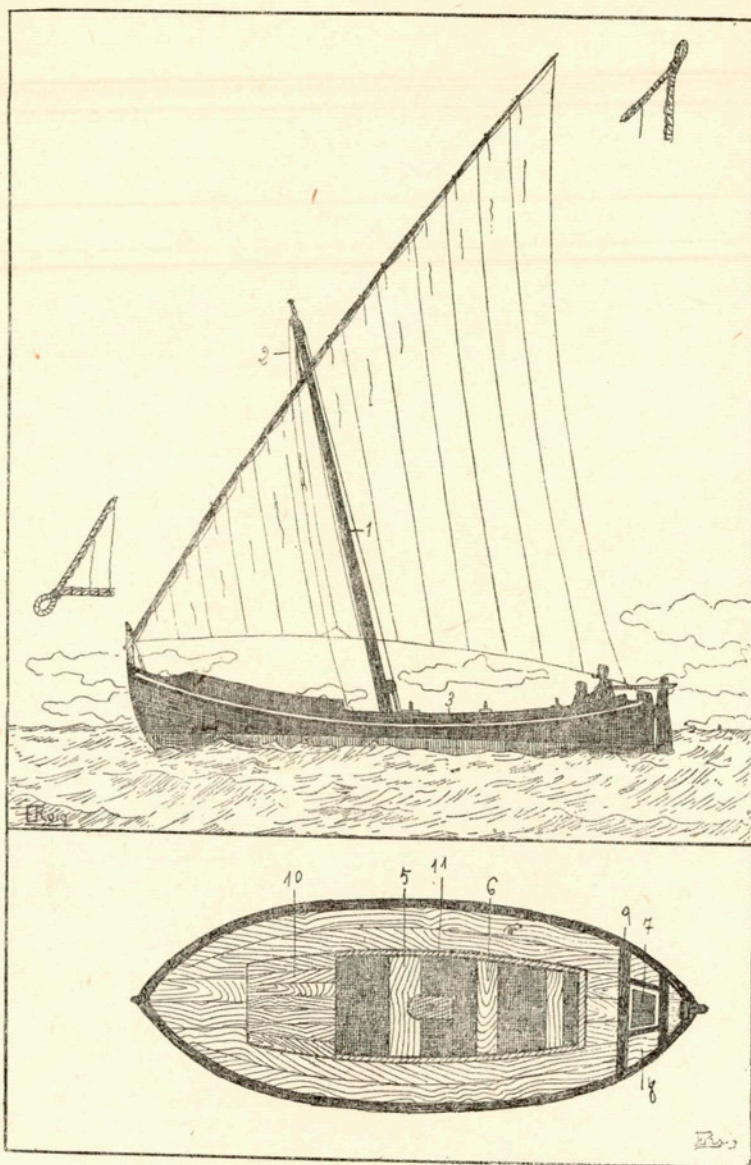
BARCA DE PALANGRE I DE BOU : 1. Escàlam. — 2. Escalamera. — 3. Escalamots. — 4. Estameneres. — 5. Taula bocal. — 6. Caixa de l'orsa. — 7. Orsa. — 8. Palanqui. — 9. Caixa del fanal. — 10. Xigra. — 11. Manetes. — 12. Cavallet de la xigra.

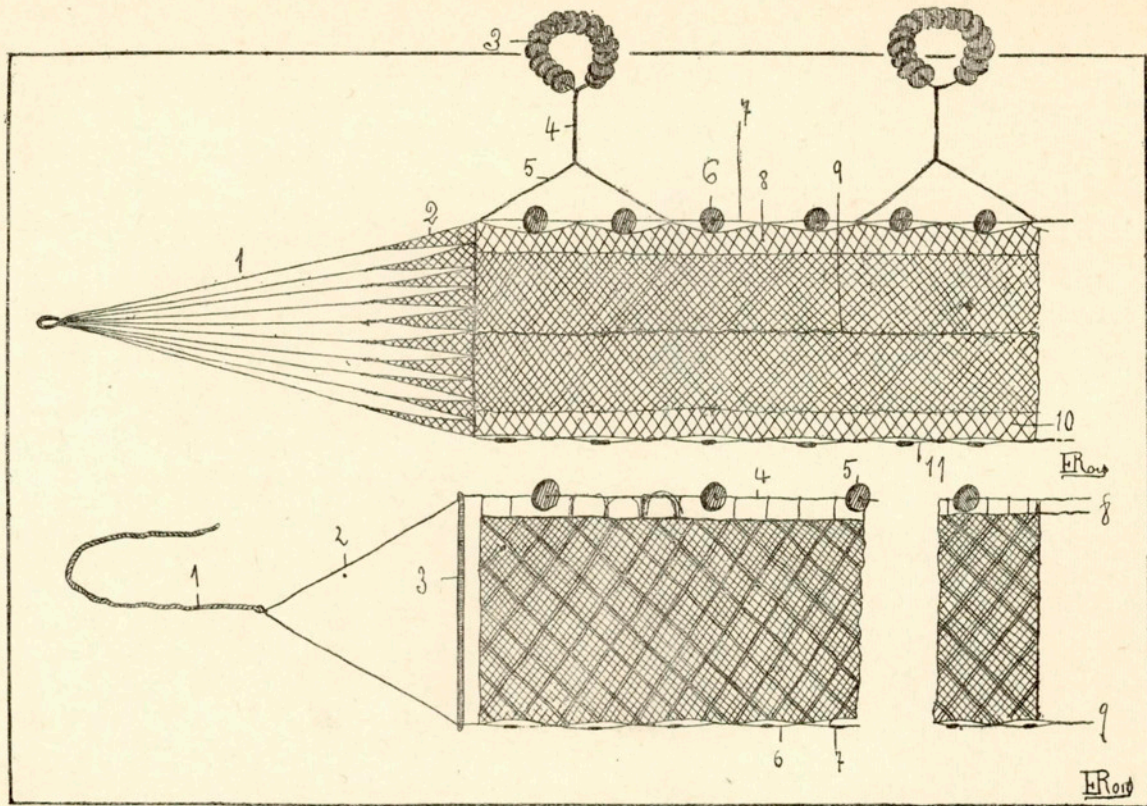
BARCA DE PALANGRE : 1. Lligada d'amarrar el timó. — 2. Timó. — 3. Pastell.
 — 4. Arjau. — 5. Abartells. — 6. Enflonc. — 7. Bigota o galotxe. — 8. Trossa.
 — 9. Bussells de la trossa. — 10. Punta del cart. — 11. Toquinet. — 12. Volta
 mordida. — 13. Llama. — 14. Enginyes. — 15. Cart. — 16. Pena.

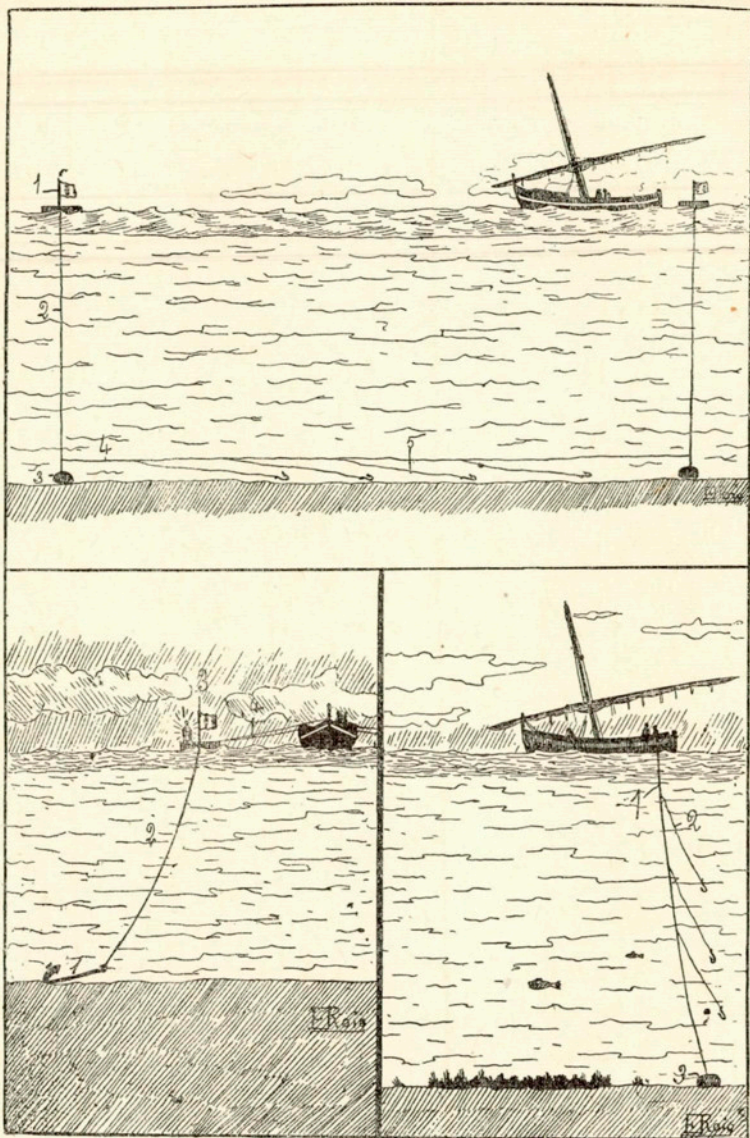
PESCA AMB L'ART DE BOU : Vaca per mitjà d'una sola embarcació.

BARCA DE SARDINALS : 1. Pal. — 2. Senal. — 3. Barca falcada. — 5. Arborà.
 — 6. Banc de popa. — 7. Forat de popa. — 8. Senó. — 9. Tàlem. — 10. Curter.
 — 11. Oberta.

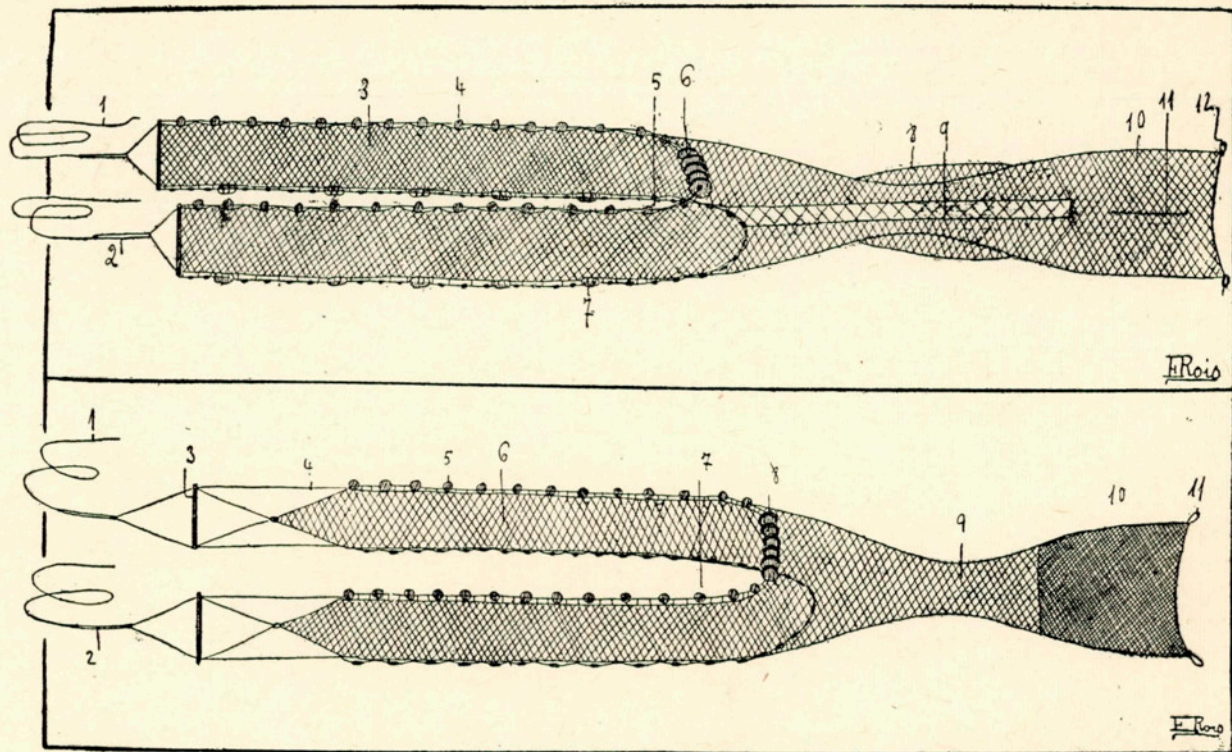
PEÇA DE SARDINALS : 1. Cua de la peça de la mà. — 2. Cuetes. — 3. Bornois. — 4. Tralles. — 5. Bornoiera. — 6. Surades. — 7. Tressa de suro. — 8. Cadeneta. — 9. Encunyat del mig. — 10. Cadeneta. — 11. Pressa de plom.
 TRESMALL : 1. Cap. — 2. Cua. — 3. Cabestrera. — 4. Buldau de suro. — 5. Petitoies. — 6. Buldau de plom. — 7. Plom. — 8 i 9. Caps.

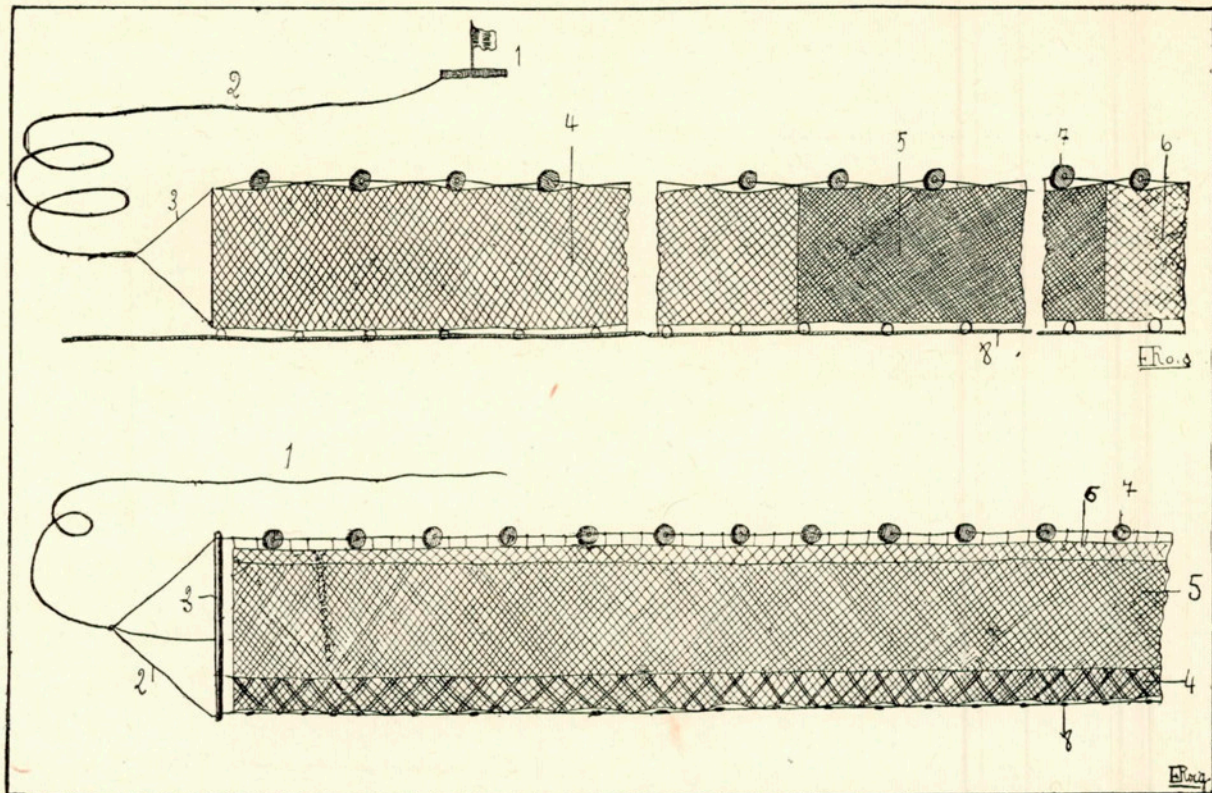
PALANGRÓ : 1. Gall. — 2. Sirga. — 3. Pedral. — 4. Palangró. — 5. Barsolins.

DISPOSICIÓ PER A LLEVAR L'ARTET EN MAR : 1. Ferro. — 2. Cap del ferro.
— 3. Gall. — 4. Tirandes.

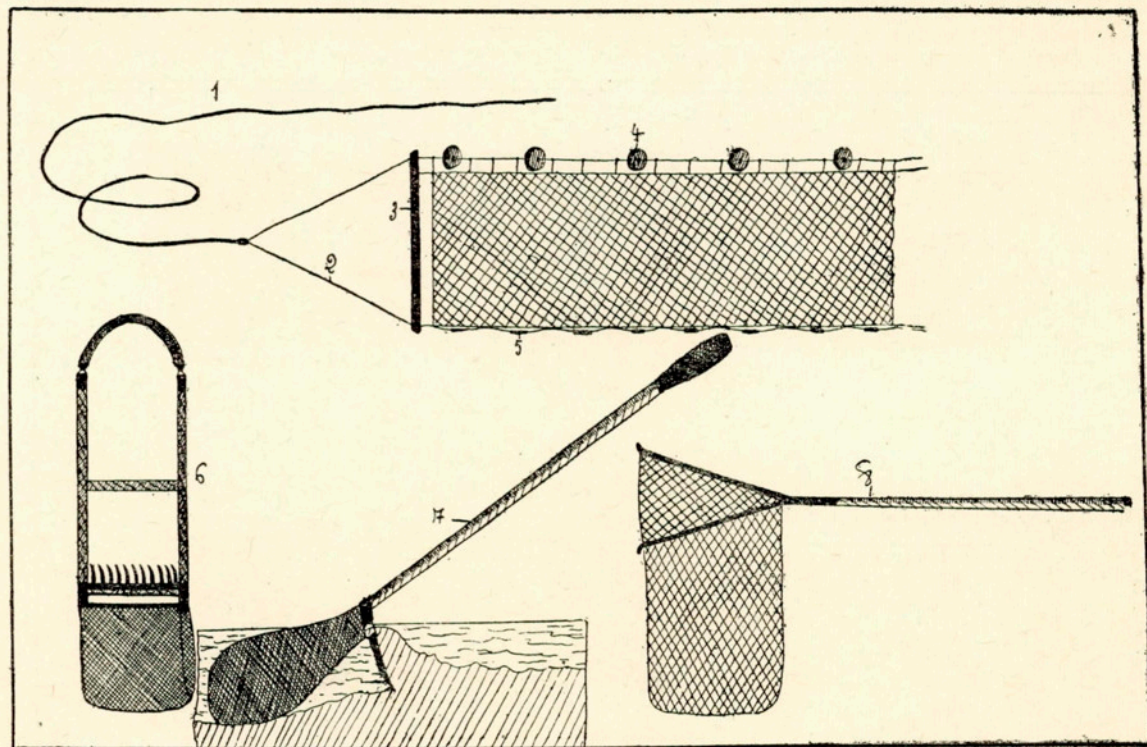
Proc : 1. Ploc. — 2. Barsolins. — 3. Pedral.

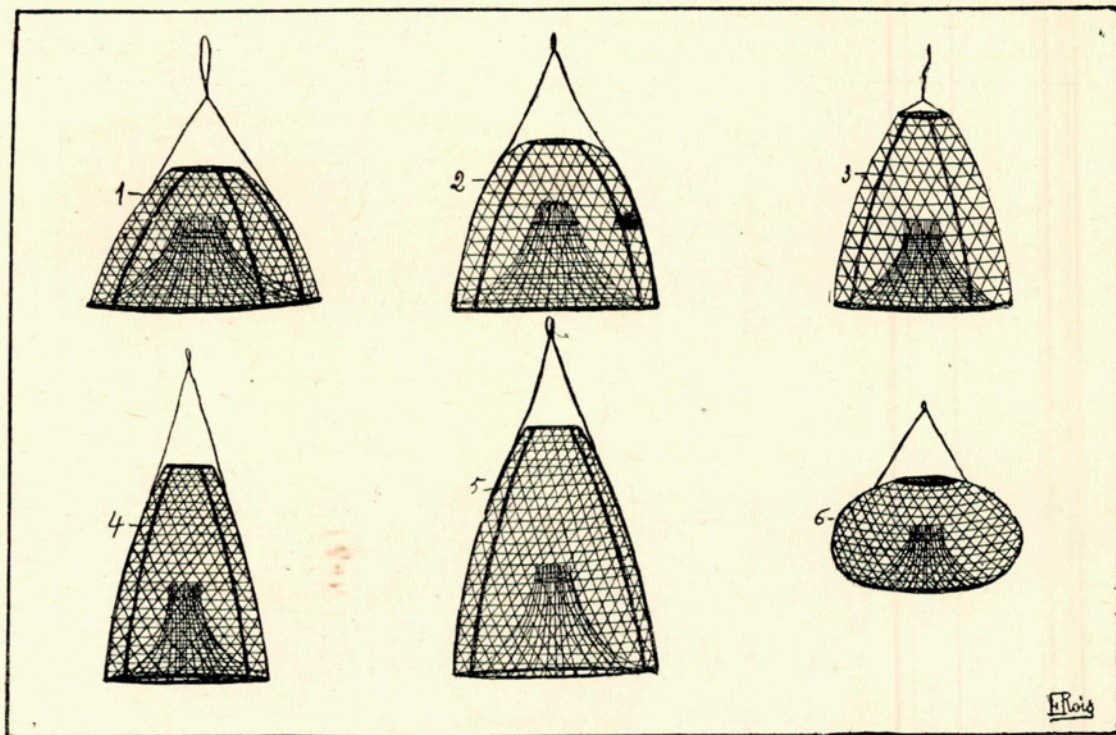
PEÇA DEL BOU : 1. Malleta. — 2. Dobles. — 3. Cames. — 4. Petitoies. — 5. Boca de l'art. — 6. Gorgues. —
 7. Boles. — 8. Faldà. — 9. Hustia. — 10. Sac. — 11. Boscurnella. — 12. Cornalons.
 PEÇA DE LA VACA : 1. Llivant. — 2. Dobles. — 3. Calons. — 4. Armadura del suro. — 5. Petitoies. — 6. Cames.
 7. Boca de l'art. — 8. Gorgues. — 9. Mànega. — 10. Sac. — 11. Cornalons.

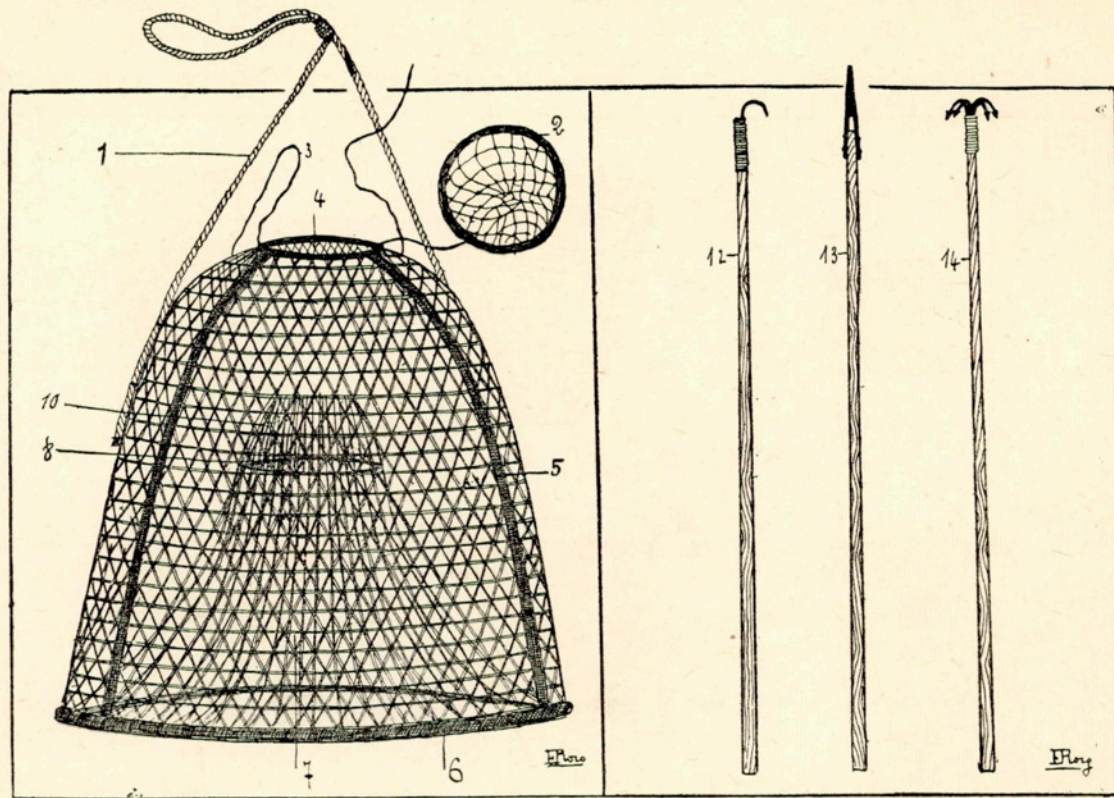
CINTA : 1. Gall. — 2. Cap. — 3. Cua. — 4. Cinta. — 5. Cop. — 6. Cinta. — 7. Surades. — 8. Sàgules.
 BOLEROS : 1. Cap. — 2. Cabestrera. — 3. Canya. — 4. Bolero de baix. — 5. Bolero de dalt. — 6. Cadeneta. —
 7. Petitoies. — 8. Plom.

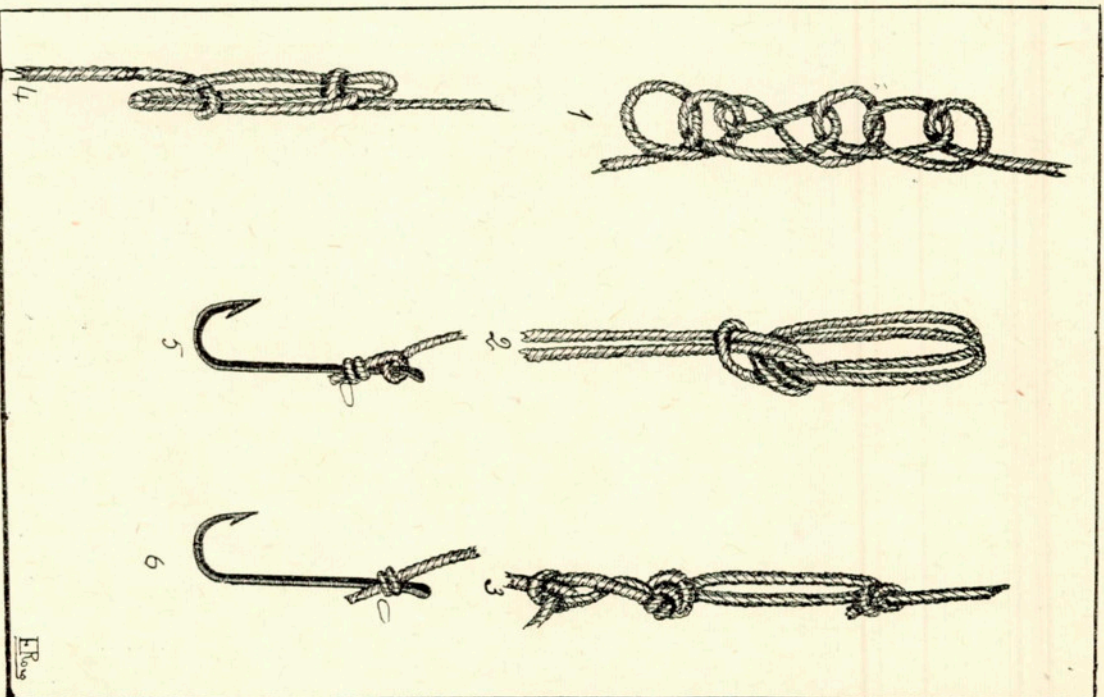
PECES DE MUSSOLES : 1. Cap. — 2. Cua. — 3. Cabestrera. — 4. Surades. — 5. Plom. — 6 i 7. Rastrell. —
8. Cullera.

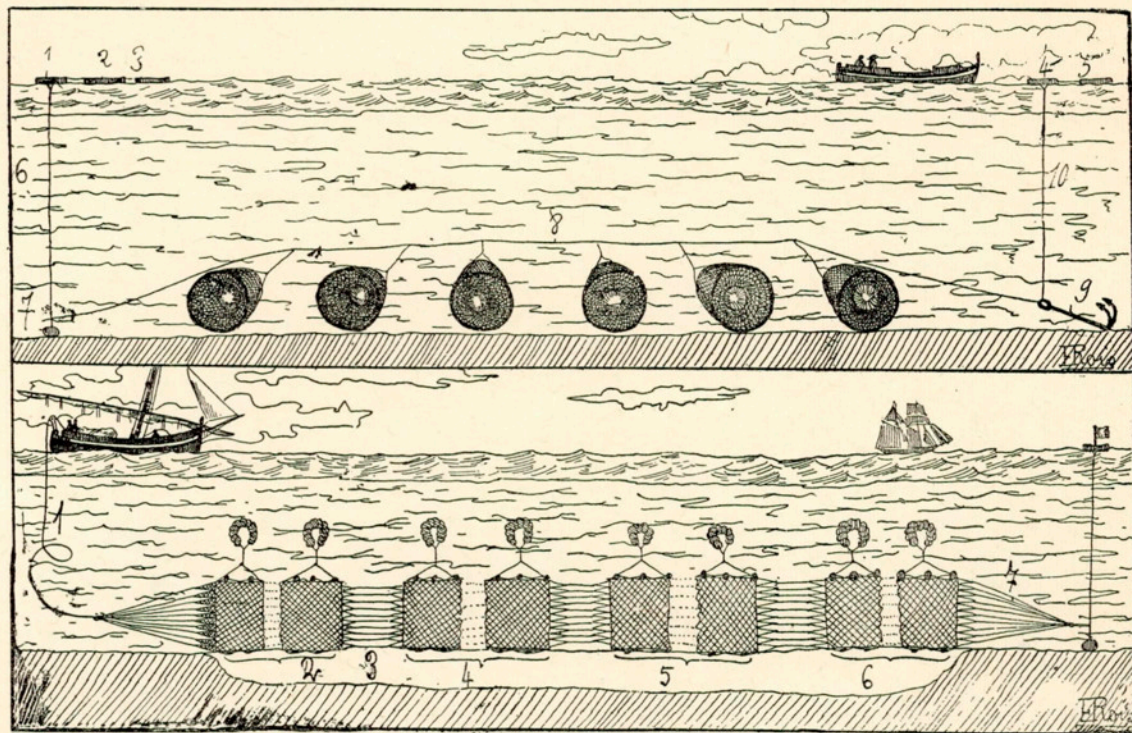
NANSES : 1. Nansa boguera. — 2. Nansa xuclera. — 3. Nansa sepiera. — 4. Nansa porrussera. — 5. Nansa de roca. — 6. Gambina.

NANSA : 1. Cabestrera. — 2. Capell. — 3. Tanques. — 4. Boca de la nansa. — 5. Costeres. — 6. Ressabagai.
 — 7. Afàs. — 8. Barbada. — 10. Puntalets de la barbada. — 12. Ganxo. — 13. Perxa. — 14. Traire.

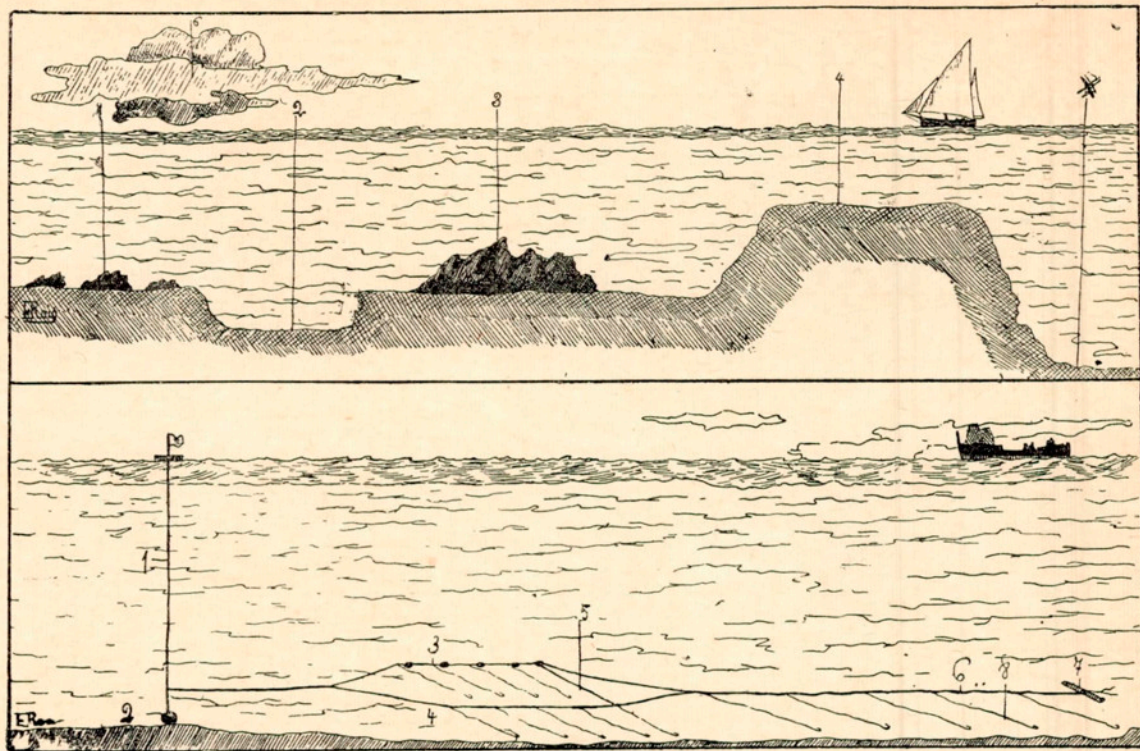

Nusos : 1. Trena. — 2. Gassa de mà pel seno. — 3. Entolladura de palangre o gassa de palangre. — 4. Cama de pobre. — 5. Enteridura d'ham amb sobrecoll. — 6. Enteridura d'ham.

CALAMENT DE NANSES : 1. Botxa. — 2, 3, 4 i 5. Suros. — 6. Cap moll. — 7. Pedral. — 8. To. — 9. Ferro. — 10. Cap fort.

CALAMENT DE PECES DE SARDINALS : 1. Orsera. — 2. Peça de la mà. — 3. Caps de les peces. — 4. Peça segona. — 5. Peça terça. — 6. Pedrer. — 7. Cua del pedrer.

FONS DE MAR : 1. Farallons. — 2. Sot. — 3. Roca perduda. — 4. Planassa.
 PALANGRA : 1. Sirga. — 2. Plom. — 3. Baga forta. — 4. Baga volant. — 5. Rastradera. — 6. Cuot. — 7. Escàlam. — 8. Barsolades.

PUBLICACIONS DE LA SECCIÓ FILOLÒGICA DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Representants : a França : E. Champion, 5, Quai Malaquais, París; a ALEMANYA :
Otto Harrassowitz, Leipzig; a ANGLATERRA : Dulau & Co., 37, Soho Square, Londres

	Ptes.		Ptes.
BIBLIOTECA FILOLÒGICA			
I. — Documents en vulgar per a l'estudi de la llengua (segles XI, XII i XIII), per MN. PERE PUJOL..... (<i>Exhaurit.</i>)			
II. — Die Mundart von Alacant.—Beitrag zur Kenntnis des Valencianischen, von DR. P. BARNILS.....	4		
III. — Diccionari Aguiló. Vols I a V. En rústega, cada un.....	10		
Relligat, cada un.....	14		
Relligat en paper de fil, cada un..	25		
IV. — La frontera catalano-aragonesa, per ANTONI GRIERA. Fasc. I. (<i>Exhaurit.</i>)			
V. — Textes catalans avec leur transcription phonétique, précédés d'un aperçu sur les sons du catalan, par J. ARTEAGA PEREIRA, ordenats i publicats per P. BARNILS.....	4		
VI. — Estudis romànics (Llengua i Literatura), vol. I.....	8		
VII. — Vocabulari català-alemany de l'any 1502, edició facsímil segons l'únic exemplar conegut, acompanyada de la transcripció, d'un estudi preliminar i de registres alfabètics, per P. BARNILS.....	12		
VIII. — Diccionari de rims, de Jaume March, editat per A. GRIERA.....	10		
IX. — Estudis romànics (Llengua i Literatura), vol. II.....	12		
X. — La versione catalana dell'Inchiesta del San Graal, secondo il Codice dell'Ambrosiana di Milano I. 79 sup., pubblicata da VINCENZO CRESCINI e VERNANCIO TODESCO.....	10		
XI. — Diccionari ortogràfic, precedit d'una exposició de l'ortografia catalana segons el sistema adoptat per l'Institut d'Estudis Catalans, redactat sota la direcció de P. FABRA, membre de la Secció Filològica (segona edició). En rústega.....	8		
Relligat.....	9'50		
XII. — Gramàtica Catalana, per POMPEU FABRA (tercera edició).....	3'50		
XIII. — Bibliographie élémentaire de l'ancien provençal, par J. ANGLADE. — L'article majorquin et l'article roman dérivé de 'ipse', par P. ROKSETH. — Les vocals tòniques del rossellonès, per P. BARNILS. — El llenguatge com a fet estètic i com a fet lògic, per M. DE MONTOLIU.....	10		
XIV. — Epistolari d'En M. Milà i Fontanals. Correspondència recollida i anotada per L. NICOLAU d'OLWER. Tom I....	10		
XV. — La Culture des Céréales à Majorque, par P. Rokseth.....	10		
XVI. — Notes linguistiques d'argot barcelonais, par M. L. WAGNER.....	10		
Atlas lingüístic de Catalunya, per A. GRIERA, vols. I a IV (cada volum).....	75		
Edició en paper de fil.....	150		
Butlletí de Dialectologia catalana (publicació semestral, a despeses de la Institució Patxot des de 1925).			
Vol. I (abril-desembre 1913).....	3		
• II (gener-juny 1914). (<i>Exhaurit.</i>)	2		
• II (juliol-desembre 1914).....	2'50		
• III (gener-juny 1915).....	2'50		
• III (juliol-desembre 1915).....	3		
• IV (gener-juny 1916).....	3		
• IV (juliol-desembre 1916).....	3		
• V (gener-desembre 1917).....	2'50		
• VI (gener-juny 1918).....	2'50		
• VI (juliol-desembre 1918).....	5		
• VII (gener-desembre 1919).....	5		
• VIII (gener-desembre 1920).....	5		
• IX (gener-desembre 1921).....	10		
• X (gener-desembre 1922).....	5		
• XI (gener-juny 1923).....	5		
• XI (juliol-desembre 1923).....	10		
• XII (gener-desembre 1924).....	5		
• XIII (gener-juny 1925).....	5		
• XIII (juliol-desembre 1925).....	5		
• XIV (gener-desembre 1926).....	5		
Ortografia Catalana, segons el sistema adoptat per l'I. d'E. C... (<i>Exhaurit.</i>)			
MEMÒRIES			
(publicades a despeses de la Institució Patxot)			
Volum I:			
Fasc. I. — POMPEU FABRA, La coordinació i la subordinació en els documents de la cancelleria catalana durant el segle XIV ^e			2
Fasc. II. — JOSEPH ANGLADE, Las Flors del Gay Saber.....			8
Fasc. III. — P. AEBISCHER, Études de Toponyme catalane (Barcelona, 1928).			11
LABORATORI DE FONÈTICA			
Estudis fonètics, publicats sota la direcció del DR. P. BARNILS. Vol. I.....			20

5 pessetes